

Иваничка Димитрова
Екатерина Дериволкова

СВЕТУЛКА

Учебник за 1. клас

Буквар

Първа
читанка

Știința, 2018

CZU 373.3.016:811.163.2(075.2)

Д 464

Elaborat în baza curriculumului disciplinar în vigoare și aprobat prin Ordinul ministrului educației (nr. 639 din 8 iulie 2010). Editat din mijloacele financiare bugetare.

Comisia de evaluare: *Nadejda Cara*, doctor în filologie, conferențiar universitar, AȘM; *Elena Rațeeva*, conferențiar universitar, Școala Antropologică Superioară; *Snejana Nikiforțeva*, învățăt., grad didactic doi, Liceul Teoretic „Vasil Levski”, Chișinău

Recenzent: *Chirilca Demireva*, Liceul Teoretic „Vasil Levski”, mun. Chișinău

Responsabil de ediție: *Larisa Dohotaru*

Redactor: *Nadejda Dermenji*

Corectori: *Tatiana Bolgar, Mariana Belenciuc*

Redactor tehnic: *Nina Duduciuc*

Pictori: *Liliana Pogolșa, Vitaliu Pogolșa, Daniela Spânu, Simion Coadă*

Machetare computerizată: *Vitaliu Pogolșa, Anatol Andrițchi*

Copertă, procesare imagini și concepție grafică: *Vitaliu Pogolșa*

Întreprinderea Editorial-Poligrafică Știința,

str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova;

tel.: (+373 22) 73-96-16; fax: (+373 22) 73-96-27;

e-mail: prini_stiinta@yahoo.com; prini@stiinta.asm.md;

www.editurastiinta.md

DIFUZARE:

ÎM Societatea de Distribuție a Cărții PRO-NOI,

str. Alba-Iulia, nr. 75; bloc Q; MD-2071, Chișinău, Republica Moldova;

tel.: (+373 22) 51-68-17; fax: (+373 22) 58-02-68;

e-mail: info@pronoi.md; www.pronoi.md

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice Știința.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Димитрова, Иваничка

Светулка: Учеб. за 1 кл.: Буквар. Първа читанка/Иваничка Димитрова, Екатерина Дериволкова; Min. Educației, Culturii și Cercetării al Rep. Moldova. — Ch.: Î.E.P. Știința, 2018 (Tipografia „BALACRON” SRL). — 176 p.

Editat din mijloacele financiare bugetare.

ISBN 978–9975–85–120–6

373.3.016:811.163.2(075.2)

СЪДЪРЖАНИЕ

А О Е А А Д

Д а с е а а а а и и е а д о е и е

Молдова – моята родина	8
България – моята прародина	9
На училище. (Как да разговарям с другарите си)	10
В класната стая. (Говоря, слушам, чета, пиша)	11
Детство. (Игри с приятели)	12
Дядовата ръкавичка	13
Моето семейство	14
За да бъде здрав и чист	15
Празници в Молдова	16
Дядо и ряпа. (Как да разказвам)	17
Трудът на хората през есента	18
Нашето облекло	19
Диви животни	20
Домашни животни	21
Къщичка на буквите	22
Българската азбука	23

С а и и а а а ä ä ÷ а ÷ а

Звук и буква А а	24
Звук и буква Ъ ъ	26
Звук и буква О о	28
Звук и буква У у	30
Звук и буква Е е	32
Звук и буква И и	34
Заселяваме буквите в къщичката	36
Звук и буква М м	38
Звук и буква Л л	40
Звук и буква Н н	42
Звук и буква Р р	44
Заселяваме буквите в къщичката	46
Звук и буква К к	48
Звук и буква Т т	50
Звук и буква С с	52
Звук и буква П п	54
Звук и буква Ш ш	56
Заселяваме буквите в къщичката	58
Звук и буква В в	60
Звук и буква Д д	62
Звук и буква Б б	64

Звук и буква З з	66
Звук и буква Г г	68
Звук и буква Й й	70
Заселяваме буквите в къщичката	72
Буква Я я	74
Буква Ю ю	76
Звук и буква Ч ч	78
Звук и буква Ц ц	80
Звук и буква Х х	82
Буква Щ щ	84
Звук и буква Ф ф	86
Звук и буква Ж ж	88
Умният козел (Заселяваме буквите в къщичката)	90
Буквосъчетания Йо, йо, ъо	92
Допълнителни текстове	94

Ï ÚÐÂÀ × ÈÒÀÍ ÊÀ

Златен ключ <i>Виктор Чеботаев</i>	127
--	-----

Ï îëäîâà – ì îÿòà ðîäèáà

Нашата Родина	128
Кишинев – столица на Молдова	129
Твардица	130
Безкрайно ви обичам <i>Иван Мавроди</i>	131

Áúëäðèÿ – êðàñèâà è ææèáà

Аз съм българче <i>Иван Вазов</i>	132
България <i>Николай Драганов</i>	133
България <i>Ина Турлакова</i>	134

Û à æè ìîì íèì

Легенда за Шефан Велики	135
Олимпи Панов	136
Левски <i>Иван Вазов</i>	137

Ó÷èèèùà ëðàèè ì

Новата читанка <i>Лъчезар Станчев</i>	138
Забавни задачи	139
Книжка-пъструшка <i>Калина Малина</i>	140
Как Мишко подготвя уроците си <i>Петър Милев</i>	140
Първокласник <i>Йордан Русков</i>	141
Букет цветя <i>Георги Георгиу</i>	142
За таланта <i>Георги Барбаров</i>	143

Â ñãàòà íà ääòñòâîòî

Най-обичам у дома <i>Владимир Голев</i>	144
Баба <i>Дора Габе</i>	145
Най-малката дъщеря <i>Василий Сухомлински</i>	146
Кукла <i>Варка Виктор Чеботаев</i>	147
Две мухи <i>Стилиян Чилингиров</i>	148
Урок по учтивост <i>Самуил Маршак</i>	149
Песничка на мъничкото цвете <i>Андрей Германов</i>	150

Ãîäèøíè äðàì áíà

Четири желания <i>Константин Ушински</i>	151
Хубави са всички <i>Борис Светлинов</i>	153
Пролет хубавица <i>Младен Исаев</i>	154
Пролетна разходка <i>Емилиян Станев</i>	155
Есен <i>Трайко Симеонов</i>	156
Тишина <i>Николае Рошка</i>	157
Зима <i>Цанко Церковски</i>	158

Ï ðàçíèöè, íáè÷àè

Колета <i>Дора Габе</i>	159
Нова година <i>Асен Босев</i>	160
Мартенички <i>Елисавета Багряна</i>	161
Букет за мама <i>Нико Стоянов</i>	162
Великденско яйце (по <i>Никола Ракитин</i>)	163
24 май <i>Весла Паспалеева</i>	164
31 август	165

Ï ðèèàçáí ñáÿò

Страшният звяр <i>Лев Толстой</i>	166
Спи, спи <i>Константин Константинов</i>	167
Лоша дума <i>Българска народна приказка</i>	168
Двете козлета <i>Българска народна приказка</i>	169
Хитрата лисица <i>Българска народна приказка от Буджак</i>	170
Тиндала <i>Молдовска народна приказка</i>	171

Âàèàí öèÿ

Радост <i>Слав Хр. Караславов</i>	172
Довиждане <i>Найден Вълчев</i>	173
Да играем заедно	174

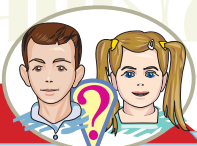
Условни знаци

1

Разказвам и слушам

2

Мога сам

3

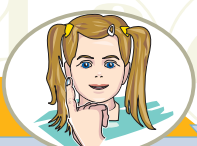
Чета

4

Пиша

5

Мисля и отговарям

Бурбан

Аа Яя

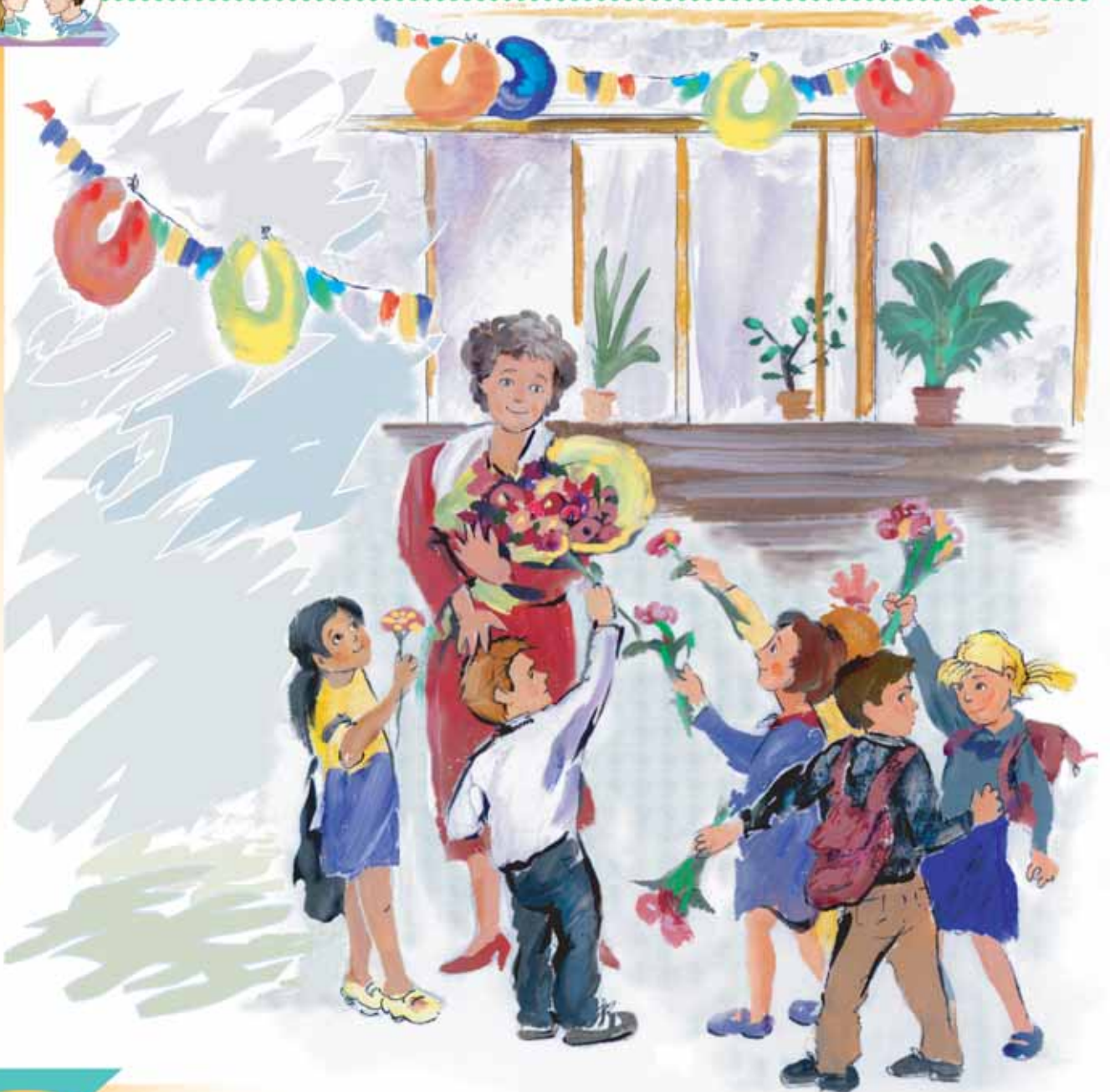
Молдова – моята родина

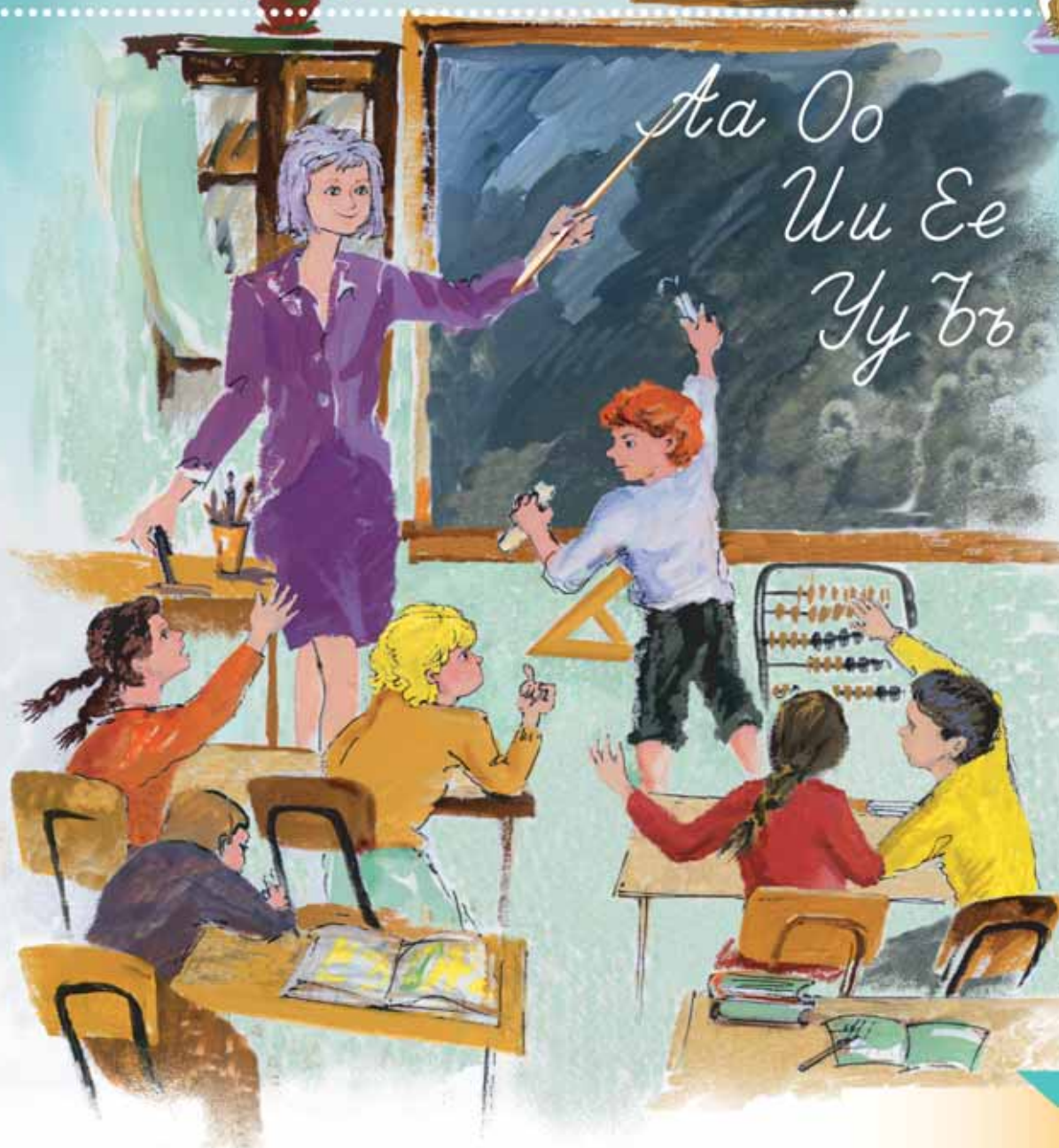
България – моята прародина

На училище

В класната стая

Детство

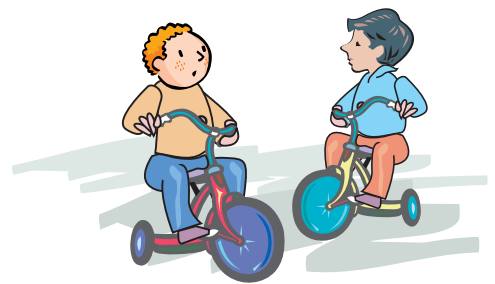

_____ . _____ ! _____ ?

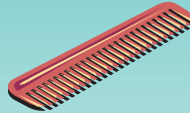
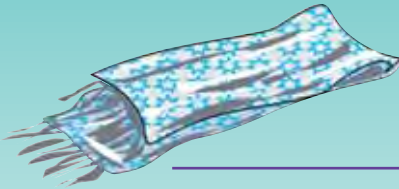
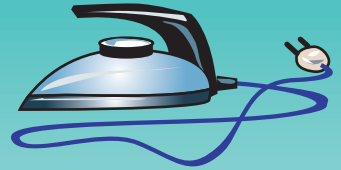
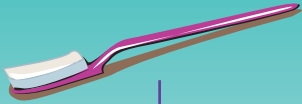
Дядовата ръкавичка

Моето семейство

За да бъде здрав и чист

Празници в Молдова

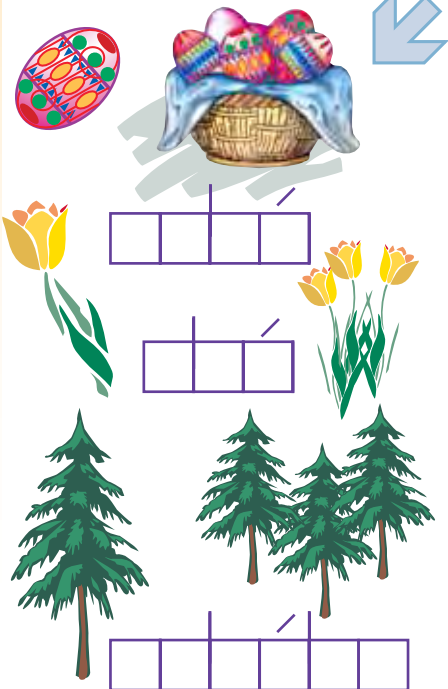
1 септември

24 май
А Б В

Аа Вв Сс
31 август

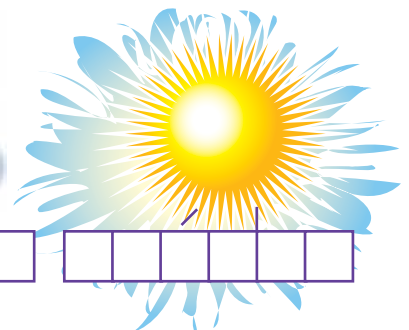
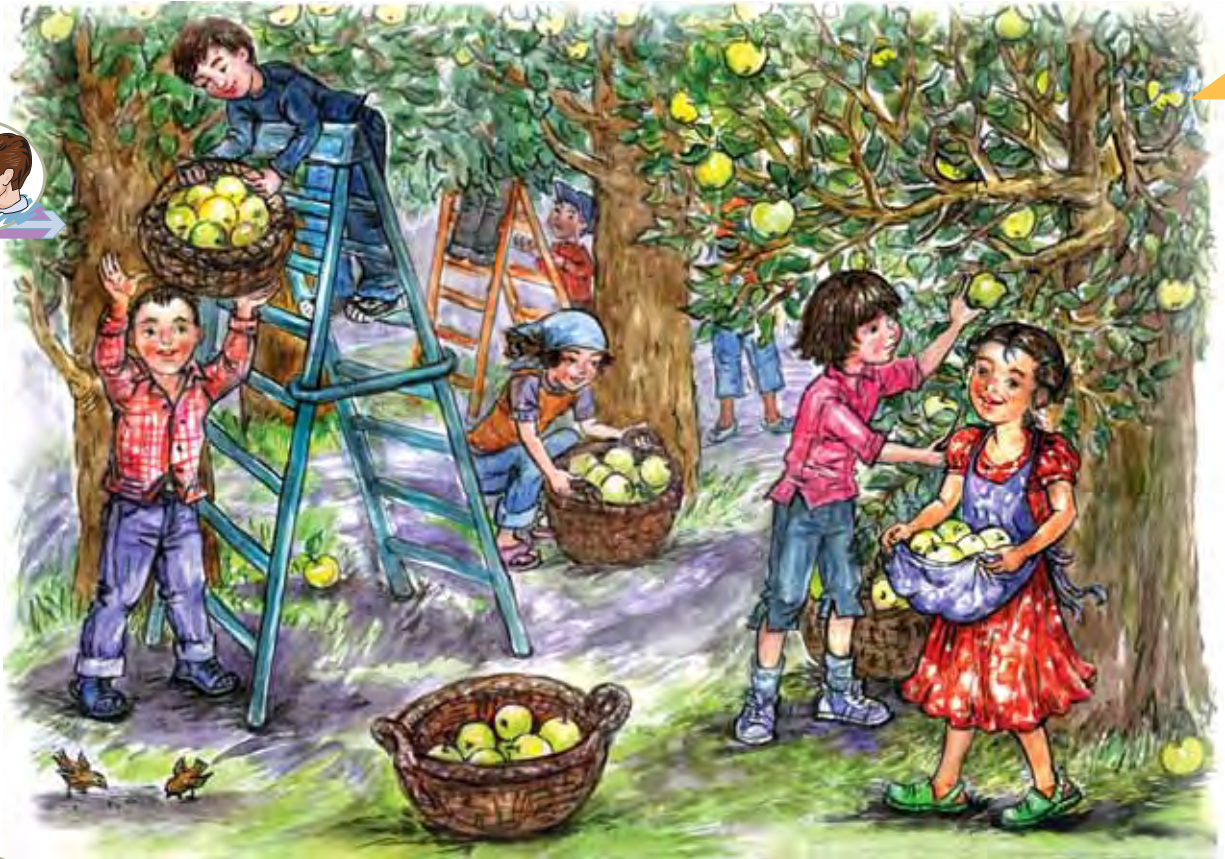
8 март

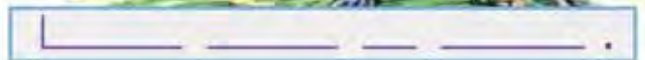
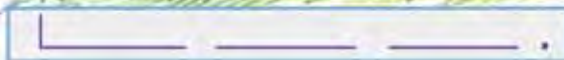
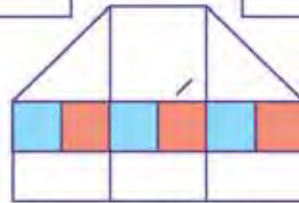
Дядо и ряпа

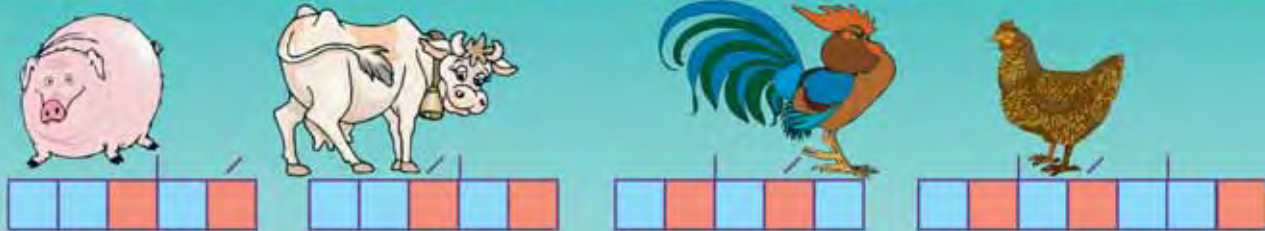
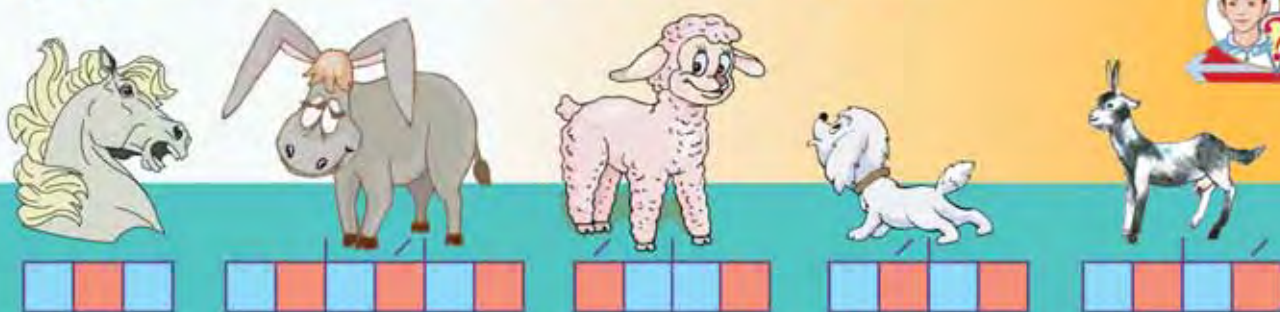
Трудът на хората през есента

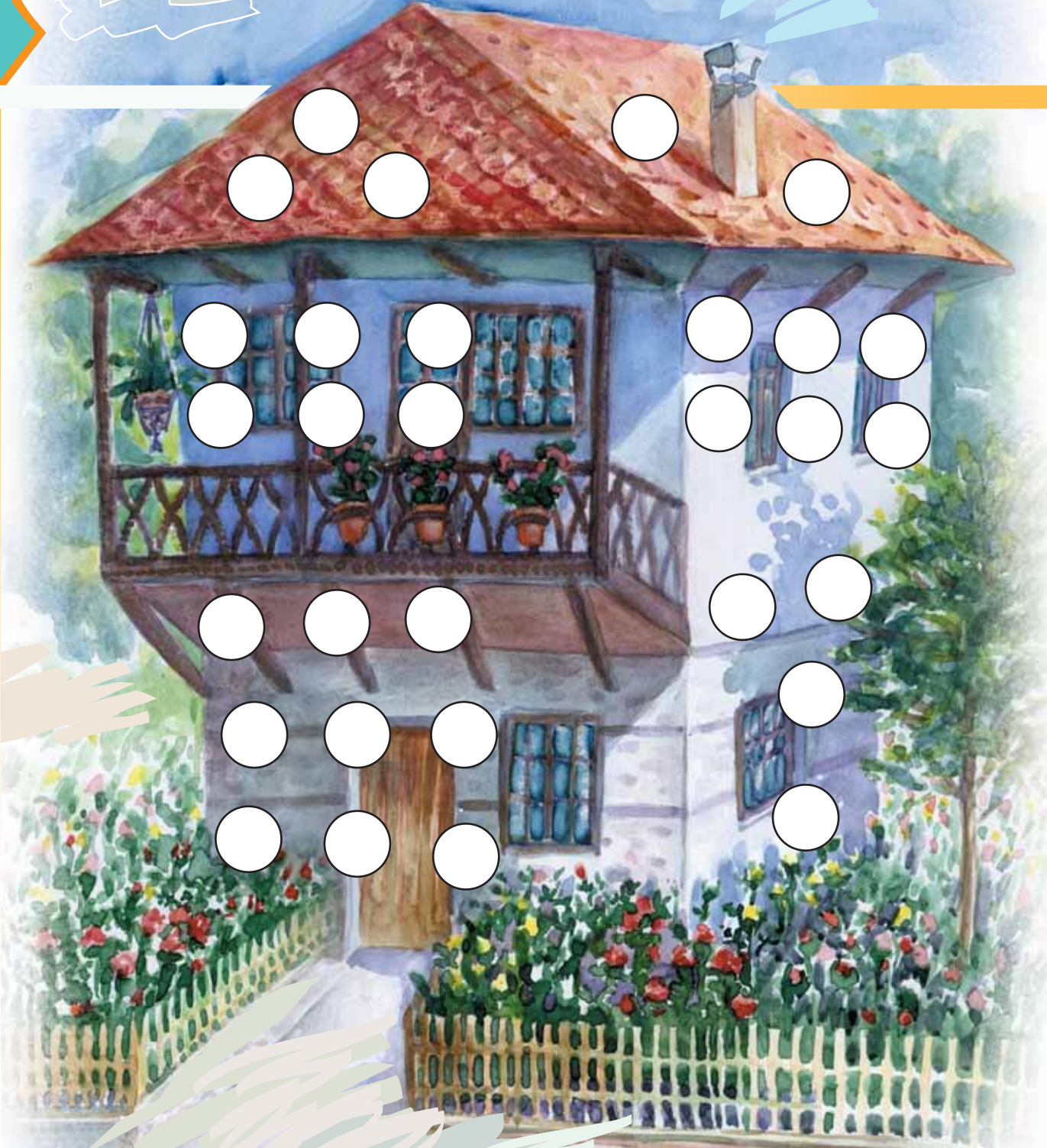
ДИВИ ЖИВОТНИ

Домашни животни

?

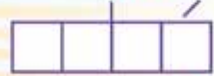
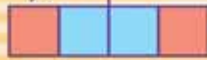

Аа Бб Вв Гг Дд Ее
Жж Зз Ии Йй Кк Лл Мм Нн
Оо Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц
Чч Шш Щщ Ъъ Ъ ъ Юю Яя

Аа Бб Вв Гг Дд Ее Жж
Зз Ии Йй Кк Лл Мм Нн Оо
Пп Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц
Чч Шш Щщ Ъъ Ъ ъ Юю Яя

Aa

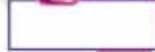
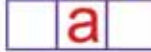
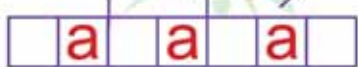
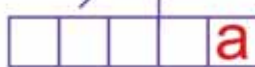
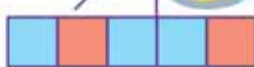
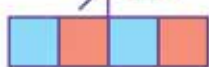
Aa

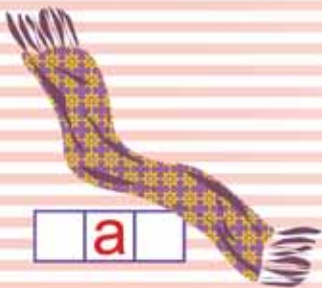

A-a-a-a!

1234
56789
123456
7891011

a

á a

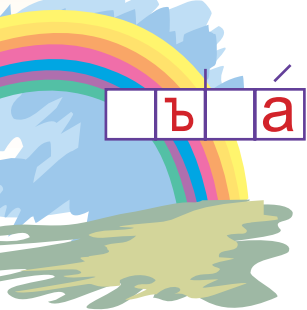
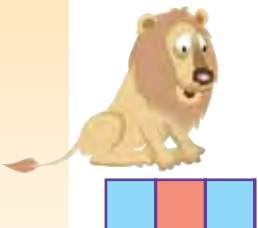
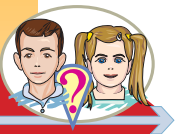
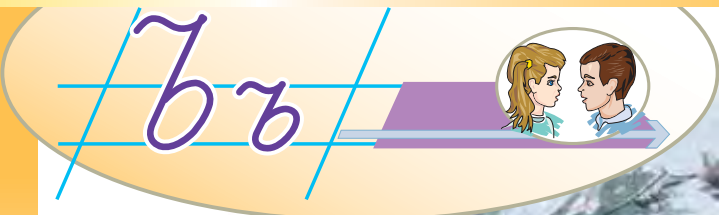
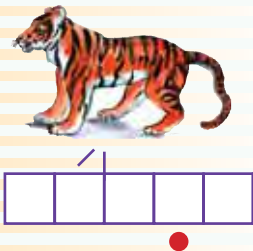
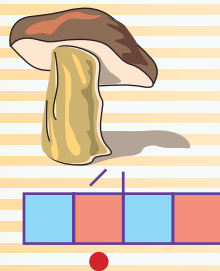
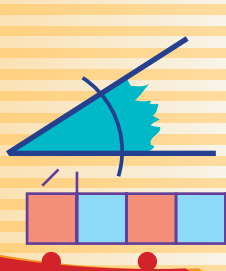

_____ , a _____ .

oi ou a aa A A Aa

Б б

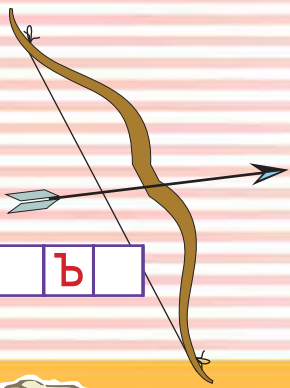

Four horizontal lines for writing practice, ending with a period, a question mark, and an exclamation mark respectively.

Three rows of segmented boxes for writing practice.

б

б

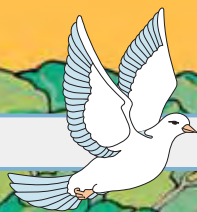

_____.

б

_____.

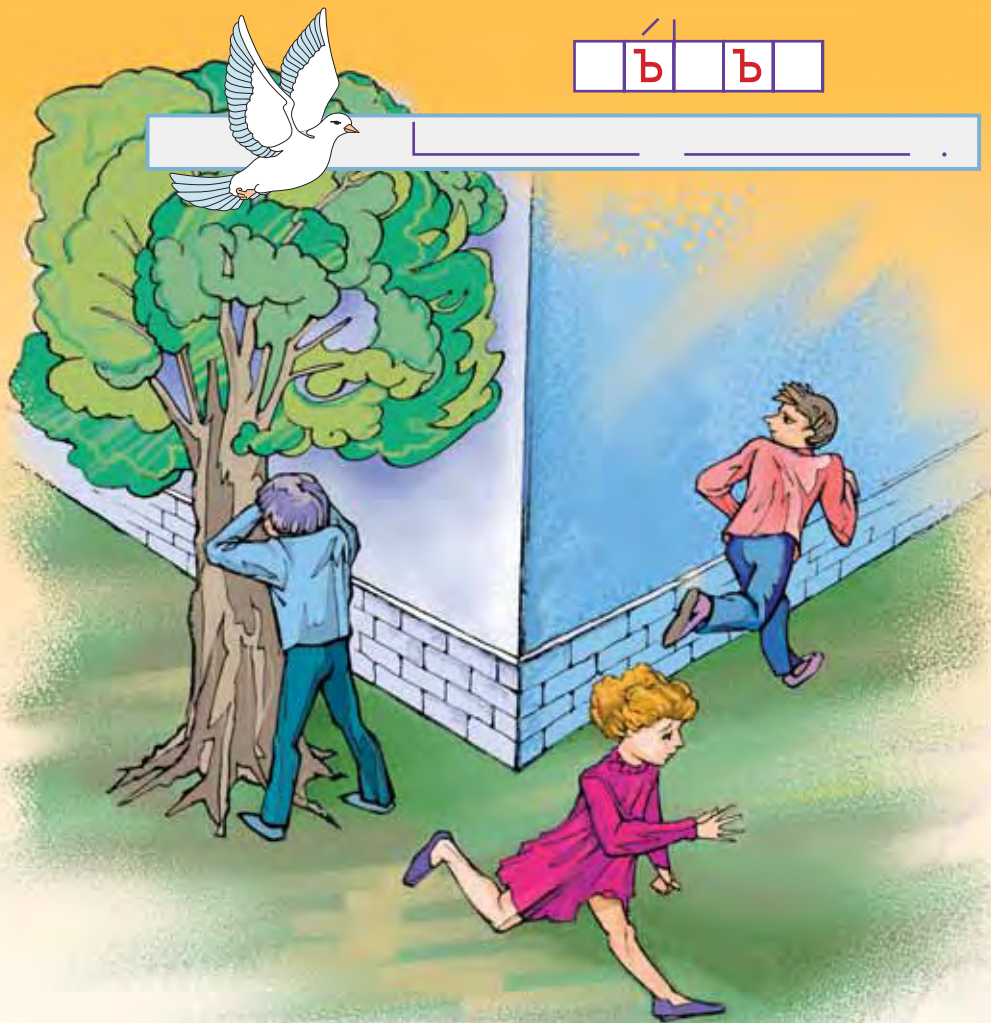
б б

а б

б а

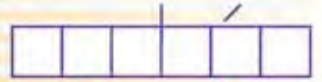

_____.

б б б б ва б б б ва Аь

Oo

_____ ?

_____ .

_____ !

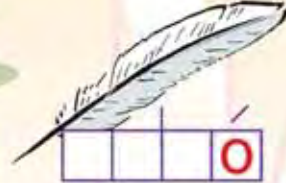
o

o

o á

ó

o á

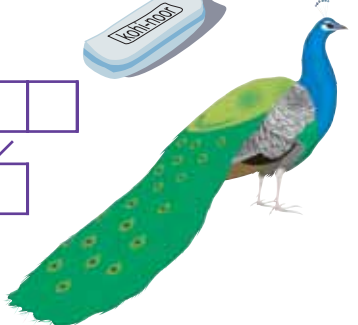
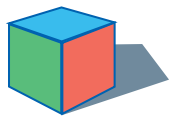

ó

o o o ra zo ao O O O Ob Oa

Yy

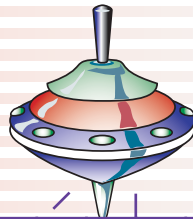

y a

o y

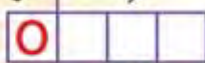
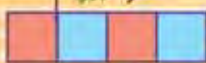

y a

y y dy ya y y Ya Yo

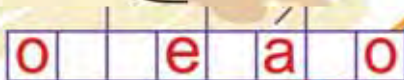
Ee

E e

E-e-e-e!

Е е а

Е

е

е а

е е

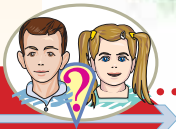
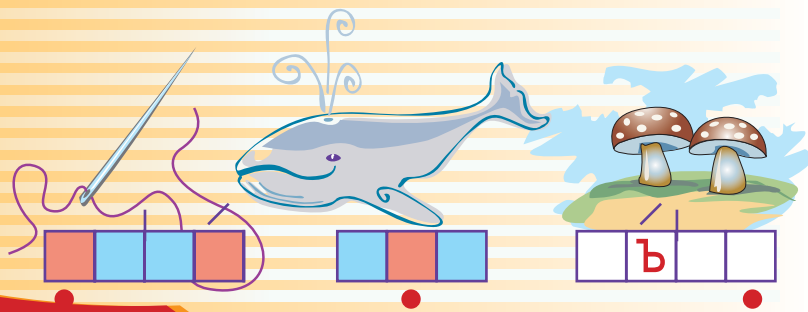

е а

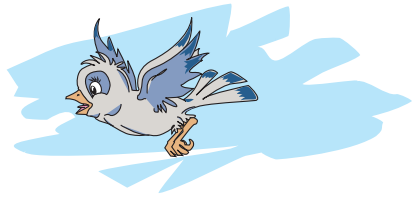
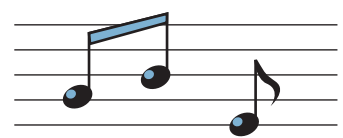
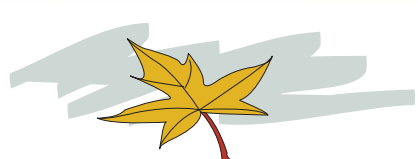

е е ее ед е е е е ео еу

Ии

И	а
О	И
И	е
И	

о и

о и и

и а а

и а и

и и а

и и и и и и и и и и

Е-е-е!

Ъ-ъ-ъ!

У-у-у!

И-и-и!

О-о-о!

О-о-о!

У-у-у!

Уа-уа!

Ау-ау!

Е-е-е!

А-а-а!

А-а-а!

И-и-и!

Аа-Ъъ
Оо-Уу
Ее-Ии

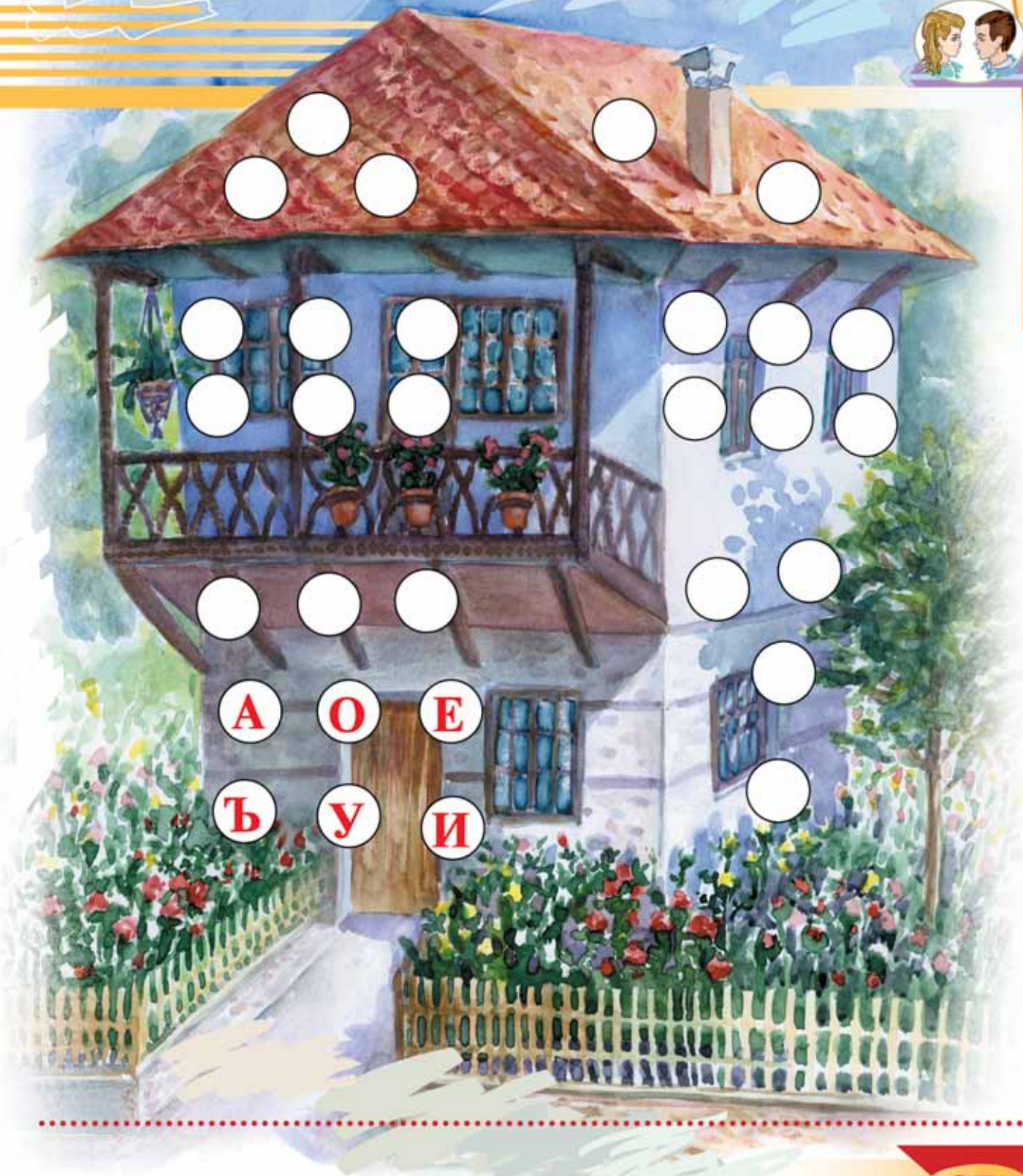
___, а

е ___, а

е ___.

А

О

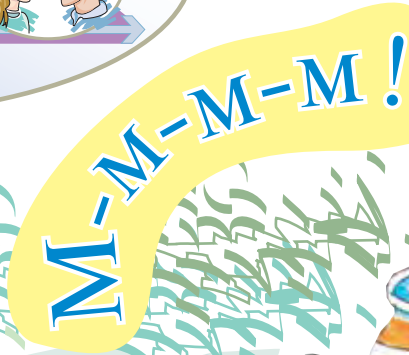
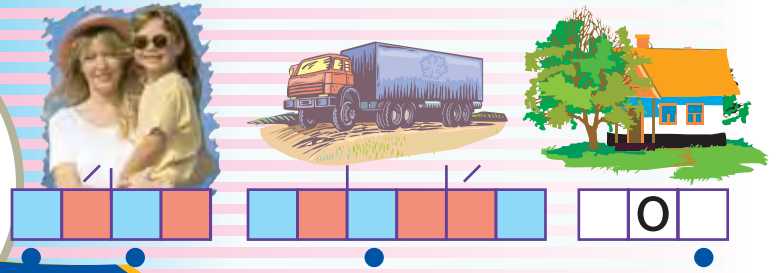
Е

Ъ

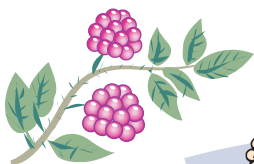
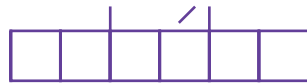
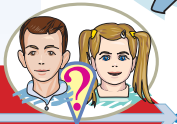
У

И

ММ

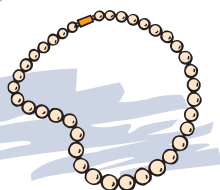
ма мъ мо му ме ми
ам ъм ом ум ем им

ма

мъ

мо

ми

Ма-ма	и-ма	ми-е
мама	има	мие
ма-мо	и-ме	ми-ем
мамо	име	мием

Мама мие И□а. И□а мие Ми□а.

_____ .

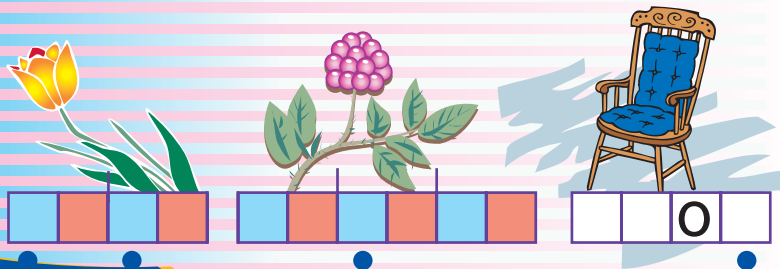
_____ .

_____ ? _____ .

М м мама М М М

Л л

е-ла́ е-ли́
 ела́ ели́
 ла-ле́ лу-ла́
 лале́ лула́

ЛЬ

ЛО

ЛУ

ЛЕ

ЛИ

Ъ Л О

О О Л

У Л А

МІЛ

И

О

А

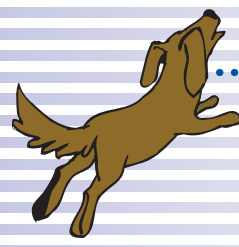

– Міла, ела́!

– ?

– іма а́ле́!

ми^л ми^ла
у-ми^л Ми^ла
у-ми-ла Ли^ла
у-ми-ли Ли^ли

лае

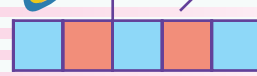

Ли^ли има лале.
А Емил?
Емил има **лимо** и.

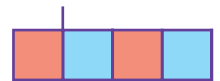
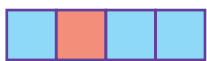
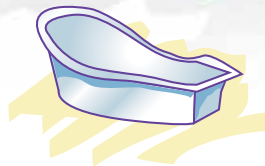
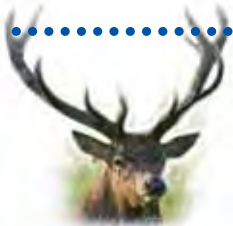
л л л о л е л Л Л Лу

НН

ли лен
 нали елен
 лани Елена

умен Ліна
 умна Лена
 умно Милена

He! He!
 He! He!

Нéли у и а н а н .

Нíна íма у ла .

íма лула́.

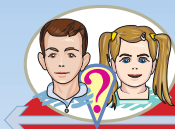
Нíна и Ина .

Нíна íма áлен ма .

А Ина ?

Ина íма áлена о а .

.....

—Нáни, нáни,
мíло мóе Мíми!

М					
а	н	а			
л					
л	и	м	о	н	и
н					
и	м	а			

_____ и _____ .

ли _____ и _____ ?

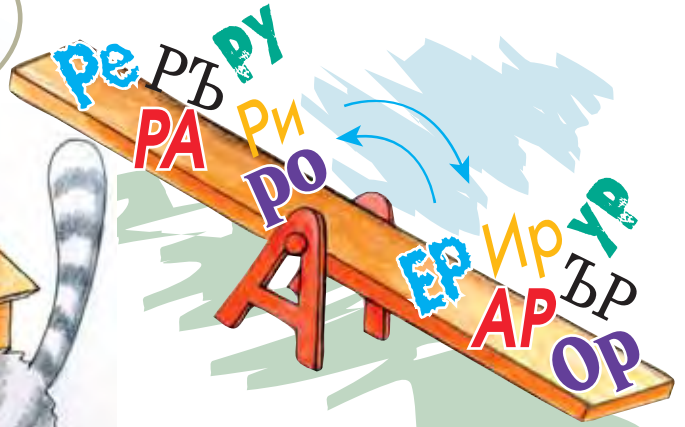

н н н н о не а н н н н н н н н

Р р

Р р

Р-р-р-р!

ра-ран-оран
ре-рел-орел

ра но
ра ли

орé рáло мир рáна
орáл рáно мѣрен рúмен
оран рáмо мѣрна Ромán

Марѣна ѣма рáна.

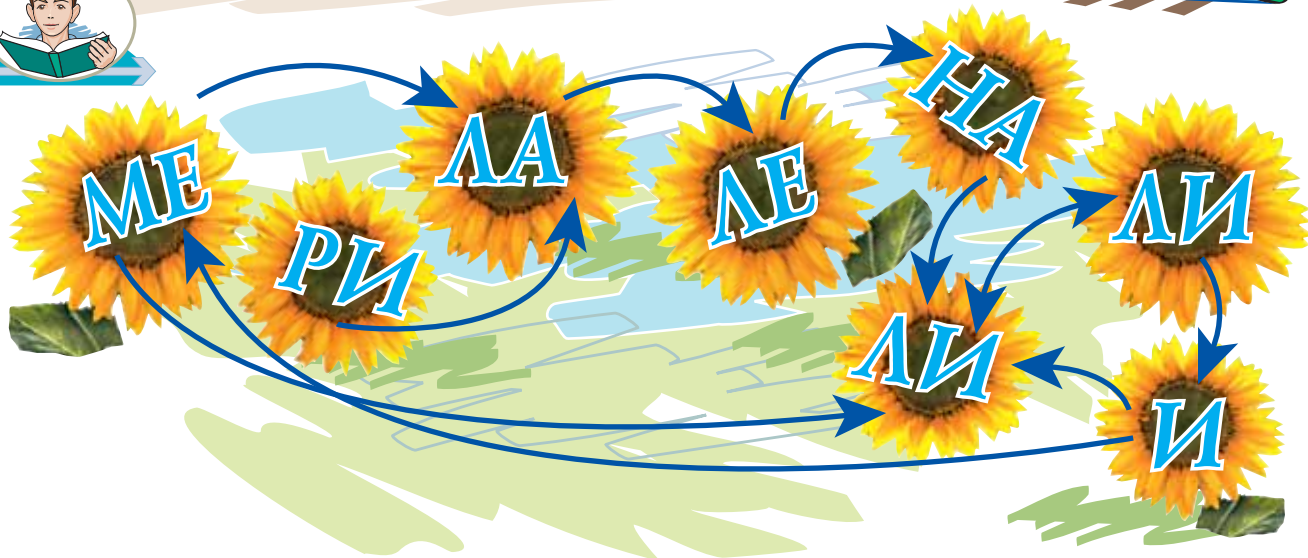
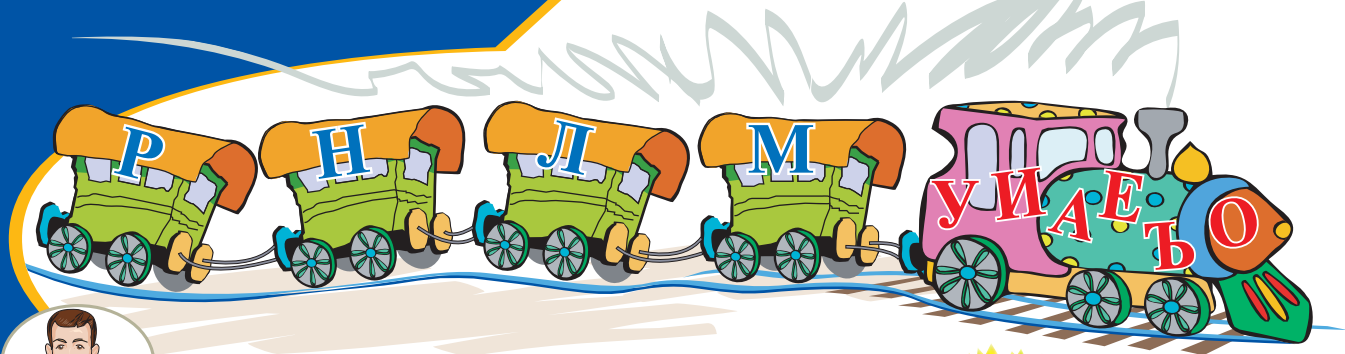

Ма́рина е ра́но рани́ла.
 Уми́ла Ири́на и Еле́на.
 Ири́на е неми́рна. ➔

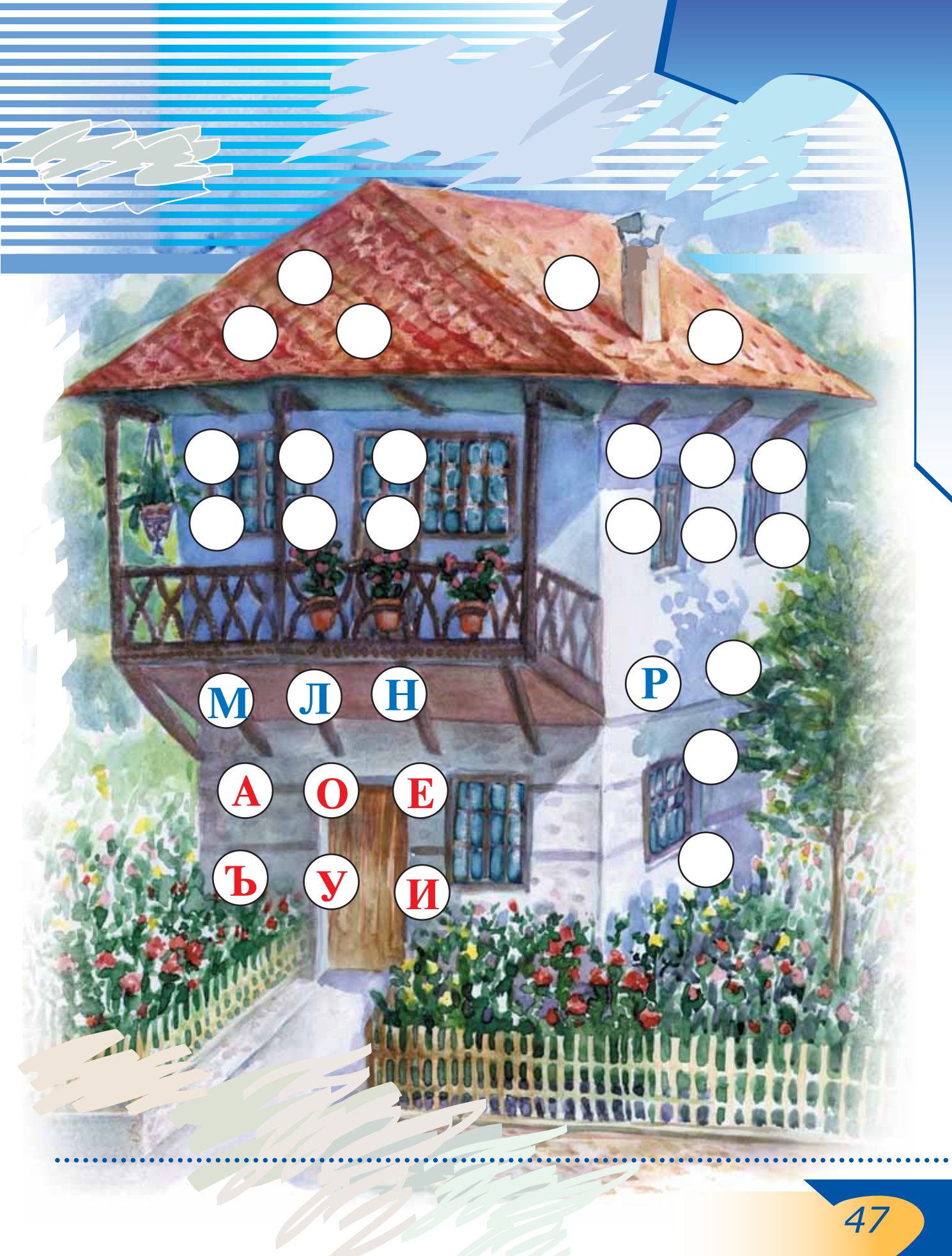
р р р и р и р у е р Р Р Р В В В

Роман ранил Роман рано ранил.
 Елена ранила Ана е умна.
 Ана ранило Мила мамо, ела!
 Ирена ранили Има ли рана Емил?

Ана е на морé.
 Моли Нина:
 — Ела, Нина! О, морé!
 Мило моé морé!

М Л Н

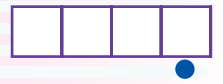
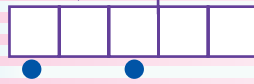
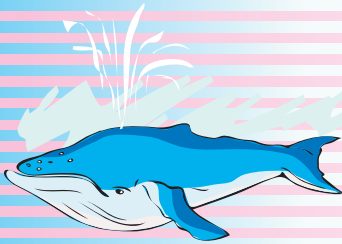
Р

А О Е

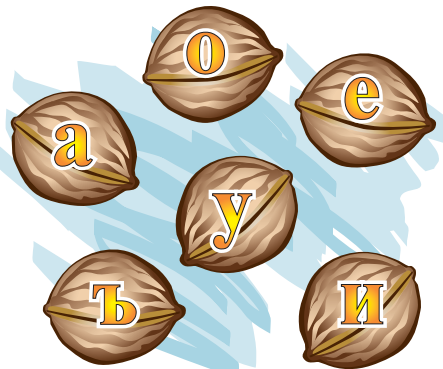
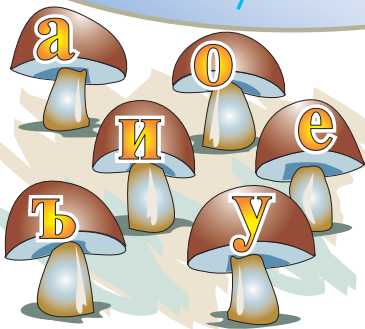
Ъ У И

Кк

Кк

← капак → ← как → ← лак →

кон
мак
рак
сак

кино
кана
кола
кула

кукла
малка кукла
мила малка кукла
мила малка кукла Милка

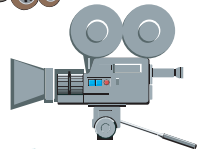

Ле
Ми
Ло
Но

ра

кара
има
мие

камера
кана
кукла
камион

КИРИЛ И ЕЛЕНА

Кирил има камион. Елена
има малка кукла Милка.
Милка е мила.
Елена мери и крои рокли.

крак кáлен кáрам Мíлка
 мрак мóкра íмам Кíрил
 кран мáлко рéкъл Никóла
 екран лéки умíл Николíнка

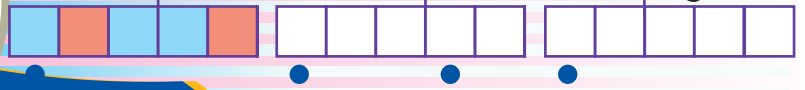
к	н	о	а	и	и
к	р	н	е	ъ	а
к	е	н	м	а	л

Николíнка е мáлка. Íма 5 мáка. И Никóла е мáлък. Кáра колелó. Íма и кънкí.

к ко ек мк мак К Ка Кирил

Т Т

Т т

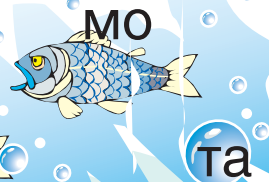
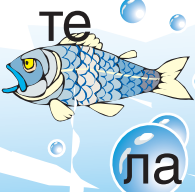
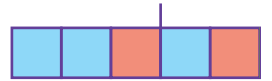
крат
крот
тат
Тот

ко

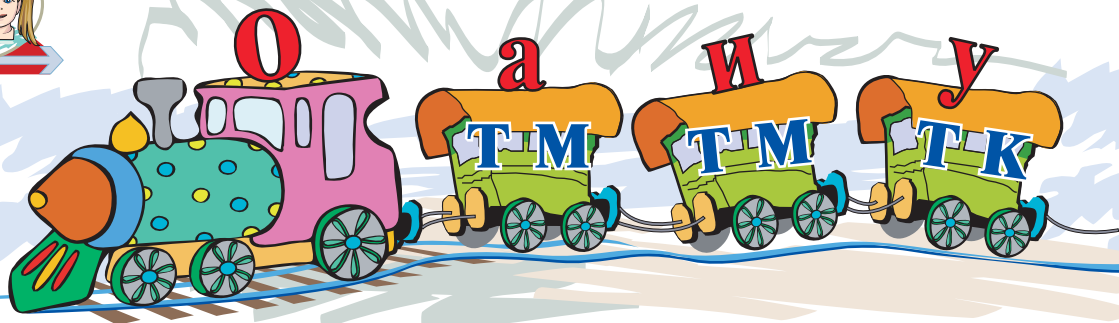
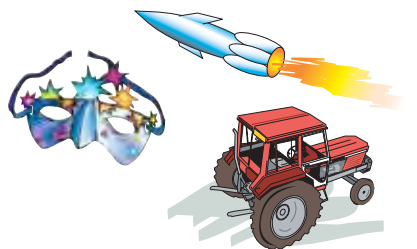
КИТ
КОТ
тра
Тин

ка

та ти то те
тра три тро тре
трак трик трон трен
тра́ка трико́ троне́н трен...р

Татко кара | раке́та
Митко има | теа́тър
Катери́на е на | тра́ктор

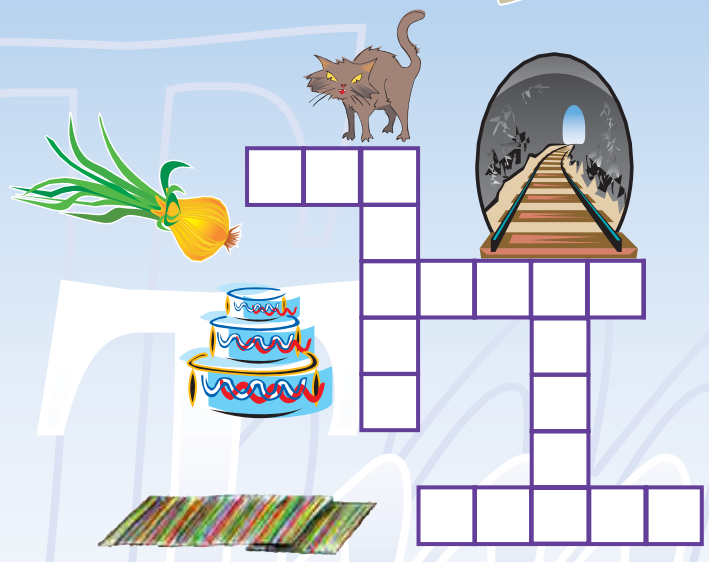

метá кóте
 метé крóтко кóте
 метём мóето кóте
 метат кóтетo на Тамáра
 метлá мóето крóтко кóте

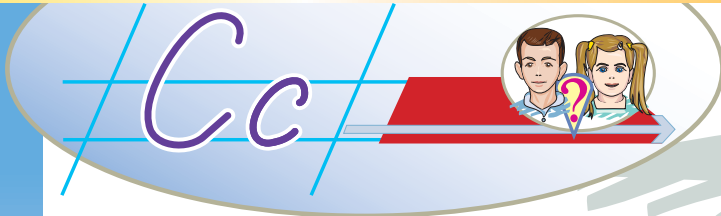
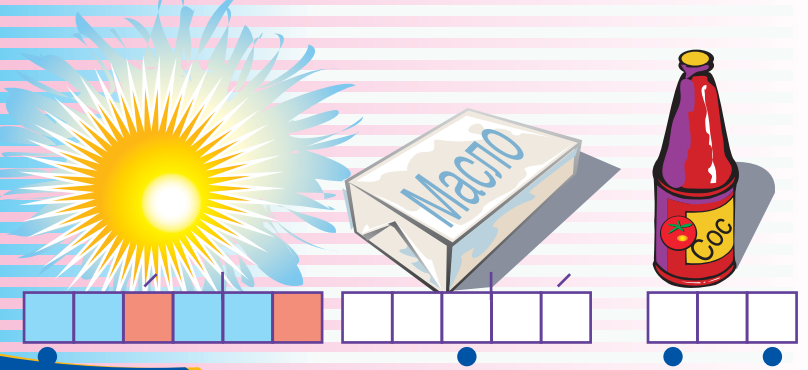
КÓТЕ

Тамáра íма кóте.
 Íмето му е Том.
 То е мáлко,
 но не е крóтко.

т Тт тръв метър Ттом
 там

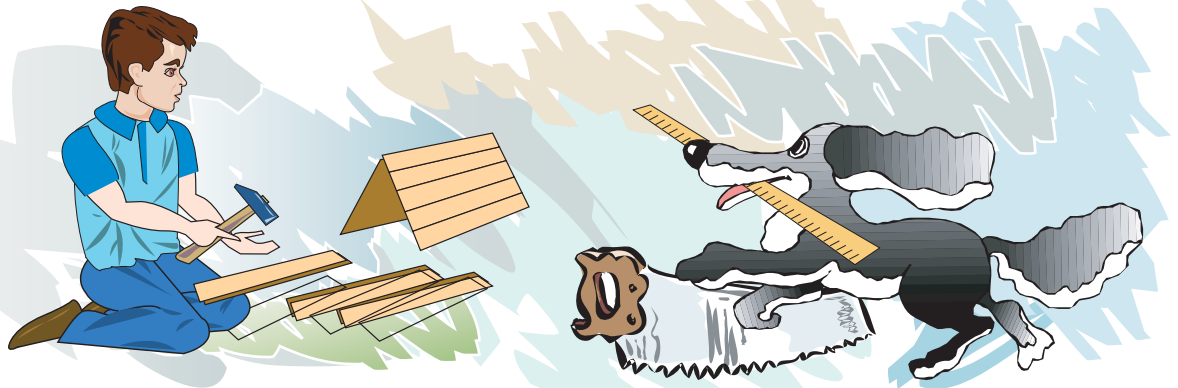
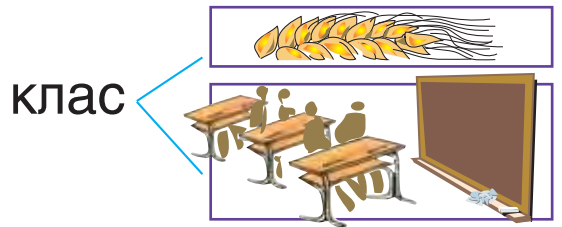
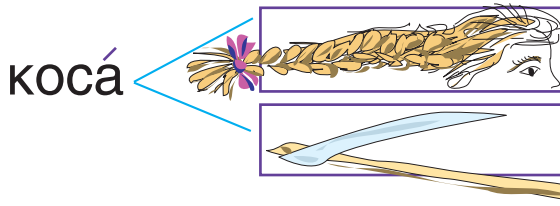
Сс

с { OK КО
OM РО
OL МА
OC КА } са

са съ со си
стра стръ стро стри
страна стръмен строител стрина
самотен
самолет
костенурка

↔ сос ↔ сок ↔ мас ↔ осем

СТРОИТЕЛ

Сίмо има малко . Името му е Рекс.
Сίмо му строи

к	о	л	и
---	---	---	---

 ка. Той е строител. Рекс
му

о	м	а
---	---	---

 а. Носи на Сίмо метър и трион.

Сімо Руслан сілен – сілни
 Симона Стела смел – смели
 Симеон Росіна лєсен – лєсни
 Самуїл Рґсе тєсен – тєсни

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

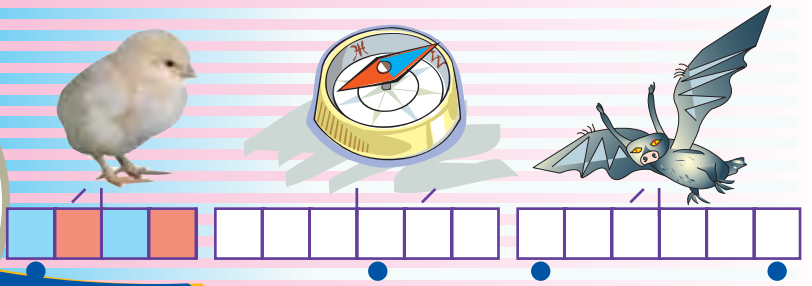
--	--	--	--	--	--

намери
 носи
 мели
 омеси
 опе е

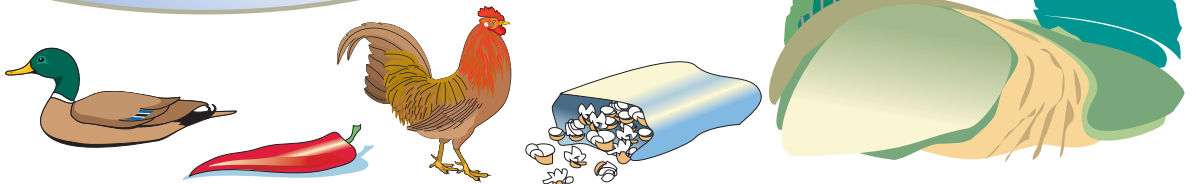

с сто село С Симо коси село.
 месо

Ш П

па пъ по пу пе пи
ап ъп оп уп еп ип

пън	пари	телескоп	Нептун
път	липа	телескопи	Марс
пот	лупа	планета	Сатурн
пет	купа	планети	Плутон
пек	пола	спътник	Уран

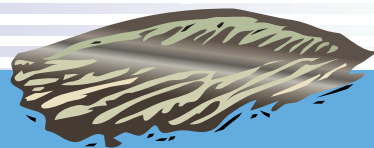
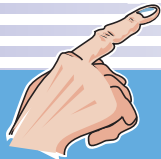

полé куп спорт па́кост
пóлски по́купка спортíст па́костник

па́ра — пара́

пръст — пръст

па́ри — парí

пи́та — пи́та

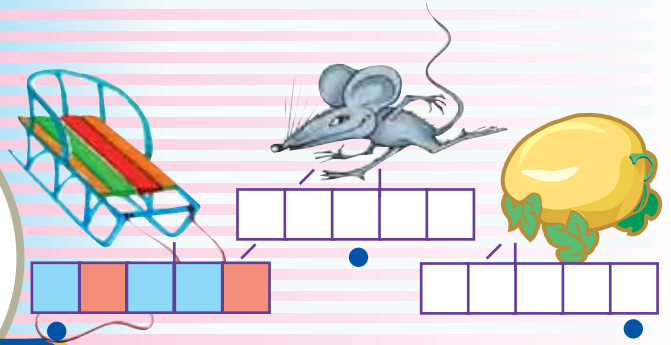
ТУРИ́СТИ

Пéтър е тури́ст. Тури́ст е и Па́вел.
Те са на планина́. Пéтър има ка́рта,
а Па́вел — компáс. Те са си́лни и сме́ли.

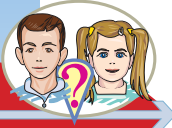

п П пи ур компас Турин
Прут

Ш

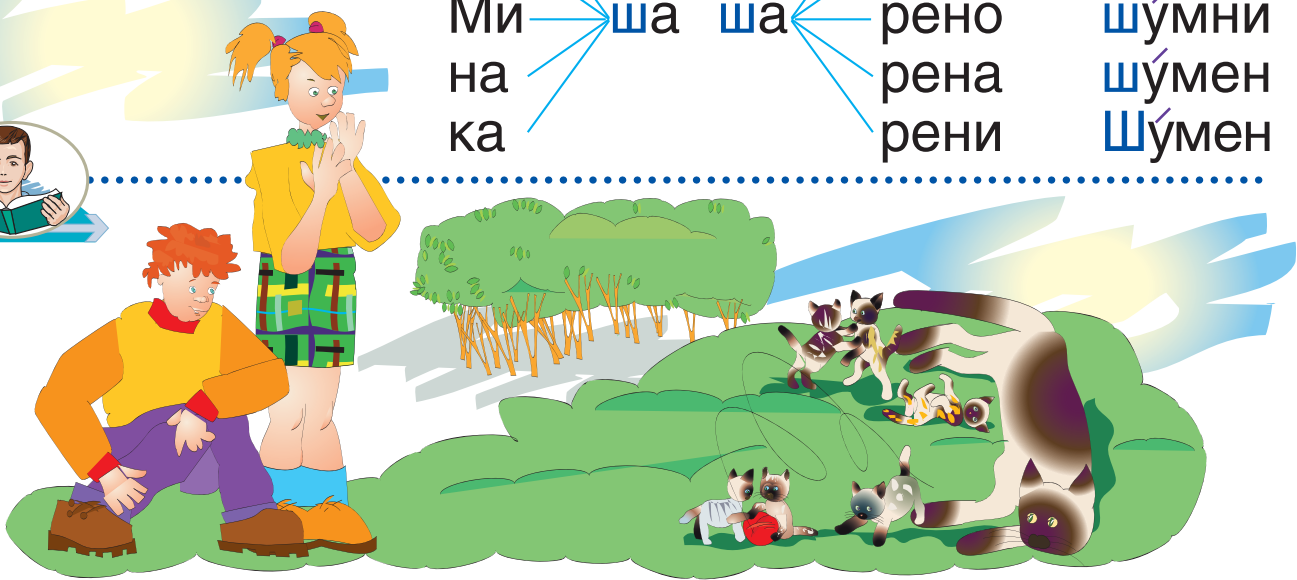

ша	шо	ше	шу	ши
шал	шок	шест	шут	шир
мушамá	шосé	шéпа	шумúлка	ширинá

--	--	--	--	--

Ма		ран	шум
Са		рен	шумí
Ми	→ ша	рено	шумни
на	→ ша	рена	шúмен
ка	→ ша	рени	Шúмен

Сашо и Маша имаат кóтка Мúрка.
 Мúрка има шест мáлки шарени кóтета.
 Те са умни и мíли.

МАША и МИШО

Маша е уморена. Намери .
Там е Мишо.

Мишо е

о	о	л	е	н
---	---	---	---	---

.

Маша реши:

Мишо нарами коша.

Шаро лае:

— Ау-ау-ау!

и И ие иу ишико Шаро
иуиулка

у е а
о и

	М	О	Т
	Л	Е	К
	Р	К	А
	С	Е	М
	М	Е	Н

С
П К Т
Ш

	Н	О	П
	Е	С	Т
	Л	Е	Т
	Л	А	С
	Р	Ъ	Н

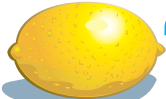
“

,

“

,

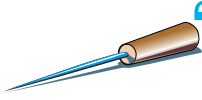
“

““

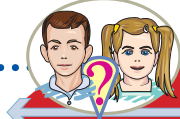
“

“

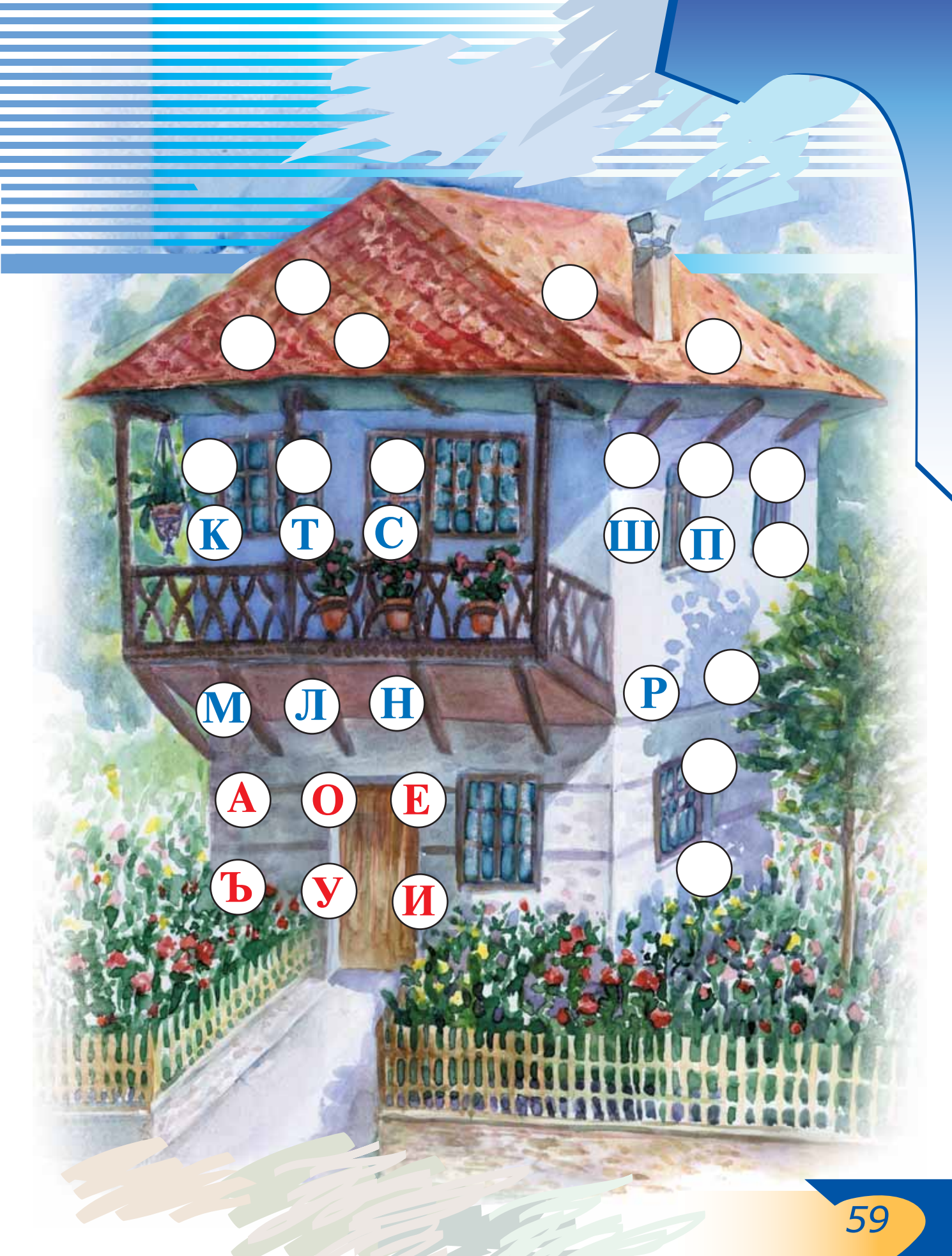

”

СОК ОТ ШИПКИ

Мама направи ароматен сок.
Есен е. Мишо намери шипки.
Сутрин Мишо пие сок от шипки.

К

Т

С

Ш

П

М

Л

Н

Р

А

О

Е

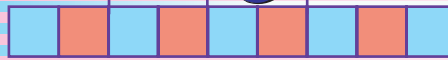
Ъ

У

И

ВВ

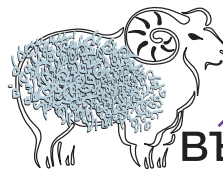
Вв

ва	въ	во	ву	ве	ви
вра	вль	всо	вну	вре	сви
врана	вълк	воськ	внук	време	свила

вила — вила

вълна — вълна

Татко трупа сено с вила.
Вилата ни е на морето.

Вера рисува морска
вълна.
Мама пере вълна.

лов

невен

ВЛАК

Влакът пътува по релси. Валентина е във влака. В планината има тунел. Влакът се скри в тунела. Стана тъмно.

лъв — лъва

лов — лова

молив — моливи

нов — нови

крив — криви

красив — красиви

КОЙ КАКВО ПРАВИ?

Орелът

Китът

Котето

Мишката

плува.
шумоли.

лети.

мърка.

ВРЕМЕ

отмърва времето.

А то неуморно лети.

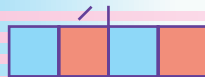
Тик—так, тик—так!

Отлитат минути,
минават векове.

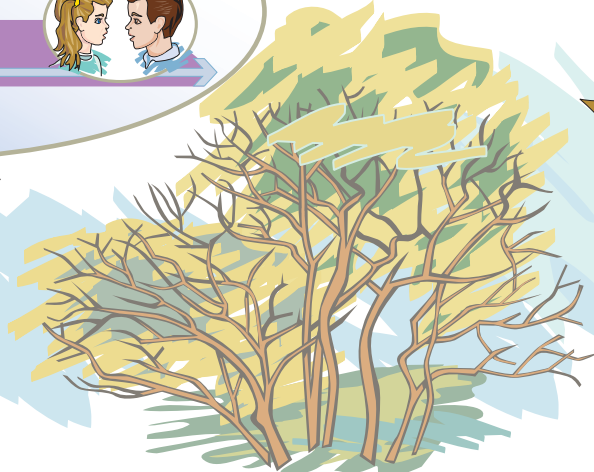

в В ов ви вляк Васил
Кишичев

Д Д

D d

9

дом — дам — там
дар — дор — тор

десен — тесен
дава — тава

мода	род	мед
моден	народ	медар
модел	сроден	меден
моделиер	Родина	медоносен

МОДЕЛИЕРКИ

Дина и Дарина са моделиерки.
Рисуват нови модели на рокли.
Моделите им са красиви и елегантни.
Даниела шие нови видове дрехи.

мед — ме́ден

сит — си́ти

лед — ле́ден

път — пъте́пис

студ — студéн

самолéт — самолéти

КАКВÓ Е ТОВА́?

Да е лед — не е лед,
да е мед — не е мед,
а се топи́ като́ лед
и е сла́дко като́ мед.

ДЯ́ДО БЛА́ГО

С «о» съм д...м,	С «л» съм ...ед,	С «л» съм ...éсен,
С «и» съм д...м,	С «м» съм ...ед,	С «д» съм ...éсен,
С «а» съм д...м.	С «р» съм ...ед.	С «п» съм ...éсен,
		С «т» съм ...éсен.

КО́Й СМЕ? ПОПРАВИ́!

д Д Др ди де Дунав долат

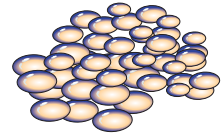
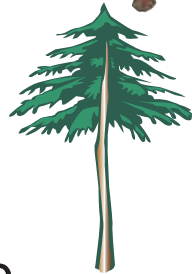
Бб

Б б

баба
боб
бутилка
беседка
бивол

бор — пор

бие — пие

берё — перё

бате — пате

БОР

В двора ни расте бор. Висок и строен е.
Листата му са бодливи и остри.
Стъблото му мирише на смола.

КОЙ С КОГО ГОВОРИ?

1. — Мила бабо, тук ела,
о, добре си ми дошла!
2. — Бръмбар бръмна:
бръм-бръм-бръм!

кóраб — кóраби долап — долапи
 дъб — дъбове топ — топове
 слаб — слаби скъп — скъпи

СКОРОПОГОВÓРКА

Бие Бóрко барабана.
 Бим-бам, бим-бам!
 Браво, Бóрко, браво, Бóрко!
 Барабанът бил бърбóрко.

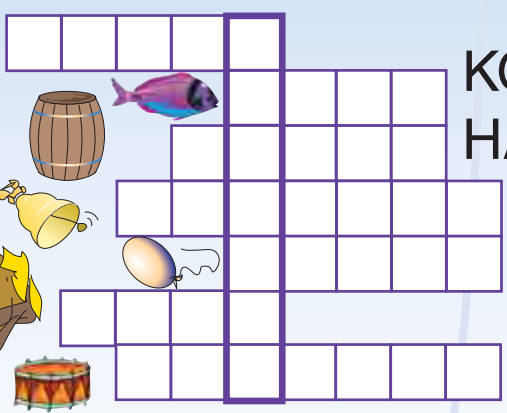
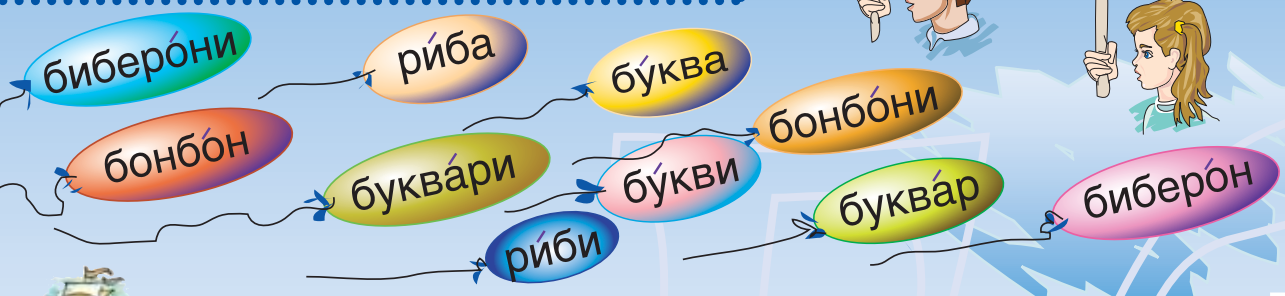

Д. Милов

бук бор боб лебед

Един

Много

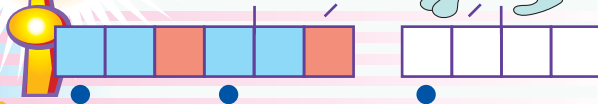

КОЕ Е ТОВА
 НАСЕКОМО ?

б б б б б б б б б б б б б б б б
 борис

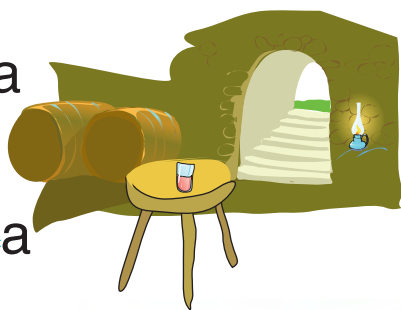
Зз

за зъ зо зу зе зи
са съ со су се си

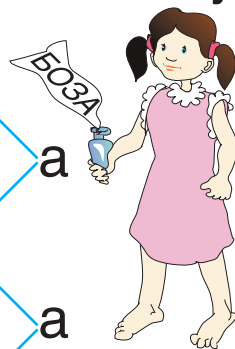
ро з а
с

ма з а
с

ко з а
с

бо з а
с

зър
сър } на

ЗИДА́Р

Зидáр зѝда, зидáр зѝда, зидáр зѝда —
зид до зид, зид до зид, зид до зид:
зидѝт, зидѝт, зидѝт, зидѝт
заизвѝт, заизвѝт, заизвѝт.

Димитър Костадинов

мраз — мразове
разказ — разкази
водолаз — водолази
образ — образи

компас — компаси
експрес — експреси
адрес — адреси
клас — класове

В КОСМОСА

Иван спи и сънува
увлекателен сън.
Лети в о ромен
звездолет «Звезда»
към съзвездие «Везни».
През телескопа зърна крупна
звезда с опашка — комета.

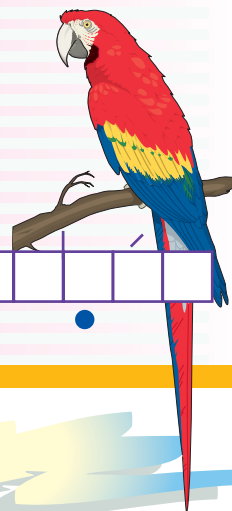
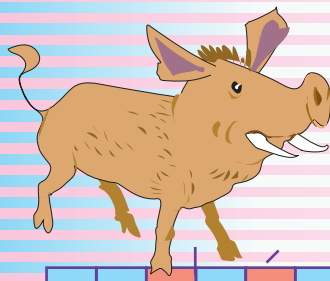

Едвѝ успѝ да спаси
звездолѝта си от удара.
Кѝлко е опасно в кѝсмѝса!
Опасно, но интересно!

з 3 ез звезда здраве Зима

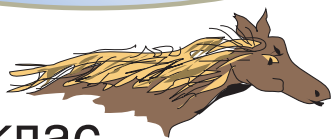
Г

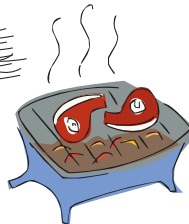
Г

га гъ го гу ге ги
 гра гръ гро гру гре гри
 кра кръ кро кру кре кри

глас — клас
 грил — крил
 гост — кост
 гара — кара

гол — кол
 грива — крива
 гален — кален
 Галина — Калина

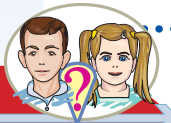
ГЪРЛОБОЛ И ГЛАВОБОЛ

Григор има гърлобол,
 Глигор има главобол,
 Глигор Григор говори:
 — Гледай да те не повтори!
 Григоре, Григоре — гърлоболе —
 и гърлобола е главоболие!

Димитър Костадинов

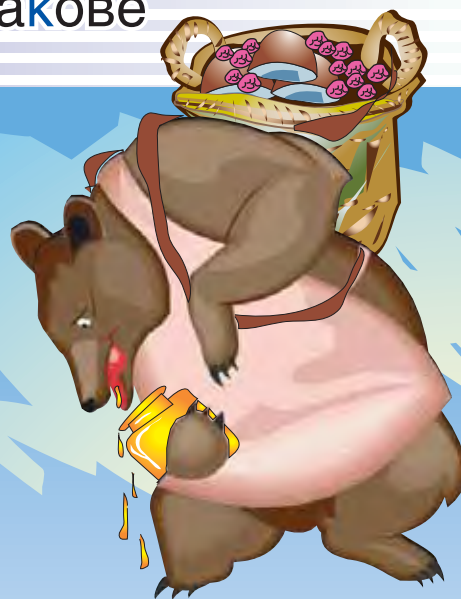
КОЙ КЪДЕ ОТИВА?

праг — прагове	влак — влакове
враг — врагове	лък — лъкове
рог — рога	мрак — мрака
миг — мигове	мак — макове

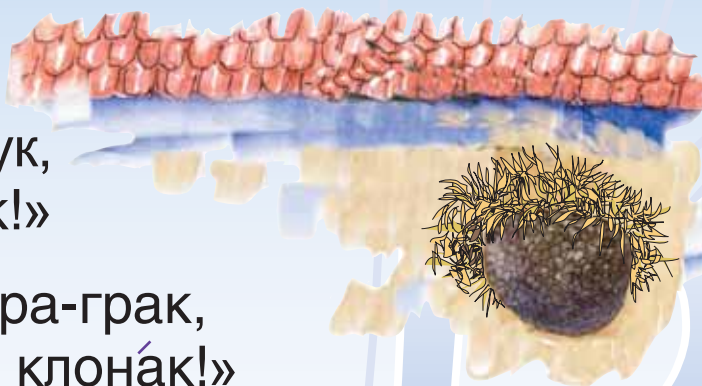

Във гората шета Гана,
наша Гана-дебелана.
Лапа мед и гъбки бели
и къпини сладки, зрели.

ПОМИСЛЕТЕ — ОТГАДНЕТЕ!

Малък дом от кал и сламки,
пълен с песни, с рожби малки.

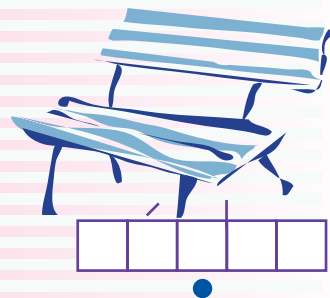
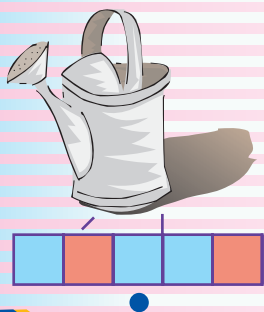
Гълъб гука: «Гу-гу-гук,
гука гълъбът на бук!»

Врана грака: «Гра-гра-грак,
грака врана в гъст клонък!»

г Г Та гу гурла гъба Георги
Талина

ЙЙ

ай ъй ой ей ий
 дай тьй бой лей мий
 гледай туй безброй полей измий

ДОБРО И ЗЛО

Който прави добрини,
 той от злото бива спасен,
 който прави все злини,
 той е на света омразен.

Петко Рачов Славейков

ЛЕКАРСТВО

Майката на Таня заболя и докторът ѝ предписа горчиво лекарство. Като видя, че майка ѝ пие с мляка лекарството, детето каза:

— Мила мамо! Дай аз да изпия лекарството вместо тебе!

По Константин Ушински

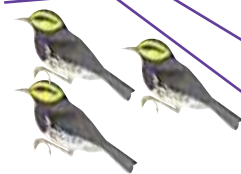
Един

завой
 славей
 тролей
 герой
 мой

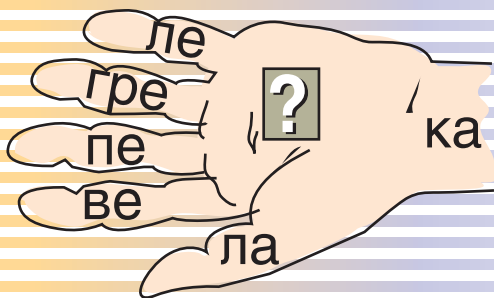

Много

завои
 славеи
 тролей
 герои
 мои

лей
вей
пей
грей
лай

ри́тай
ка́рай
плу́вай
пу́скай
вни́мавай

СПОРТИСТ

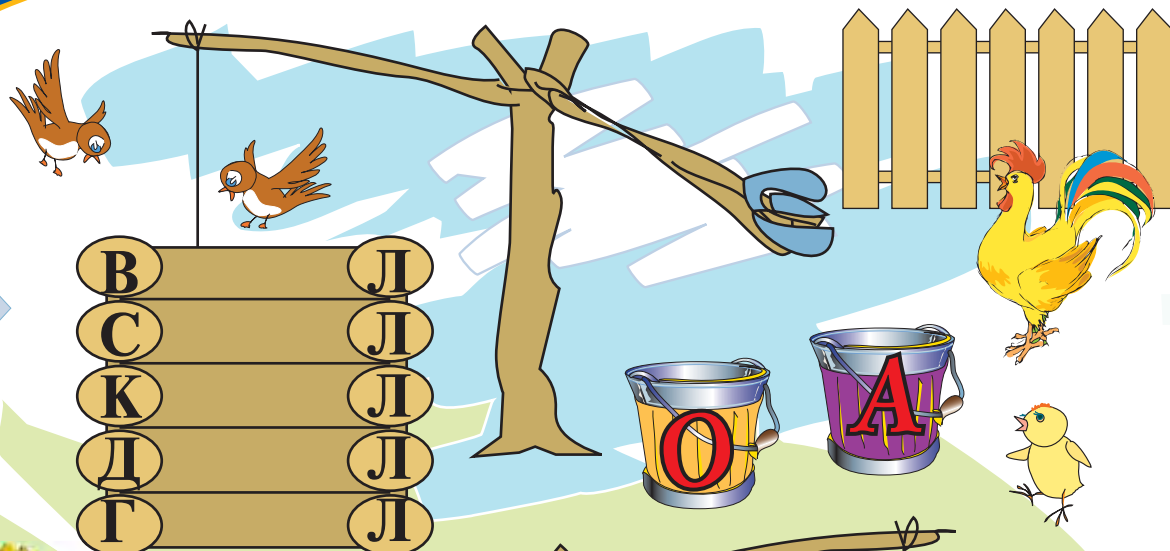
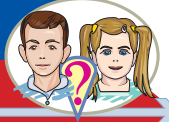
Ри́тай то́пка, ка́рай ло́дка,
су́трин, ве́чер на разхо́дка,
плу́вай, ка́рай колела́,
пу́скай пъ́стри хвьрчи́ла,
ко́нче ка́рай, или пеш
в планина́та го́ре беж!
— Ве́чно пъ́ргав, здрав и чист,
аз съм мъ́ничък спорти́ст.

Елисавета Багряна

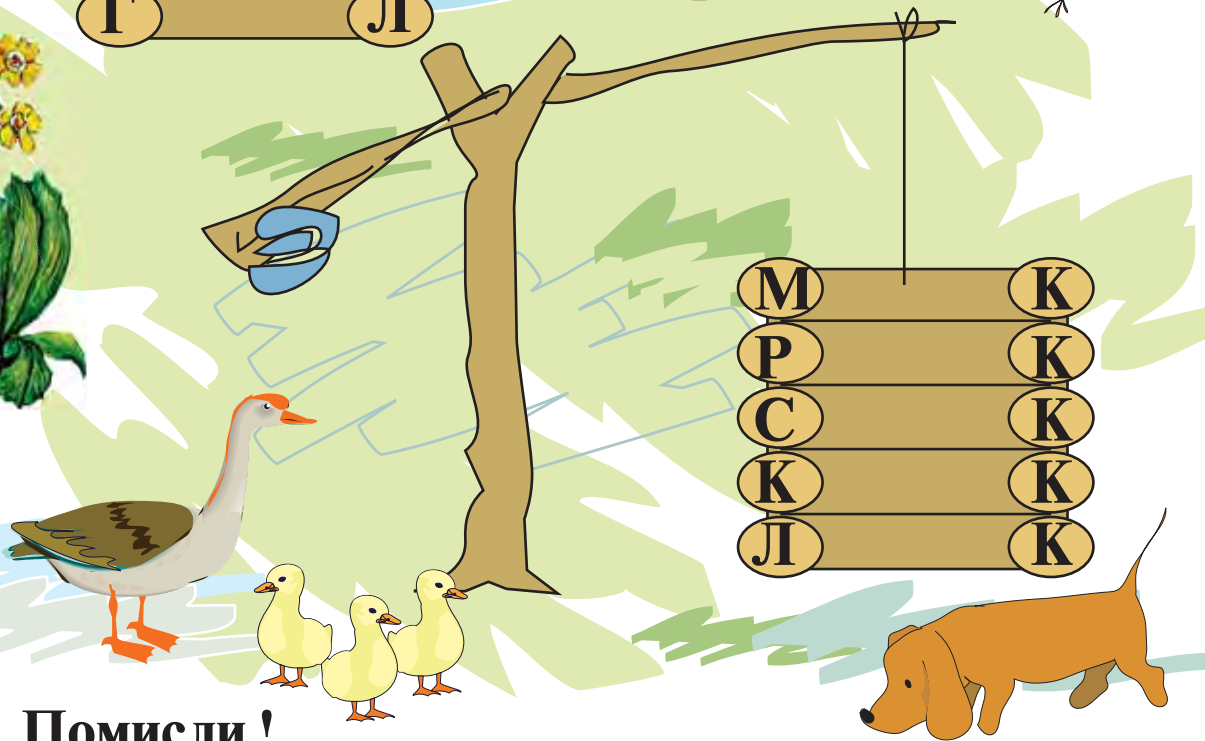

й Ы ай ей завои карай
Зайко

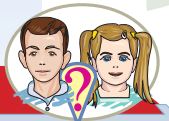

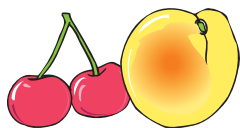
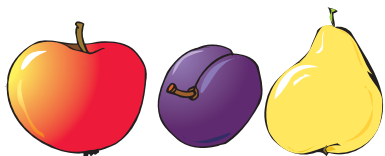
В	Л
С	Л
К	Л
Д	Л
Г	Л

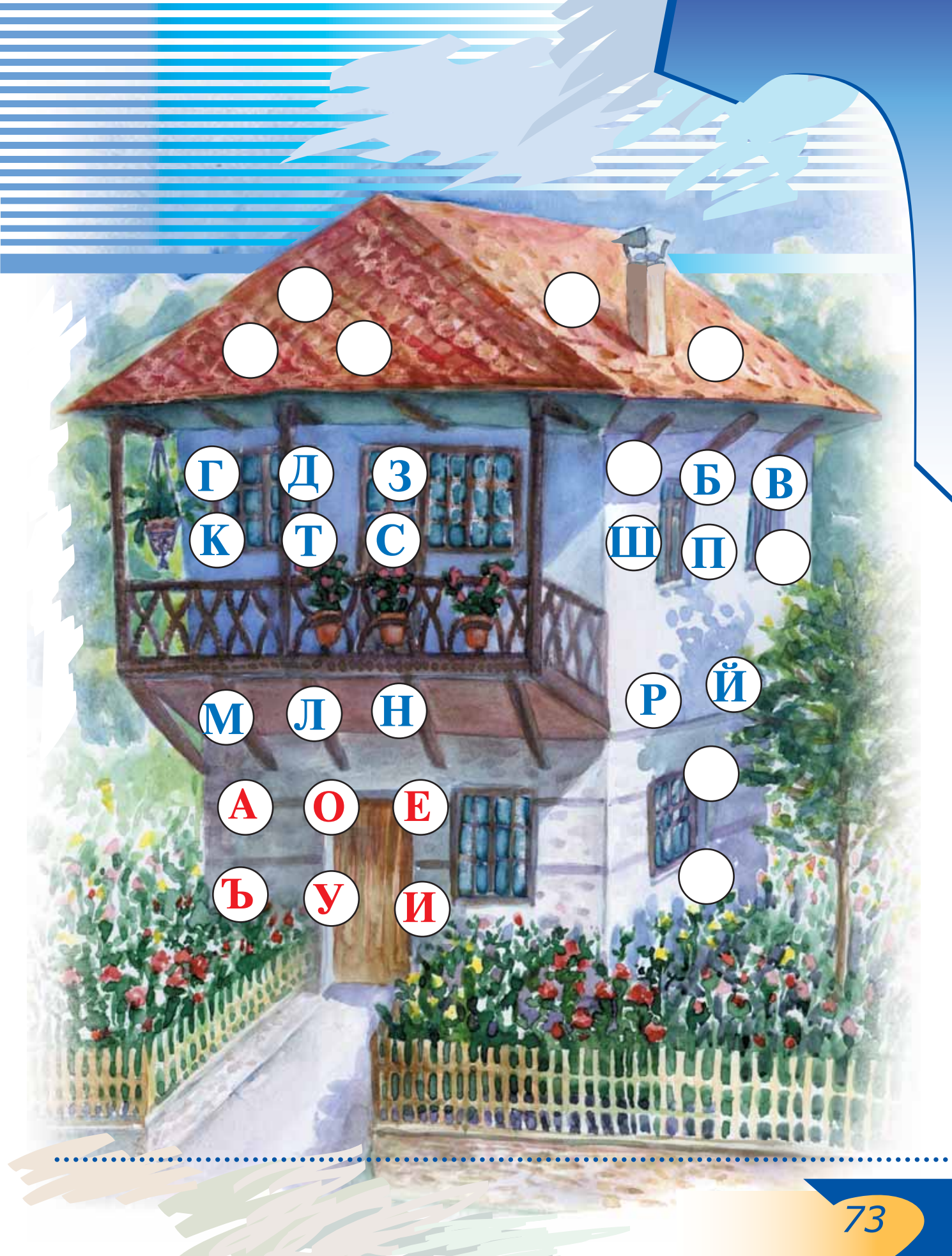
М	К
Р	К
С	К
К	К
Л	К

Помисли!

но 	ма 	та 	дъ
Кни 	ня 	га 	.

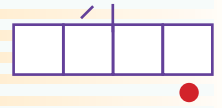
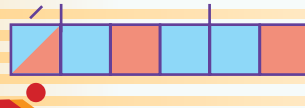
○ ○ ○ ○ ○

Г Д З ○ Б В
К Т С Ш П ○

М Л Н Р Й

А О Е ○
Ъ У И ○

Яя

ма — мя
бал — бял
лава — лява

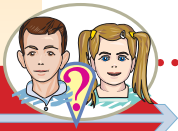
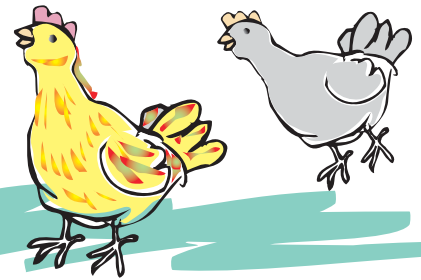
ЯРКА

Ярка, ярка, ярка ярка
с друга ярка, с друга ярка,
правят ярка надпреварка!

Димитър Костадинов

ярка — 1. впечатляваща;
2. кокошка, която не снася яйца.

От коя
приказка сме?
Знаеш ли я?
Разкажи на
приятелите си!

Тримата ... трябва
да преборят
..., за да опазят
златната ...
(съня, братя, ябълка)

Вѝ дам бѹквичката Я,
но е мнѹго трѹдна тя!

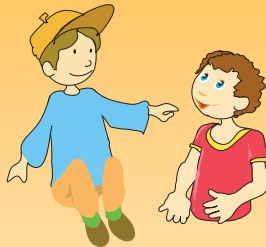
яке Бѹлгарѝя броя
алѝя Япѹния стоя
кайсѝя Яна кроя

Й + а
Й + ъ

Я

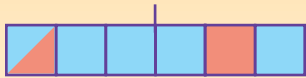
яма — Зб.; 4 зв.; ястреб — б., зв.
пея — Зб.; 4 зв.; Марѝя — б., зв.

Ясен
Явор

ясен
явор

КАКВѹ Е ТОВА?

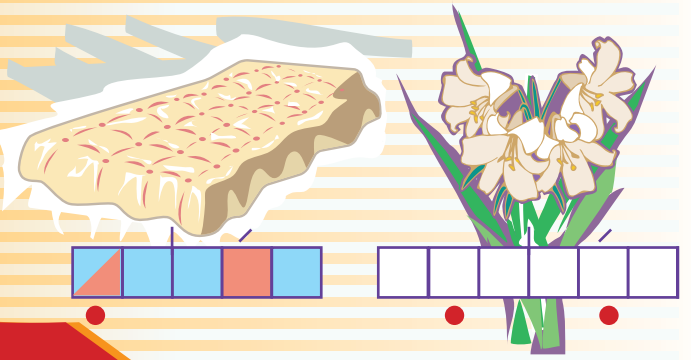
Лежѝ
и
му
който
на
кълне:
настъпи

си
,
пѹт
ме
баба
«Горкѹ
».

я Я яс явор стоя Янка
Японѝя

ЮЮЮ

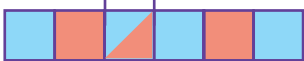

ЮЮЮ

Сравні:

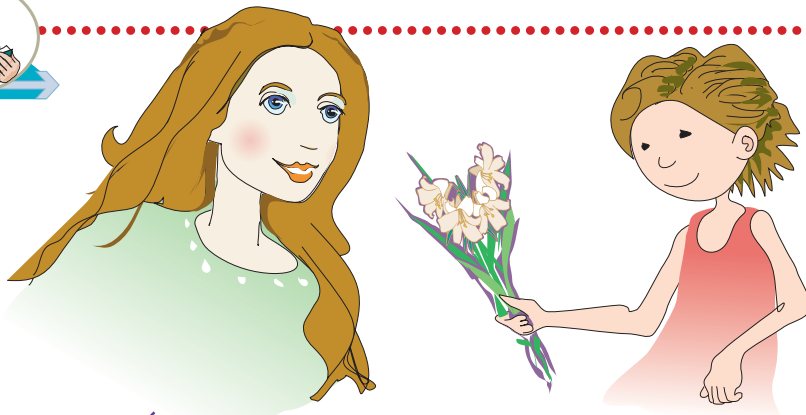
лу лук лупа луд куп
 лю люк лю́пя лют кюп

й + у = ю

ю́нга — 4б; 5зв.
 вою́вам — 6б; 7зв.
 лю́т — 3б; 3зв.
 лю́бо́в — 5б; 5зв.

С «Ю» — ю́ли, ю́нга, Юли́ян,
 ама́ не на ме́не тия́.
 Пантало́на си изпра́н
 аз си гла́дя с юти́я.

Ю́лия набра́ зюмбю́ли. Подари́ букета́ на
 люби́мата си ма́йка. Днес ма́ма има юбиле́й.
 — Бьди́ здра́ва, ми́ла ма́мо!

ЛЮЛКА

Люлюм-люлюм-люлюшка,
кой се люшка на крушка?
На росните листенца —
сто врабченца-звънченца,
на младите клончета, —
седем пъстри кончета,
на старите клони —
двойка сиви слонове.

Асен Разцветников

Отгатни!

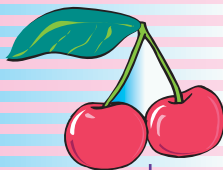
▲	то	◆	ма	↗	гър	■	хо	↙	ба	▭	на	▲	де
■	да	:	но	▲	Къ	„	си	◆	до	●	и	■	ди,

Определи броя на буквите и звуковете в отговора.
Кой му е моделът?

ю Ю лю лод лолм Юлиям
зюлюлю

Чч

Чч

чадър	чуден	четеш
човече	червен	чувам
чувал	черен	мълча
чин	учен	пречи
куче	четен	чирика

Колко много чудеса
стават в нашата игра!
И отивам в първи клас
с чудната си аз.

Васил Стоянов

ПРИЗНАТЕЛНА КОТКА

Един господин винаги
слагал две чинии на масата
за вечеря. Едната чиния
била за него, а другата —
за любимото му коте.
По време на вечерята, той
винаги давал на котката
парче риба или месце от
собствената си чиния.

Един ден, по времето на
вечерята, котката се втурнала в
стаята. Тя скочила на стола си,
после на масата. Стигнала до
чинията на господаря си и му
пуснала в чинията една мишка.

Така котката показала колко
е признателна на господаря си.

стол
чук
бор
чорап
клон

че

кон
лъв
брат
слон
тигър

че

ЧАДЪРЧЕ

Печурка разтвори чадър от коприна.
Под него се спря уморена калинка червена
и сладко от дългия път си почина.

Какво е написано?

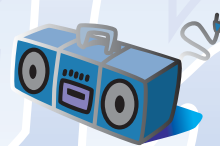
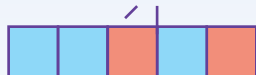
8 на	2 ко	13 ко	11 ван	3 се
	14 га	9 ван		7 не
	17 да	5 учи,	16 ма	10 и
6 чо		19 на	18 се	20 учи.
		12 ни	1 а	4 и
				15 ня

уч

- а
- ен
- ение
- еник
- ител

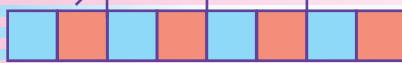
Какво е това?

Да е човек — не е човек,
а с човека приказва
и ум му дава.

Ччи ум чадър печурка
Чадър-Луна

ЩЩ

ЩЩ

Образуй и прочети думи!

ца – цъ
цо – цу
це – ци

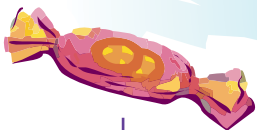

Отгатни!

Всички виждали сте вие
тази лъскава кутія —
плоска и продълговата,
с тел опънат по средата.

Ако аз в ръце я взема
и брада опра до нея,
и потъркам по корема,
бързо почва тя да пее.

Илия Буржев

ЦИГУЛАР

Ионице свири на цигулка.
Свири сутрин и вечер.
Цигулката на момчето
издава чудни звуци.
Всички го слушат
с внимание и удоволствие.
Ионице е добър цигулар.

лъжи́ца — лъжи́ци коса́ — коси́ца
 ра́ница — вода́ —
 па́тица — роса́ —
 сто́лица — кора́ —

Реши́ ре́буса и изработи́ този предме́т.

МА́РТЕНИЧКИ

Слънчи́цето ве́че грее,
 ко́серчето ве́че пее,
 а над на́шите главички
 прелетя́ха лястовички.

Ти́чайте, дечи́ца, бърже,
 ма́ртенички да ви вѝржа.
 Да сте бе́ли и червѝни,
 като слънцето засме́ни.

Дора Габе

и и и и е ра ни ца и вет е ли ца

Хх

Хх

хор	хурка	хляб
хорó	халкá	хлебáр
хорá	хапка	хлébни

ХВЪРЧИЛО

Хвърчило хвърчи хвъркáто,
хвъркáто и хитровáто!

Димитър Костадинов

УМНО РЕШЕНИЕ

Намисли Бóрко хвърчило да си направи.
Хартия́ има́ше. И лéтвички също бéше пригóтвил.
Но нýмаше лéнен плат за опáшка
и канáп, за да пусне хвърчи́лото.

А Си́мо има́ше канáп — ця́ло кълбó. И ако
има́ше хартия́ и лéнен плат за опáшка, сам
щéше да си направи хвърчи́ло и да го пусне.
Пéтьо се бéше запаси́л с лéнен плат. Няма́ше
хартия́ и лéтвички.

Заедно и тримата има́ха вси́чко необходи́мо
за хвърчи́ло, а поотде́лно — на все́ки не
достига́ше по не́що. Еди́н ден...

По Евгениу Пермяк

Разгледай илюстрацията. Довърши разказа.

слаб — дебел
горчив — сладък
смел — страхлив

храбър —
дълъг —
широк —

МАЛКИЯТ ТЕХНИК

Цял ден работя чевръсто —
аз съм малкият техник!
Вчера си ударих пръста,
но търпя като войник!

Мама каза, че до утре
болното ще зарасте —
и с превързаното кутре
аз си работя добре!

В кухненската етажерка
крія моите сечива:
чук, трион, пила, отвертка —
чукам, режа и кова!

Със резливото трионче
аз поправих днес така
дървеното мое конче,
че остана без крака!

Николай Марангозов

Отгатни!

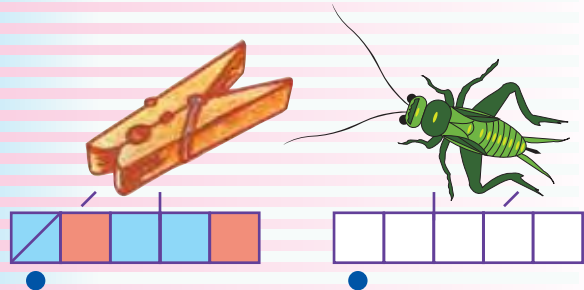
Хвърка бързо над земята,
като птиците лети
и със нея на Луната
може да вървиш и ти.

Атанас Душков

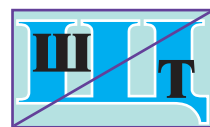

х Х ху ах хоро страх
Христина

ШШ

Шшш

ши шир шіпка шик шарка
щи щир щіпка щик щерка

щъркел

гущер

къща

щраус

Щурчо ходи, Щурчо броди
по поляни, по горици,
води стадо овчици.

Щурчо пее,
агне блее,
малка птичка се люлее.

Дора Габе

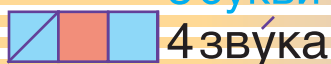

щаб

свещ

къща

3 букви

4 звука

4 букви

5 звука

4 букви

5 звука

НА ГОСТИ

Отишла Кума Лиса у Щъркела на гости.

- Добър ден, Щъркелчо!
- Добре дошла, Лисанке!
- Как си?
- Добре съм. А ти как си?
- И аз съм добре. Поизморих се, поизгладнях из пътя.
- Седни да те гостя с млечице.

И сипва Щъркелчо млечице в едно тясно гърненце.

Обикаля Лиска отсам, обикаля оттатък, опитва тъй, опитва иначе — муцунката ѝ не влиза.

А Щъркелчо се подсмива:

- Гостена бди, Лисанке!
- Да ти се връща, Щъркелчо! — отговаря Лисана и си гладна отива.

На другия ден Щъркелчо отишъл у Лисана на гости.

- Как си? — попитала го Лисана.
- Добре съм. Поизморих се, поизгладнях из пътя.
- Седни да си починеш! Ще ти сложа да хапнеш.

И сипала му Кума Лиса рядка каша на широка тепсия. Тракал, тракал с клон Щъркелчо — нищо не можал да глътне.

Станал от трапезата. Тръгнал си.

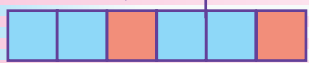
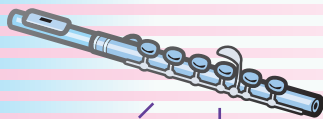
- Гостен ми бди, Щъркелчо! — рекла Кума Лиса.
- Така-така-така! — отвърнал Щъркелчо. — Както гостих, тъй ме гостиха!

Българска народна приказка

Щъркелите се връщат от юг.

Ф ф

фа фъ фе
факір фъстѣк фенѣр
фи фо фу
финал фѳкус фургѳн

Футболист, факір и Фани,
фѳкус, фѣя, флѣйта, флаг...
Ф е бѳква дебелана,
ала има тѣнѣк крак...

СЪНЧО

Има на светѳ едно мѳлко, добрѳ момѣнце. Сънчо.
Шапката и пантофите на Сънчо са извѣзани със златѳ.
Дрѣхата му е от синьо кадифѣ, а гласѣт му звѣни катѳ
срѣбърно звѣчѣ. И запѣе ли Сънчо, пѳлавите зѳйчета
в горѳта заспѳват. Заспѳват рѳбките в ѣзерото.
Заспѳват кѳклите в креватѣчетата.
Заспѳват децѳта под мѣката завѳвка.

Таня Касабова

Приспивѳлка

Ела, Сънчо, от горѳца,
от горѳца, от водѳца,
хванѳ Янка за рѣѳца,
донеси ѳ сън в торбѳца.

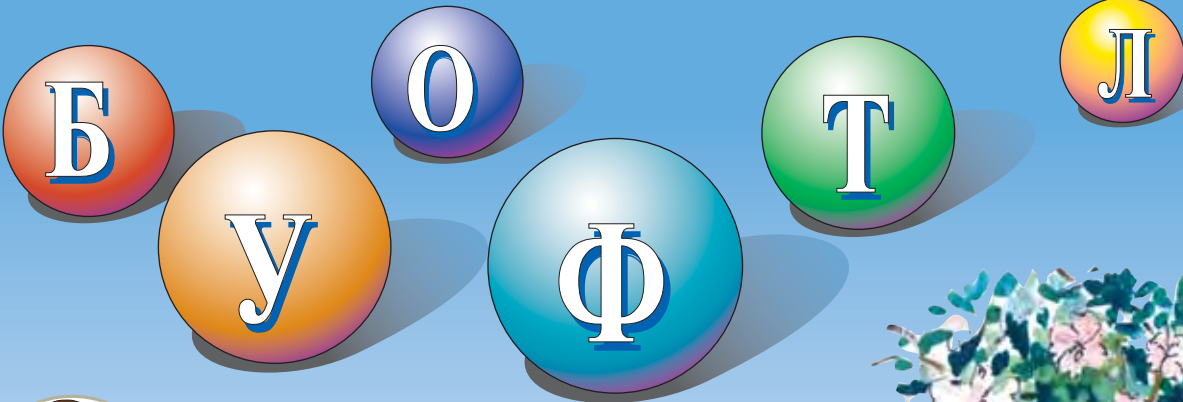
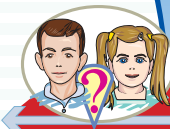

картóф — картóфи шка́ф — шка́фове

пантóф — пантóфи жира́ф — жира́фи

..... Отгатни!

Подреди топките по големина и ще прочетеш
названието на игра, обичана от момчетата:

Баба Костенурка

Баба Костенурка
взела пъстра хурка...
Седнала, запрела
прежда за фланела...
Прела, недопрела,
взела мотовила...
Вила, недовила,
фланела заплела...
Плела, недоплела,
фланела скройла,
шила, недошила,

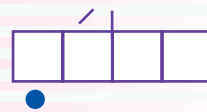
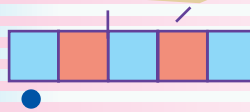
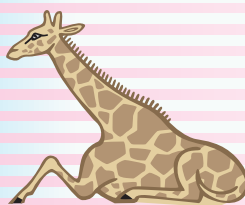
фланела запраля...
Праля, недопраля,
в шипка я забуля...
Шипка се навела
бабата уболя...
Баба Костенурка
взела пъстра хурка,
три дни шапка била,
кости ѝ строшила...
И от яд разплела
шарена фланела....

Николай Соколов

фр Фр / София е красив град.

ЖЖ

ЖЖ

ЖАБОЦИ

Леля Жабка със Жабък
плуват в язовир дълбок.
Правят си разходка
в жабешката лодка.
Слънцето ги грее,
грее и се смее. *Дора Габе*

РАБОТНА ЖЕНА

Цяла година една жена прела, сновала и тъкала. Изтъкала един ръкав, ушила го на мъжа си и като излезли двамата на хорото, рекла му:

— Мъжо, я си вдигни ръката!.. Ама високо — високо, да видят хората, че имаш нов ръкав!

Хванал се мъжът ѝ на хорото, а тя не могла да му се нагледа:
— Ле-ле — викала си, — колко било хубаво да имаш нов ръкав!..
Ех, дали ще съм жива да изтъка и другия!

Българска народна приказка

ДЪЖД

Дъжд изля се изведнъж,
ох, че весел горски дъжд!
И подгони всички, вижте,
животинки из долище.
Вълчо скри се зад плетище,

Лиса метна се в хралупа,
от дъждеца се изтупа.
Само зайчето бегача,
дири завет, още скача!

Николай Соколов

бага́ж — бага́жи тарале́ж — тарале́жи
 гара́ж — гара́жи морж — мо́ржове

НАКАЗАНИЯТ ЩЪРКЕЛ

1. Жаба-Кекерица е всепризната певица.

2. Щъркел-Щърколан с пълна сила хвърчи към прочутата певица.

3. Изненаданата певица бухва в тинестото блато и облива с кални пръски Щъркел-Щърколан.

4. Наказаният Щърколан тъжно гледа към блатото, скрило Жаба-Кекерица.

От детското списание

Научи скоропоговорката и бройлката

Влакът пуфка:
 паф - пуф - паф.
 Джавко джавка:
 джаф - джаф - джаф.
 Всеки има своя нрав.
 Кой е крив и кой е прав?

Асен Босев

Слънцето - над - нас - кръжи:
 топло - слънчи - це, - кажи,
 кой на сянка - да - мижі?
 — Кой ли? - питаш. - Кой ли? - Кой!
 — Който - пръв - излезе, - той!

Лъчезар Станчев

*Житото е скъпее
 като злато.*

УМНИЯТ КОЗЕЛ

През един горещ летен ден Кума Лиса подгонила дългоухия заек и го преследвала до градинския кладенец. Щом стигнал кладенеца, заекът се засилил и прехвърчал като птица над него. Кума Лиса решила мигом да направи и тя заешки скок, но наместо отвъд — тупнала в кладенеца.

По едно време откъм гората се задал брадатият козел, умната глава.

— Какво правиш там? — надникнал той в кладенеца.

— Къпя се в прохладната вода. Слънцето пече много силно.

— А водата става ли за къпане? Не е ли мокра?

— Чудо! — извикала лисицата и си потопила главата.

И той се строполил надолу с главата и цамбурнал в кладенеца. Кума Лиса заврещяла:

— Ай, ай, ай! Цяла ме изцапа! Тъй ли се скача?

— Амй как? — попитал козелът.

— Ще ти покажа, ако ми помогнеш да изляза от кладенеца. Изправи се на задните си крака!

Козелът се изправил, а Кума Лиса започнала да се катери по гърба му, по рогата му, докато се измъкнала вън.

— Сбогом, глупчо! — размахала лапичката си лисицата.

— Как тъй, аз съм умна глава! — оскърбил се козелът.

— Ако беше умна глава, нямаше да бъдеш сегат в кладенеца! — извикала Кума Лиса и побягнала.

Козелът останал в кладенеца три дни. На четвъртия пристигнал градинарят, вързал го за рогата с едно въже и го измъкнал навън.

Àí ää Èàðèèè÷ää

ДА СЕ ПОСМЕЕМ ЗАЕДНО

Майка се връща с малката си дъщеря от пазар и носи тежка чанта, пълна с продукти.

— Мамо, — казва ѝ малката Христинка — вземи ме на ръце, а аз ще ти нося продуктите.

Ч

Ш

Х

Ц

Ъ

Г

Д

З

Ж

Б

В

К

Т

С

Ш

П

Ф

М

Л

Н

Р

Й

А

О

Е

Я

Ъ

У

И

Ю

ЙО ЙО БО

Йо

СЕДНАЛ ЗАЙО ДА ПЛАЧЕ

Седнал Зайо да плаче край Скокова поляна.
— Пусто тегло заешко! Какво мога да сторя с това сърце плашливо? Шумка шумне, то трепне. Тезък живот живеея! По-добре е да ида в дола да се удавя!

Чул го Щурчо, рекъл му:

— Зайо, глупав не ставай! Поучи се от мене! И аз тежко живеея през летните пекове, през зимните студове, но пак свиря и пея.

Свирнал Щурчо на шегá. Хукнал Зайо подплашен.
Чак в дола се позапрял. Към водата приближил.

Но изведнъж — цоп, цоп, цоп! — камбурнали в реката кресливите жабури.

Спрял се Зайо и рекъл:

— Я ги гледай тез жаби! По-страхливи от мене! Но безгрижно живеят.

И скок-подскок, скок-подскок — пак се върнал при Щурчо.

А Щурчо го запитал:

— А бе, Зайо, де беше?

— Свирнята ме уплаши. И си рекох: «Решено!» С това сърце плашливо не се живея повече! Завтекох се към брега. Но жабите изплаших. А бе, Щурчо, те били по-страхливи от мене! Е, луд ли съм тогава да се давя без време!

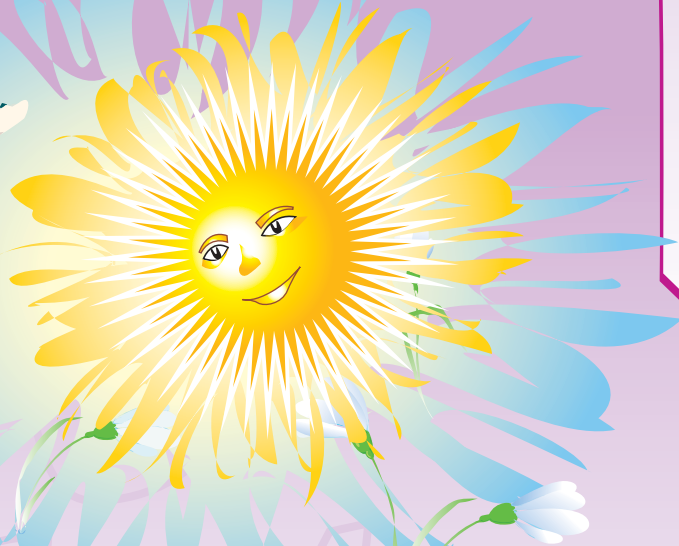
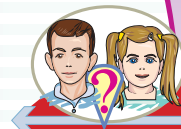
Ран Босилек

йо

йо

ьо

йод майор актёр Кольо
 Йонка район режисёр Альоша
 Йордан Зайо Байо танцёр Пётлю

А Б В...

Аз дойдох с усмивка дѣтска,
 появих се на светѣ.
 Книга мѡята родина
 подарѣ ми да четѣ.

Българче съм любознатно,
 радвам се, четѣ в захлас.
 Тайнството на всяка дума
 с буквите разкривам аз.

Вярвам в българското слово,
 в азбуката ни добра.
 Нашите любими букви
 са цветчѣта на мира!

Йордан Друмников

йо Йо ьо / Йонко и Пейо са
 танцьори.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ТЕКСТОВЕ

Ученичка

Много съм послушна,
много съм добричка,
много грижи имам —
аз съм ученичка!

Четенето лесно,
писането лесно,
но от тази задача
иде ми да плача.

Веся Паспалева

Къса приказка

Малкият Живко се доближава дяволито до майка си.

— Мамо, искаш ли да ти разкажа една приказка?

— Искам, сине.

— Ще се радваш ли?

— Ще се радвам.

— Но тя е много късичка.

— Нищо, разказвай!

— Слушай!.. Имало едно време една хубава чаша. Тя беше гордост наша. Татко миналата седмица я купи. Но аз правих, струвах – и чашата, без да искам, счупих... Сега Ленчето разляната вода бърши и приказката свърши.

Ран Босилек

Най-добрата люлка

Ето на — ръка на мама,
ето на — ръка на тате,
като мене няма, няма
по-щастлива на земята!

Погледнете, погледнете —
между тях сега се смея,
че ръцете им са люлка,
на която се люлея.

Те ме вдигат нависоко,
стискам им ръцете — ето,
че това е най-добрата
детска люлка под небето!

Петя Йорданова

Врабчета

Скарали се наред двора три врабчета сиви, сиви и свадливи.
Кряскали, кълвали се и се люто били. Не било за нищо друго — за трошица хлябец. Всяко пици, всяко иска таз трошица дребна и се блъска, и се бие със сила последна.

— Чив-чив-чив! — писка първи врабчо сив.

— Див-див-див! — му отвърща другият креслив.

— Дай-дай-дай! — третото не трай.

— Не се май! Не се май! — шепне Маца. И както тя си знай, на борбата тури край!

Елин Пелин

Врабчето пее

Врабчето пее: «Чик-чирик,
юначе, дай ми ечемик!»

Гълъбът гука: «Гу-гу-гук,
мойта колибка е от бук!»

Враната граче: «Гра-гра-гра,
пусни ме, майко, на игра!»

Жабата кряка: «Ква-ква-квак,
желая да пътувам с влак!»

Кълвачът чука: «Чук-чук-чук,
дайте ми мравки с пресен лук!»

Патокът квака: «Ква-ква-квак,
уплаших пак един котак,
ще се запиша за юнак!»

Асен Разцветников

Няма ме у дома

Котенцето тръгнало на гости на кученцето, но по пътя го срещнало.

— Здравей — казало кученцето, — къде отиваш?

— При теб на гости.

— За съжаление, — рекло кученцето — мен ме няма у дома.

— А къде си?

— Тръгнал съм на гости при теб.

— Много жалко — казало кученцето, — нито ти, нито аз сме си у дома.

Какво да правим?

— Ще трябва да почакаме — въздъхнало котенцето. — Хайде да поиграем на двора и да почакаме. Може би някой от нас ще се върне вкъщи!

Григорий Остер

Мишки — играчки

Цяла нощ, Писанке, спиш.

Мишки вече не ловиш.

— Не ловя, че у дома са

всички мишки от пластмаса!

Иван Кръстев

Моите песни

Обичам да лудувам,
обичам да рисувам,
обичам да се смея
и весело да пея.

Обичам кон да яхам,
крака, ръце да махам,
обичам да играя
и приказки да зная.

Обичам да се кича,
обичам бос да тичам
и с радост да наричам
какво и що обичам.

И всичко, що обичам,
във песните се стича
и в родна реч се лее,
и с буйна радост пее...

Ран Босилек

Кой как се труди?

Мравчо на почивки къси
житце носи на гърба си.

Рунтавелка има грижи:
жълъд сбира, гъбки ниже.

Ежко влачи в храсти скрити
ябълки върху бодлите.

Лястовичката игриво
носи кал, гнездо си свива.

Който работи с охота,
радва и краси живота.

Веся Паспалева

Народни гатанки

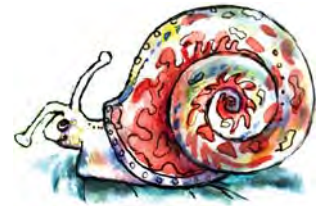

Дълъг Димо без кости
по небето ходи на гости.

Бяло поле с черно семе —
ний от него ум береме.

Бодлива крава през плет минава,
опашката ѝ отвън остава.

Бели мухи долетяха,
слънце пекна, те измряха.

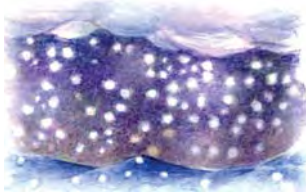
Сам дядо къща носи.

На зелено дръвце — бяла камбанка.

От бял камък се ражда,
цял свят събужда.

Пролет се облича,
есен се съблича.

По бяло поле ходи,
черна дияра оставя.

Народни пословици

Авлигата е малка, но когато брани гнездото си — на усойница надвива.

Дълбока рана заздравява, лоша дума не се забравя.

Всичко се купува, само здраве не се купува.

Един камък зид не става.

Книгата е четири очи.

Капката пробива камъка.

Който излъже един път, сто пъти право да казва, не му хващат вяра.

Скоропоговорки

Бял дядо белобрад,
белобрад, беломустакат.

Радко вари сладко.
Сладко, братко, вари Радко.

Бяла кобила в нова колиба.

Здравко здравец бере.
— Бери, Здравко, здравец,
здрав да си довека!

Петър плет плете —
по три пръта преплита.
— Подпри, Петре, плета!
— Падна, Петре, плета!

Народна песен

Росни, росни, дребен дъжд
Пеперуда летяла, летяла,
росни, росни, дребен дъжд, дребен дъжд,
да се роди пшеница, пшеница.
Да се роди едра ръж, едра ръж,
да се роди ечемик, ечемик,
да се родят гълъбци, гълъбци,
да се родят ябълки, ябълки,
да се родят сливи, круши, сливи, круши.
Изнес, бульо, ситото, ситото,
да е сита година, година.

Край елхата

Чудни дрехи имат
този ден децата,
радостно си кимат
около елхата.
Пълничката Цанка
е сега Мецанка,
палавата Велка —
мила Рунтавелка,
хитрата Росица
е коза с брадица,
братчето ѝ Златко —
Петльо Опашатко,
пъргавата Лалка
е сърничка малка,
веселият Райко —
славен Зайко Байко...
Радостно децата
припкат край елхата,
гледат се — не знаят
как да се познаят.

Георги Авгарски

Баба и внуче

Баба внучето приспива
и му пее тя сънлива:
— Нанкай, внуче, Сънчо дойде
из горица да те води.
Там играй ти колко щеш,
мило, тъй ще порастеш.
Баба клюма, клюма, пя,
после сладичко заспа.
Внучето се понадигна
и на баба песен викна:
— Нанкай, бабо, Сънчо дойде
из горица да те води.
Там играй ти колко щеш,
бабо, тъй ще порастеш.
Нанкай, бабо, в топла стая —
аз навън ще поиграя!

Васил Стоянов

Цветна въртележка

Кокичето проби с челце снега, усмихна се на слънцето и каза:
— Къде е минзухарът?
Появи се минзухарът и златната му чашка пръсна светлина.
— Не виждам игликата! — рече той.
Скоро игликата заблестя, накичена с герданчета от роса.
— Ами синчецът? — огледа се тя.
И синчецът се озова на полянката — син, син, като капчици небе.
— Зюмбюлът, зюмбюлът къде е?
Зюмбюлът побърза и той да разтвори кичестите си розови камбанки.
— Докога ще чакаме лалето?
Лалето вирна червената си главица.
— Не усещам да ухае на люляк...
Без да чака втора покана, люлякът спусна своите синьолилави облачета навред.
— Не трябваше ли розата вече да е тук?
Тогава розата се разпукна.
— Защо се бавят още другите цветя? Иначе как ще правим въртележка!
Върти се въртележката, върти се, увлича цветята. Едни се качват на нея, други слизат от нея, всяко по реда си. И така — до новата пролет, когато кокичето пак ще провре тънкото си вратле през заснежената корава земя и ще подкани весело цветята: «Хайде на въртележката!»

Маргарита Грозлекова

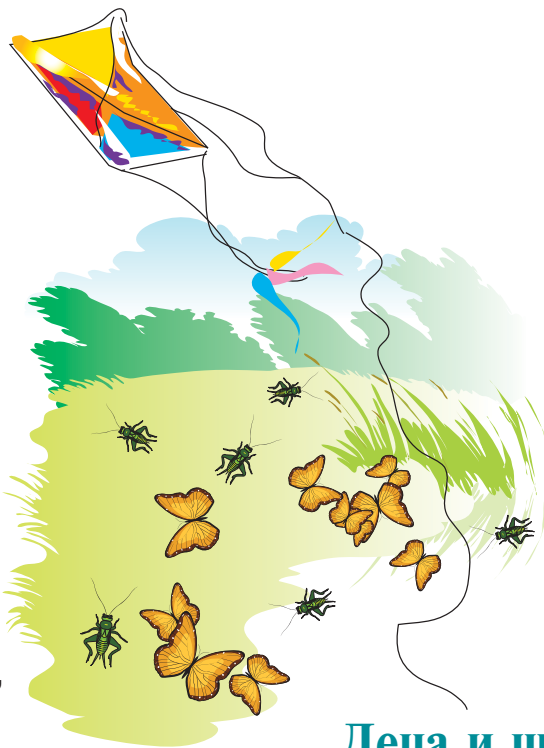
Хвърчило

От лека шарена хартия —
лети и радва то очите,
високо нейде то се вие
във синьото на висините.

И жицата бръмчи, трепери
и като жива се обтяга,
и горе пъстро то се пери,
и между облаците ляга.

И с тях то весело играе,
и буйно между тях се мята...
Но все пак слиза най-накрая,
да си почине на земята.

Андрей Германов

Деца и щъркел

Децата:

— Щърко шарен, щърко мил,
я кажи ни где си бил?
Где и във кои страни
ти прекара толкоз дни?

Щъркелът:

— Мили, хубави деца,
бодри, с румени лица,
да ви кажа где съм бил —
бях на гости чак при Нил.

Децата:

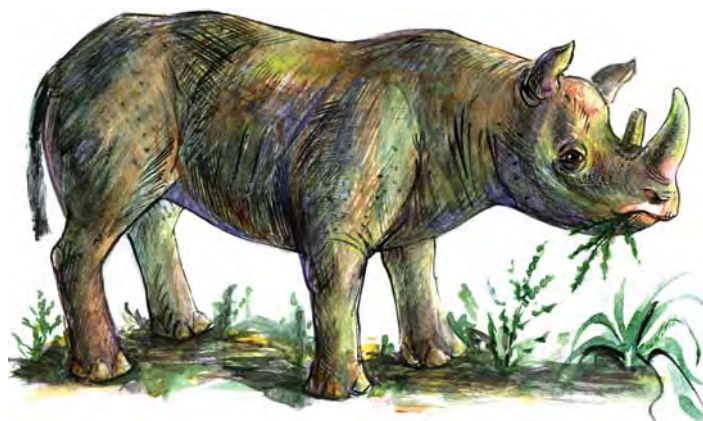
— А защо се, Щърко драг,
ти при нас завръщаш пак?
И какво те кара тук
да прелиташ чак от юг?

Щъркелът:

— Връщам се, дечица, днес
с хубава, приятна вест —
скоро с песни и цветя
ще пристигне пролетта!

Трайко Симеонов

Носорог

Носорог, носорог,
нос ли имаш или рог?

Ако имаш само нос,
ще се казваш носонос.

Ако имаш само рог,
ще се казваш рогорог.

Ала та си носорог —
значи имаш нос и рог.

Иван Кръстев

Дъжд от душ, душ от дъжд

Не, над мен чадър не дръж —
искам да ме плиска дъжд.

Вкъщи само дъжд на уж —
вкъщи само дъжд от душ.

Позволи поне веднъж
да ме плисне душ от дъжд!

Марко Ганчев

Пепо и Цецо

Магаренцето Пепо беше поставило новата си раница върху един стол на сред двора и весело подскачаше край нея, като си пееше песничка, която току-що бе съчинило:

— Отиваме във планината,
тра-ла-ла-ла-ла-ла.

За нас е още непозната,
тра-ла-ла-ла-ла-ла.

Туристи станем ли веднъж,
не ще ни спре ни пек, ни дъжд,
тра-ла-ла-ла-ла-ла,
тра-ла-ла-ла-ла-ла.

В двора влезе приятелят му — магаренцето Цецо. На гърба си носеше нова раница. Пепо се втурна да го посрещне.

— Ама твоята раница е съвсем, съвсем като моята! — възкликна той.

— Така трябва да бъде — отвърна Цецо. — Нали сме приятели! Но ти защо не си се приготвил?

— Ей сегичка, ей сегичка — разбърза се Пепо. — Знаеш ли, трябва да си вземем повече храна — обърна се той към приятеля си.

— Че защо ни е необходима много храна — нали довечера се връщаме?

— Ами ако се изгубим в планината? За първи път отиваме там.

Цецо се замисли.

— Прав си — каза след малко той. — Но ако се изгубим, ще се наложи да ноцуваме в планината. Затова ще вземем и одеяло, и дюшек.

— Как ще го мъкнем този тежък дюшек? — възрази Пепо.

— Ще вземем надуваемия — успокои го приятелят му.

— Надуваемият става, но ако някой таралеж го боцне с иглите си през нощта?

— Да, да лошо ще бъде — въздъхна Цецо. — Пък и отровна змия може да ни ухапе.

Двете магаренца унило наведоха глави. Как не предвидиха всичко това! То да си турист съвсем не било лесна работа!

— Знаеш ли, хайде да се откажем от планината — предложи Пепо.

— Ще останем у дома и целия ден ще си играем на туристи — нали си имаме раници! Аз и туристическа песничка съм съчинил.

След малко дворът есна от гласовете на двете магаренца:

— Отиваме във планината,
тра-ла-ла-ла-ла-ла.

За нас е още непозната,
тра-ла-ла-ла-ла-ла.

Туристи станем ли веднъж,
не ще ни спре ни пек, ни дъжд,
тра-ла-ла-ла-ла-ла,
тра-ла-ла-ла-ла-ла.

Евгения Генова

Капят листата

Вятър сърдито
свири в гората,
бавно, безшумно
капят листата.

В голи клонища
дремат гнездата,
бягайте, птички,
капят листата!

Пусто и тъжно
вред на земята,
есен е вече —
капят листата.

Стоян Дринов

Най-хубавите ръце

Край една река седели три богати жени. Те се хвалели една на друга с нежните си ръце.

Край тях минала една старица.

— Коя от нас има най-хубави ръце, бабо? — попитали я жените.

— Ей онази жена има най-хубави ръце — казала старицата и посочила една селянка, която копаела в нивата си. — Хубави са само тези ръце, които се трудят.

Българска народна приказка

Патенцето и Пиленцето

Излюпило се от яйцето Патенцето.

— Аз се излюпих — казало то.

— И аз също! — казало Пиленцето.

— Аз отивам да се разходя — казало Патенцето.

— И аз също — казало Пиленцето.

— Аз си хванах пеперуда — казало Патенцето.

— Аз също — казало Пиленцето.

— Аз искам да се окъпя — казало Патенцето.

— Аз също — казало Пиленцето.

— Аз плувам — казало Патенцето.

— Аз също. Помощ!.. — викнало Пиленцето.

Патенцето измъкнало Пиленцето.

— Пак ще отида да се къпя — казало Патенцето.

— А аз — няма — казало Пиленцето.

Виталий Сутеев

И аз съм като баща си

Промъкнал се Вълчо край село. Видял един кон. Приблизил се и му рекъл:

— Яде ми се конско месо. Ще те изям!

— Ех, Кумчо — рекъл конят. — Като ти се яде, няма що — ще ме изядеш. И баща ти обичаше да похапва месце от нашите роднини.

— Тъй ли? Ти помниш ли баща ми?

— Помня го. Как да го не помня, Вълчо. Много придирчив беше. Конете с подкови не ядеше. Преди да ги разкъса, винаги им махаше подковите.

— И аз съм като баща си — рекъл Вълчо. — Дай да ти махна подковите. От кой крак да почна?

— Баща ти от задния почваше.

— Хайде, дигни крак! И аз ще махна най-напред задните подкови.

Дигнал конят крак. Навел се Вълчо да махне подковата. Ех, че като го ритнал онзи ми ти кон, три пъти презглава се превъртял. Ни жив, ни мъртъв се довялякъл в гората.

Ран Босилек

Костилка

Веднъж една майка купи сливи и реши да ги даде на децата си след обед. Постави ги в една чинийка на бюфета. Малкият Иванчо никога не беше ял сливи и постоянно ги обикаляше. Те му бяха много харесали. Много му се искаше да ги опита. Най-после, когато нямаше никого в стаята, той не можа да се сдържи, взе една слива и я изяде. Преди да седнат да обядват, майката преброи сливите и видя, че една слива липсва. Отиде и каза на бащата.

През време на обедата бащата запита:

— Деца, някой от вас да е изял една от сливите?

Всички казаха:

— Не.

Иванчо се изчерви като рак и също каза:

— Не, аз не съм ял.

Тогава бащата каза:

— Както и да е, това, което сте направили, не е хубаво, но бедата не е там. Бедата е, че сливите имат костилки и който не умее да яде сливи и глътне някоя костилка, след един ден ще умре. От това ме е страх.

Иванчо пребледня и каза смутено:

— Не, аз хвърлих костилката през прозореца.

Всички се засмяха, а Иванчо заплака.

Лев Толстой

Помощница

Таничка е работлива,
ще помага, но къде?
Ей при своя брат отива,
че бонбонки той яде.

Много е работна Таня,
хапна си и чаец пи,
седна с мама, с баба стана,
па полегна да поспи.

И сънливо каза:
— Съблечи ме, мила мамо,
уморих се..., падна мрак.
Утре ще помагам пак!

Агния Барто

На сватба

Гладен Вълчо на лов тръгнал. Насреща му Дългоушко.

— Стой! — извикал Кумчо Вълчо. — Гладен съм. Ще те излапам!

Дългоушко се замолил:

— Недей, Вълчо, ме излапва! Каква сладост у мен има? В село сватбари те чакат. Пратиха ме да те викам. Кум ще станеш. Ще венчаеш. Ще те гостят по сватбарски. Печен овен ще си хапнеш.

— Тъй ли? Да вървим тогава!

— След сватбата ще кръщаваш. Пак с овни ще те гощават!

— Тъкмо работа за мене — позасмял се Кумчо Вълчо. — Хайде да не губим време!

Тръгнал Вълчо с Дългоушко. Като вървели из пътя, Дългоушко заговорил:

— Като стигнем сега в село, сватбарите ще излязат. Ще ни срещнат по сватбарски: кой с вила, кой с лопата, кой с цепеница чепата. И ще викат, ще се късат. Ти не трябва да се плашиш. Такъв си е обичаят!

— Зная, Дългоушко, зная! — отговорил Кумчо Вълчо.

Като стигнали край село, викнал, ревнол Дългоушко:

— Де бре, у бре-е! Тука, тука! Кумчо Вълчо, Кумчо Вълчо!

Наизлезли селяните. Кой с вила, кой с лопата, кой с цепеница чепата. Та като подбрали Кумча, набили го по сватбарски.

Ран Босилек

Кос

Тръгнал кос
с дълъг нос
през гората гол и бос.

Тупа крак —
так -так -так,
като същ юнак.

Ходил, ходил, па се спрял,
три кола мухи изял,
тупнал крак,
тръгнал пак —
бре-бре, че юнак!

Асен Разцветников

Мишлето и моливът

Живял върху масата на Вова един молив.

Веднъж, когато Вова спял, на масата се качило едно Мишле. Видяло то молива, хванало го и го помъкнало в дупчицата си.

— Пусни ме, моля ти се! — казал Моливът. — За какво съм ти? Аз съм от дърво, не съм за ядене.

— Аз ще те гриза! — отговорило Мишлето. — Сърбят ме зъбите и затова все трябва да гриза нещо. Ето така! — И Мишлето захапало силно Молива.

— Ох! — казал Моливът. — Остави ме тогава за последен път да нарисувам нещо. А после прави каквото искаш.

— Така да бъде — съгласило се мишлето, — рисувай! Но накрая все пак ще те изгриза на малки късчета.

Въздъхнал тъжно Моливът и нарисувал едно кръгче.

— Кашкавал ли е това? — попитало Мишлето.

— Може и кашкавал да е — отговорил Моливът и нарисувал още три малки кръгчета.

— Разбира се, кашкавал е, а това по него са дупчици — досетило се Мишлето.

— Може и дупчици да са — съгласил се Моливът и нарисувал един голям кръг.

— Това е ябълка! — извикало Мишлето.

— Може и ябълка да е — казал Моливът и нарисувал няколко такива сплескани кръгчета.

— Зная, това са наденици! — извикало Мишлето и се облизало. — Хайде, свършвай по-скоро, че ужасно ме сърбят зъбите.

— Почакай още една минута — казал Моливът.

И когато започнал да рисува тези ъгълчета, Мишлето завикало:

— Това прилича на кот... Не рисувай повече!

А Моливът вече рисувал големи мустаци.

— Че това е истинска котка! — писнало изплашено Мишлето. — Помощ! — и се мушнало в дупчицата си.

Оттогава Мишлето не смеело да си покаже и носа навън. А Моливът и до днес живее, само че, ето колко малък е станал.

Виталий Сутеев

Цирк

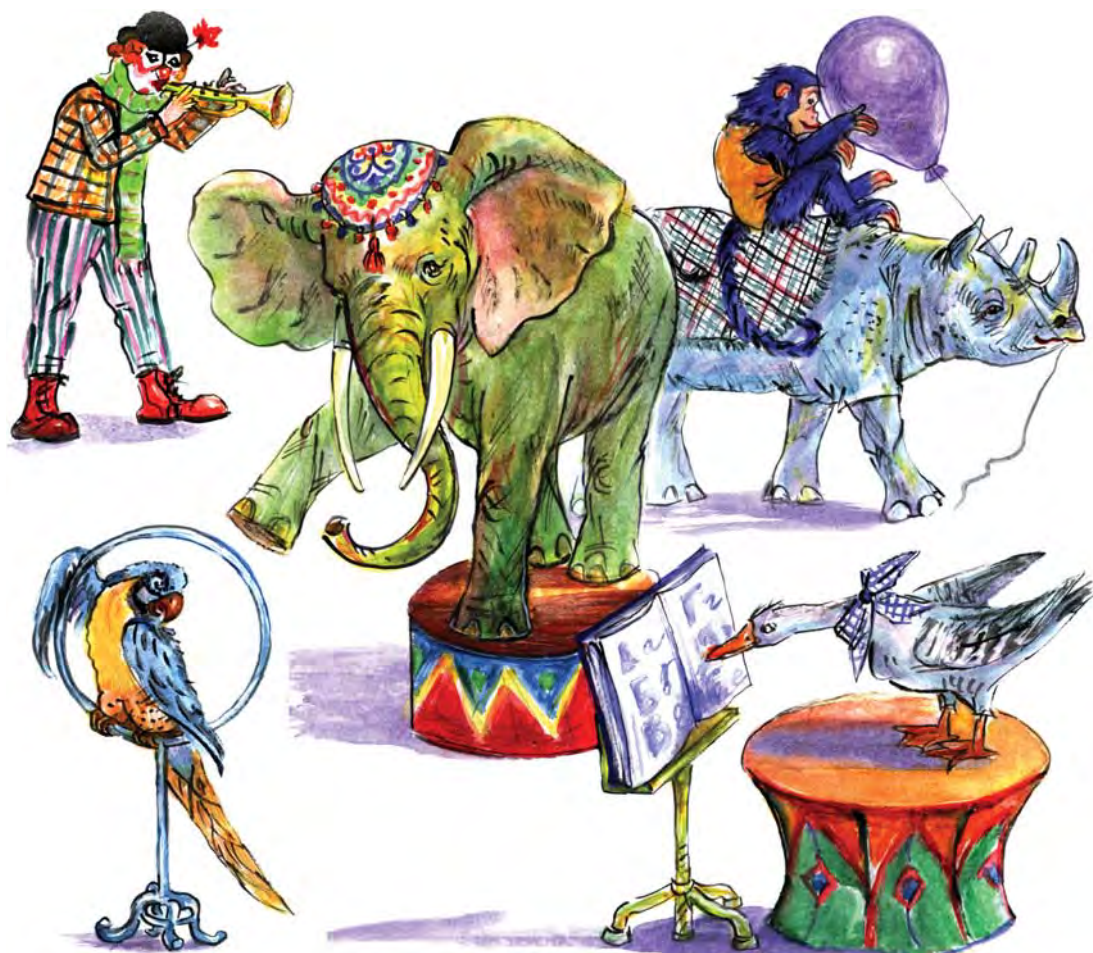
Гледай ти какво било!
Щъркел кара колело,
слон танцува със петел,
носорог с балон се вдига
и гъсок разгръща книга.
Пее и преде на хурка
стогодишна костенурка.
А това е папагал —
пет езика овладял,
но забравил папагалски,
реч държи на португалски.
Ръкопляска му с крила
бухал с черни очила.

Иван Николов

Петьо кара камион

Днес Петьо реши
и отсеке накратко:
— Ще стана шофьор
като татко! —
Ще стане, когато порасне —
ясно.
Но Петьо не ще да отлага —
камион му е нужен веднага.
И той си направи —
без трион, без отвертка и чук,
просто сложи
три стола един подир друг.
Петьо кормилото хвана
и пое към Балкана.

Леда Милева

Прозорче към света

Всички букви зная,
мога да чета —
те ще ми разказват
всичко за света.
Сладко ми нашепват
истина една —
вечно да обичам
родната страна.
Всички букви зная,
мога да чета —
имам си прозорче
светло към света!

Георги Веселинов

Тридесет сестрички

Те са тридесет сестрички.
Колко звучно пеят всички!
Греят в новия буквар —
най-добрият ни другар.

Чак от Кирил и Методий
към наука те ни водят.
Всяко българско дете
с тях се учи да чете.

Косе Босе

Направило си Косенцето Босенцето гнезденце. Снесло си яйчица. Дошла Кума Лиса под гнездото и рекла:

— Косе Босе, дай ми едно яйчице! Дойдоха ми тате и мама на гости.

Ще им сваря чорбица.

Косенцето ѝ дало едно яйчице.

На другия ден пак дошла Кума Лиса и рекла:

— Косе Босе, дай ми яйчице! Дойдоха ми кака и бате на гости.

Косенцето пак ѝ дало.

Днес тъй, утре тъй — останало на Косенцето само едно яйчице.

Дошла пак Кума Лиса и рекла:

— Косенце Босенце, дай ми яйчице!

— Нямам, Лиске — отговорило Косенцето.

— Като нямаш — тебе ще изям.

Заплакало Косенцето. Дало си и последното яйчице.

На сутринта минало куче през гората. То видяло Косенцето, че плаче и попитало:

— Защо плачеш, Косе Босе?

— Как да не плача, кученце. Всяка сутрин идва Кума Лиса и ми взема по едно яйчице. Взе ми ги всичките. Не можах да си отвъдя пиленца. Тази сутрин пак ще дойде. Нямам какво да и дам. Сега мене ще изяде.

— Не плачи, Косе Босе! Аз ще се скрия ей тука в шумата, като дойде Кума Лиса да ти иска яйчице, ти и речи: «Нямам, Лиске, яйчице. Ей там в шумата има кокошчица. Вземи нея!»

Кучето се скрило в шумата. Дошла Кума Лиса и рекла:

— Косе Босе, дай ми яйчице!

— Нямам, Лиске, яйчице. Имам една кокошчица, ей там в шумата.

Ако искаш, вземи нея.

Кума Лиса се зарадвала и взела да рови из шумата. Кучето изскочило и я подгонило.

Тя бяга, то я гони, тя бяга, то я гони! Най-после стигнала до дупката си и се скрила.

Кучето клекнало пред дупката. Чакало да се подаде Кума Лиса да я хване за шията. Кума Лиса не знаела, че кучето варди отвън и взела да пита:

— Я кажете, краченца, как викахте, когато ви гонеше кучето?

— Беж, Лиске, да бягаме, беж, Лиске, да бягаме!

— Мили какини краченца, кака ще им купи чехлички! Ами вие, очички, как викахте?

— Беж, Лиске, да бягаме, беж, Лиске, да бягаме!

— Мили какини очички, кака ще им купи очилца. Ами вие, ушички, как викахте?

— И ние тъй викахме: «Беж, Лиске, да бягаме!»

— Мили какини ушички, кака ще им купи обички. А ти, опашчице, как викаше?

— Дръж, куче, Лиса за опашката, дръж, куче, Лиса за опашката!

— Тъй ли? Чакай да те дам на кучето! — и Кума Лиса си подала опашката навън.

Кучето я хванало за опашката и почнало да я тегли. Лиса се дърпа навътре, кучето тегли навън. Тя-навътре, то-навън. Най-после я издърпало и — скок върху нея — разкъснало ѝ кожухчето.

Българска народна приказка

Речник

отвѣдя — отгледдам;

чѣхлички — домашни обувки

Врана и лисица

(Басня)

Враната намерила късче сирене и кацнала на едно дърво да си хапне.

Видяла я лисицата.

Дошла под дървото и рекла:

— Врано, вранчице, колко си хубава! Какви лъскави черни пера имаш! А какъв ли пък ти е сладък гласецът! Запей, миличка, да те послушам!

Полъгала се враната от ласкавите думи на лисицата, отворила човка и гракнала:

— Га, га!..

Сиренето паднало от устата ѝ. Лисицата го грабнала и избягала.

Лев Толстой

- **Защо хитрата лисица успя да вземе сиренето от враната?**
- **Какви други приказки за хитрата лисица знаеш? Разкажи.**

Лисица и заек

Веднъж лисицата измислила да хване заека с хитрина и да го изяде. Затова легнала на пътеката, откъдето той минавал и се престорила на умряла. Лежи и нито шава, нито мърда.

Скоро се задал заекът, съгледал лисицата и се спрял. Поогледал се и почнал високо да си говори:

— Кума Лиса или е заспала, или е умряла! Ако е заспала, очите ѝ трябва да са затворени. Ако е умряла, очите ѝ трябва да са отворени. Я чакай да погледна.

Като чула това, лисицата се полъгала и както си била затворила очите, бързо ги отворила.

Заекът видял това и беж да го няма.

Българска народна приказка

Речник

беж да го няма – бързо избягал

- **Кой в приказката е по-хитър?**
- **По какво позна?**

Карлитос и Антонин

Карлитос имаше едно пухкаво кученце, което хранеше и галеше всеки ден. Антонин пък винаги дразнеше и измъчваше жълтото си кученце.

Един ден Карлитос и Антонин излязоха на разходка из полето. Тъй като се увлякоха да ядат манго, не усетиха кога се стъмни. Когато разбраха, че се е свечерило, беше вече късно и не можаха да намерят пътя към дома.

Бяха се загубили. Усетиха страх. Антонин извика плачейки:

— Жълто кученце, жълто кученце, ела при мен!

Кученцето го чу, но си помисли, че Антонин го вика, за да го набие както винаги. Затова не го послуша и се върна самичко у дома.

Но пухкавото кученце на Карлитос излезе да го потърси, защото се нуждаеше от неговата добрина и от ласките му. Скоро намери двете дечица и им показа пътя към селото, където родителите ги чакаха разтревожени.

А ти на кого приличаш — на Антонин или на Карлитос?

Родолфо Перес Валеро — Куба

Речник

манго — вечнозелено дърво със сладки ароматни плодове

Пожалил го

Коля наби Боря.

— Аз също ще го набия! — каза Боря.

Но Коля винаги ходеше с майка си. Боря се страхуваше, че майка му ще го защити.

Веднъж той срещна Коля с баба му.

— Защо не го наби? — попитаха другарчетата му.

— Жал ми беше за бабата — каза Боря.

Нали тя не може да защити внука си.

Валентина Осеева

Нито за това, нито за онова

Костя направи къщичка за птици и повика Вова:

— Виж каква къщичка съм измайсторил!

Вова се наведе:

— Каква е хубава! Истинска!.. Знаеш ли какво, Костя, — каза той. — Направи и на мене такава къщичка. Аз тогава пък ще ти направя самолетче.

— Добре — съгласи се Костя. — Но не затуй, че ти ще ми направиш самолетче, а защото искам да те зарадвам.

Валентина Осеева

- На какво ни учат двата текста?

Не вярва

— Я дай, бате, бърдучето и аз да посвирия.

— Да го дам, че да го вземеш бати ти разбира!..

— Не бе, бате, ще го върна, моли му се Вера.

— Ще го върнеш, както върна крушата ми вчера.

— Крушата ли? То е друго — аз я бях изяла.

— Като знаеш, че е моя — да си я държала.

— Ех, бе, бате, виж какъв си, да съм я държала! Държи ли се такваз круша, като е узряла...

— И свирката, както чуваш тъй да чурулика, нали да си духнеш в нея самичка те вика.

— Е, тогава не я давай — дръж я — аз да свирна.

— Виж, така се съгласявам: духай и стой мирна.

Чичо Стоян

Пъстра кокошчица

Живели баба и дядо. Имали си една пъстра кокошчица. Веднъж тя им снесла едно яйчице, но не обикновено, бяло яйчице, а златно. Чукнал го дядото веднъж, дважд, помъчил се до го счупи, не можал. Опитала се и бабичката, но и тя не могла. Изскочило от дупката мишленце, побягнало уплашено из стаята, закачило с опашката си златното яйчице. Търкулнало се яйчицето, паднало от миндерчето и се счупило.

Заплакала бабичката, заплакал и дядото за хубавото яйчице, а пъстрата кокошчица весело закудкудякала:

— Не плачи, бабко, не плачи, дядко! Ще ви снеса друго яйчице, не златно, а беличко!

Руска народна приказка

Речник

миндѐрче — тясна лавица край стенá, къдѐто се сядá или лежѝ

Колко са магаретата

Подкарал Настрадин ходжа пет магарета — да ги продава на пазара. Тичал подире им, гонил ги, додето се уморил и яхнал едно от тях. Като отпочинал малко, той преброил магаретата, които вървели напреде му с клепнали уши.

— Бре, само четири! — викнал ходжата уплашен и скочил на земята. — Едното се отлъчило, ще се върна да го намеря!

Но преди да се върне, той преброил магаретата още веднъж и видял, че са пет. Зарадван до уши, ходжата пак се метнал на едно от магаретата и подгонил другите напреде си.

Подир някое и друго време той се заловил отново да ги брой.

— Пак четири! — извикал Настрадин ходжа и почнал да мига.

Тъкмо в туй време насреща му се задал Хитър Петър.

— Хитър Петре, моля ти се, кажи ми колко са магаретата, които виждаш напреде си, защото, когато ги броя от земята, излизат пет, а щом се метна на самара — едното се губи.

Хитър Петър се усмихнал и отвърнал:

— Магаретата са шест, само че едното е с два крака.

Ангел Каралийчев

Речник

хóджа — мохамедански свещеник и учител;

самáр — приспособление от дървени дъги, което се слáга на гърбá на живóтно при товáрене или язdéне

- Кое е шестото «магаре»?

Щърк и жабче

Малко жабче
(като хапче)
в треволяка
се разквака:
— Квака-квак! Квака-квак!
Аз съм най-голям юнак!

Чу го щърка
отдалече,
падох върка
и му рече:
— И от мен ли по си як?

Цап, цап!
Лап, лап!

Георги Авгарски

Пролетно утро

Навън небето аленее,
навън южнякът шумоли —
да стане батко преди нея
Светланка пак не позволи.

Как рано да не се събуди,
как вън да не изтича тя,
щом трепкат пъстри пеперуди
и викат я на глас цветя!

И в парка косове ѝ свирят
тъй лудо — ще я оглушат.
А люлките летят, не спират
и я зоват, и я зоват...

Димитър Светлин

Три сестрички

В първия ден на пролетта три сестрички-пеперудки полетели радостно над полето.

Но изведнъж над зелените поляни притъмняло. Излязла страшна буря. Завалял проливен дъжд. Трите пеперудки с измокрени крилца почукали на вратичката, където живеел белият крин.

— Моля ти се, скрий ни в своята бяла къщичка — казала жълтата пеперудка.

Белият крин отворил прозорчето и рекъл:

— Ще пусна само бялата пеперудка, защото е бяла като мене!

— Тогава ще си вървим! — обадила се бялата пеперудка. Щом като няма място за трите ни, по-добре да останем на дъжда.

И отлетели.

Почукали на друга вратичка, където живеело жълтото лале.

— Дай ни подслон, хубаво жълто лале! — замолили те. — Пусни ни под стряхата си, докато престане дъждът!

— Мога да дам подслон само на жълтата пеперудка. Повече място нямам — отвърнало лалето.

— Или за всички, или за никого! — казала жълтата пеперудка.
Тръгнали по-нататък. Видели аления божур.
— Пусни ни, докато мине бурята, братко!
— Имам място само за червената пеперудка — отговорил божурът.
— Сбогом! — казали му трите сестрички.
Те се уловили за ръце и тръгнали под дъжда.
Слънцето надничало зад тъмните облаци. То чуло как трите сестрички отговорили на цветята. Тяхната взаимна обич му харесала.
Усмехнало се слънцето. Топлите му лъчи изсушили измокрените крилца на пеперудките.

Българска народна приказка

Речник

подслон — укрѝтие;

крин — градинско цвѝте с ѓдри снежнобѝли цвѝтове;

надничало — поглѝждало

- На какво се зарадвало слънцето?
- Как разбираш истинското приятелство?

Хитрото лисиче

Кума Лиса имала няколко малки лисичета. Като поотраснали малко, тя взела да ги извежда едно по едно, да я придружават, като ходи на лов, та да ги учи на хитрост. Тя искала рожбите ѝ да станат умни и досетливи като нея.

Веднъж взела всички лисичета и ги завела на Витоша. Там ги учила как да се крият, как да ловят зайци, как да вземат кокошки. Докато другите лисичета си играли, тя поседнала с най-малкото до едно дърво и се поогледала наоколо си. Видяла, че някъде на Стара планина гори огън, и рекла на лисичето:

— Ела, чедо, да се погреем на огъня, па ще ходим въщи.

Лисичето седнало до майка си, па току подскочило:

— Защо подскочи, чедо? — попитала изненадана лисицата.

— Ох, мамо, падна искра, та ме изгори по брадата! — приплакало малкото лисиче.

Лисицата се засмяла радостно:

— Мило мамино детенце, ти вече можеш само да се храниш, защото си по-хитро от мене!

Тя станала и тръгнала сама към дупката си. Била вече спокойна за рожбата си, която станала по-хитра от майка си.

Българска народна приказка

Речник

Витоша – планина в България

- Как лисицата разбрала за хитростта на малкото лисиче?

Каква неправда!

Бил хубав есенен ден. Хитър Петър отивал към едно далечно село. Изморил се по пътя и легнал да почине на сянка под голям дъб. На земята под дървото имало много жълъди. Петър взел един жълъд, поогледал го, измерил с очи дъба и завъртял глава:

— Каква неправда! Голямо дърво — малки плодове; а тънките лозинки раждат тикви, по-големи от човешка глава!

В това време паднал един жълъд и го чукнал по носа.

— А, природата си знае работата! — рекъл Хитър Петър. — Добре, че дъбът не ражда тикви!..

Българска народна приказка

лозѝнка — лѝзова прѝчка

- **Защо Хитър Петър променил мнението си?**

И хитрецът се излъгва

Хванала си веднъж Кума Лиса тлъста селска гъска, натиснала я с лапите си, готова да я схруска, и сладко я попитала:

— Какво би сторила ти с мене, ако аз бях на твое място сега, тлъста гъско?

— О, нито за минутка не бих се замислила — отговорила гъската, — веднага бих вдигнала лапи към небето, затворила бих очи и топла благодарствена молитва бих отправила към Бога, задето ми е изпратил такъв вкусен обяд, и... после ще те изям.

— О, много умно — каза лисицата. — Така и аз ще направя.

И вдигнала Кума Лиса лапи към небето, затворила унесено очи и зачела молитва. Но тъкмо се готвела да каже: «Благодаря ти, царю небесни, за сладкия обяд», и чула шум от криле.

Тя отворила очи и...

И видяла как гъската литнала високо, високо и се изгубила.

Елин Пелин

• **Защо хитрата лисица останала гладна?**

Три умни глави

Натежали дългите години на една стара върба. Тя клюмнала и се навела безпомощно над дълбоката река.

По пътя минали трима шопи — три умни глави. Видели върбата, спрели се и се замислили:

— Що ли мисли тая старица над тая бистра водича?

— Трябва за вода да е жадна!

— Хайде да я напоим!

— Няма кофа, братя, как ще я напоим?

Най-умният рекъл:

— Ще се хвана аз за клоните и — ще увисна, ще се хване друг за краката ми — ще увисне, ще се хване третият за неговите и той ще увисне. Ще натегнем, ще наведем върбата над водата и ето ти — станала добрината.

Рекли и направили го.

Хванал се най-умният за клоните и увиснал. Вторият увиснал за краката му, а третият увиснал за краката на втория.

Натежали тримата и върбата почнала да се навежда. Но ръцете на първия почнали да се изплъзват и работата станала опасна.

— Дръжте се, братя, — извикал той, — да си плюя на ръцете!

Хванали се яко те, а той откачил ръце да плюе на тях.

И... хоп — цамбурнали тримата умници във водата...

Елин Пелин

клюмнала — увиснала надолу;

шопи — название на българите от някои области на Западна България

• Коя е най-умната глава?

Забавни страници

Игрословица

«К» отдухнеш от коса,
ще ти забръмчи...
Като махнеш «т» от стол,
можеш да си хапнеш...
Щом прогониш «к» от клен,
риза си уший от...

Асен Босев

Скрити картинки

В къщи тя лежи си кротка.
Кротка, а без «р» е...
Но от котка
при походка «к» махни
и «т» махни,
с «л» и «д» ги замени
и веднага по вълни
ще заплаваш с лека...
А нали ще е добре
с лодка да си по...

Асен Босев

Екскурзия

Дайте ми чорапи,
дайте ми обуца —
колко е добричка
мама, че ме пуца!

Палтото на рамо,
хляба във торбичка —
оле, тази мама
колко е добричка!

Шаро, ти се връщай,
дириш си белята,
само хора ходят
горе в планината!

Оле, закъснявам,
тръгнали са всички!
Сбогом, татко, мамо,
колко сте добрички!

Дора Габе

Скокливи думички

Ходя
по пътечка
и се питам:
— Ако вместо
«път»
в «пътечка»
сложа «м»?
Ох, излиза
...!
Грях не грях,
от...
ме е страх!

Георги Тихолов

Кои са тези думи

С буква «в» е помагач.
С буква «г» търси го в мач.
С буква «д» надолу води.
С буква «к» стърчи, не ходи.
А без буква «с» не щем
яденето да ядем.
Думите са точно пет.
Я кажи ми ги подред.
Те трибуквени са.
Има между всичките и рима.

Асен Босев

Помисли и отгатни

Като се върна у дома, Тимка едва не се блъсна във велосипеда си, който беше оставил до вратата. Някой се беше возил с него.

Зад масата седеше сестра му Иринка.

— Ти ли си се возила с колелото? — попита я Тимко.

— Не! — каза Иринка. — Аз през цялото време чета. Даже книгата от ръцете си не съм изпускала.

Тимко се огледа и каза:

— Сега аз съм сигурен, че тъкмо ти си карала колелото. Не отричай! И не ме лъжи повече.

Как Тимко се досети, че Иринка го лъже?

Първа читанка

ЗЛАТЕН КЛЮЧ

Ключ държиш към мъдри книги.
А на него се четат
тайни думи. Потърси ги!
Азбуката и трудът!

Ако вече, първолаче,
знаеш буквите дотук.
Безсъмнено е това, че
учен си, а не неук.

..... Виктор Чеботаев

Молдова — моята родина

Нашата Родина

Малка по територия, но с красива природа е нашата република. Хубава е родината ни напролет, когато всичко наоколо се облича в зелена премяна, ливадите и пасищата се покриват със сочна трева.

Красива е нашата земя и през лятото, когато житните блокове в равнините свеждат натежали класове към земята, зеленéят се царевиците и блестят слънчогледите.

Още по-привлекателна е тя наесен с кехлибáреното грозде, с едрите ароматни плодове — ябълки, круши, праскови, дюли.

Азб Речник

премяна — облеклу;
пáсище — там, където пасат живóтните;
цáревица — кукурúз;
кехлибáрено — прозрачно, жълто

Пословица

Всяко пиле в гнездото си пее.

- Какво научи от текста за своята родина?
- Как разбираш пословицата?
- Разкажи за красив кът от нашата родина, който си посетил.

- Здравей!
- Здравей!
- Как се казваш?
- Аз се казвам...
- Коя е твоята родина?
- Моята родина е Молдова. А ти откъде си?
- Аз съм от България. В кой град (село) живееш?
- Живея в град (село)...
- Разкажи за своето родно място.
- ...

Кишинев – столица на Молдова

Кишинев е столица на Молдова. Нашата столица е един от древните градове в републиката ни. За историята на града говорят паметници и музеи.

Красива е нашата столица. Зелени паркове и градини се гушат между високи жилищни блокове.

Весели и безгрижни деца играят, учат и се трудят в нашата столица.

Речник

древен град — град със стара история;
гушат се — свиват се, намират се

- Какво научи за столицата на Молдова?
- Разкажи на другарите си какво друго знаеш за Кишинев.
- Направи албумче с изгледи от Кишинев.

Твардица

Твардица е малко българско градче. То е основано от българи бежанци, които дошли от село Твърдица в България (сега град Твърдица). В центъра на Твардица е издигнат паметник, на който се чете името на селото. Пред къщите има малки цветни градинки, кладенци. Зад къщите са харманите и големите дворове с овощни дървета.

В музея са представени дървен плуг, железен кован сърп, стари монети, дървени вили. Вижда се и кобилица за носене на менци с вода на рамо. В стъклените витрини има женски костюми, престилки, твардишка носия — женска риза, кърпи за глава; дарак, вретена, чекрък, дървен стан с основа.

Речник

бежанци — хора, преселени от други места;
мэнци — ведра;
дарак — дървен инструмент за обработка на вълна;
чекрък — дървен инструмент за извиване на прѣжда

- Опитай се да разкажеш за своето родно село (град).

Безкрайно ви обичам

Степи, ниви
родни, мили,
синя южна красота,
аз безкрайно ви обичам,
вий сте моята мечта.

Степи, ниви
родни, мили,
златна южна ведрина,
жив съм все тъй и копнея
и към вас все се стремя!

Иван Мавроди

Степи, ниви
родни, мили,
вий, Буджашки небеса.
В златната ви
безпределност
блика моята сълза.

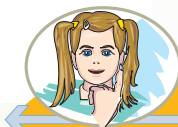
Речник

безпределност — безкрайно, без граници;

ведрина — яснота;

копнея — мечта

- Научи стихотворението наизуст.
- Кога (в какви случаи, тържества) може да кажеш стихотворението? Защо?

Пословица

Човек без родина е като птица без криле.

България — красива и желана

Аз съм българче

Аз съм българче. Обичам
наште планини зелени,
българин да се наричам
първа радост е за мене.

Аз съм българче свободно,
в край свободен аз живея,
всичко българско и родно
любя, тача и милея.

Аз съм българче и расна
в дни велики, в славно време,
син съм на земя прекрасна,
син съм на юнашко племе.

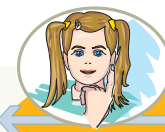
Иван Вазов

Речник

тача — уважавам, почитам;
племе — род, народ

- Какви чувства вълнуват детето?
- Как детето изразява обичта си към своята земя?
- Научи стихотворението наизуст.

България

Вдигнах ръка нататък (към хоризонта) и попитах Боянка:

— Това какво е?

— България.

Погледнах я изненадано.

— А това? — посочих далечната гора.

— България.

— А ето тук? — Наблизо се издигаше скелетът на незавършена пететажна сграда.

— България.

Какво говори това дете? Кой му е внушил туй нещо? Кой го е научил да изрича така хубаво думата България? При нейното изговаряне като че ли мед капе от устата му.

Николай Драганов

Речник

хоризонт — линия, където земята и небето сякаш се допират;

изненадано — учудено

- Какво е България за малката Боянка?
- Как разбираш последното изречение от текста?
- Какво е за теб България?
- По какво си приличат думите: *род Родина прародина* ?
- Какво знаеш за своята прародина България? Разкажи на другарите си.

България

България! Че кой ли те не знае?!
 Най-хубавата слънчева страна.
 Ти винаги ще си красива
 за всички български деца.

В теб шумят гори зелени,
 в бистри извори – цветя
 и пеперуди, птици сладкопойни
 пърхат волно в сини небеса.

*Ина Турлакова, 4 клас,
 с. Викторовка, Молдова*

И дордето кръвта ми бие,
 ще мислея за родната реч,
 и ще нося аз горделиво
 своето българско име и чест.

Петър Бурлак-Вълканов

Пееше мама

Помня мама седеше
 на прага до вратата,
 нещо шиеше и редеше
 песен за Караджата.

С вечерта аз попивах
 тая българска песен
 и със нея заспивах,
 в сън потъвах унесен...

Михаил Бъчваров

Речник

Караджата — български войвода-герой;
попивах — запомнях

- **Защо майката пее песен за Караджата?**
- **Какъв ли сън сънува детето?**
- **Как българските бесарабски поети изразяват обичта си към прародината?**

Ще ги помним

Легенда за Щефан Велики

Щефан Велики бил още млад господар, когато войската му била разбита от турците. Почти всички войници били избити в битката. Той, обезсилен, изнурен и преследван от врагове, с малка чета ратници се опитал да намери място за отдих и размисъл. Отишъл в Нямецкия манастир, където майка му, Мария, била настоятелка.

— Сине, — казала тя — ти сигурно се връщаш с победа?

— Не, мамо, аз съм победен и врагът ме преследва. Искам да се скрия зад стените на манастира ти, да събера сили и отново да почна борба срещу турците.

— Аз не давам убежище на бегълци. Отивай и се сражавай с враговете на родината, победи ги или загини за родната земя! Тогава аз ще кажа — Щефан е мой син!

Щефан, засрамен от думите на майката, напуснал манастира, събрал войска и на полето Валя Албе разбил враговете.

Речник

ратници — войници;
загини — умри

- Какъв урок е дала майката на своя син Щефан?
- Знаеш ли други легенди за Щефан Велики?

Олимпи Панов

Олимпи Панов е роден в град Тараклия, Молдова. Той е бесарабски българин. Вълнувал се от съдбата на своята прародина България.

А по това време България била поробена от турците. Олимпи се включил в борбата срещу тях. Бил приятел с най-великите борци за свобода — Христо Ботев и Васил Левски. Участвувал е в най-големите исторически събития и е помогнал за Освобождението на своята скъпа прародина.

Речник

прародина — там, където са родени дедите;
включил се — взел участие

- Какво научи за Олимпи Панов?
- Знаеш ли за други герои, родени в Молдова? Разкажи на другарите си.

Чавдар войвода

Кой не знай Чавдар войвода,
кой не е слушал за него?
Овчар ли по планината,
или пък клети сюрмаси!
Водил бе Чавдар дружина
тъкмо до двајсет години,
и страшен беше хайдутин
за чорбаджии и турци;
ала за клети сюрмаси
крило бе Чавдар войвода.

Христо Ботев

Речник

клети — нещастни;
сюрма̀х — сиромáх, беден човек;
хайдутин — борец за свобода;
чорбаджия — богат българин

- Разбра ли срещу кого се е борил Чавдар войвода?
- Обясни израза «ала за клети сюрмаси крило бе Чавдар войвода».

Знай, че срещу турските поробители са се борили и други хайдути: Индже войвода, Сирма войвода, Ангел войвода...

По-късно в борбата за свобода са загинали и други герои: Христо Ботев, Стефан Караджа, Хаджи Димитър, Васил Левски...

Левски

Попитаха го един път селяните от Софийско, дето той устройваше комитети:

— Бай Василе! Когато се освободи България, кого ще си турим цар?

— Ако се бием с турците само за цар, то сме глупци. И сега си имаме султан. Нам трябва не господар, а свобода и човешко равенство — отговорил Левски навъсено...

— Ами ти каква служба ще заемеш тогава?.. Зер, пада ти се най-първата служба.

— Никаква. Ще ида у други поробени народи да правя това, което правя тук сега.

И той говореше искрено.

Иван Вазов

Речник

устройвам — създавам;

нам — на нас;

зер — разбира се;

поробен — народ под робство

- За какво се е борил Васил Левски?
- Как разбираш последните думи на Левски?

Училище любимо

Новата читанка

Към зелената полянка
бърза с новата читанка
Владко — малък ученик.
Ала вижда в тоя миг:
на полянката настава
чудна, весела забава!

Силно Шаро се разляя:
към гората бяга заек!

Като палави момчета
сбориха се две козлета!
Катеричка гимнастичка
от елхичка на елхичка
скача леко
надалеко.

Тя шишарки му събори,
да играят, да се борят!
Катеричка закачлива!
Ах, и Владко там отива!

Към козлетата затича.
Весели шеги обича!

Но замисли се и рече:
— Първо ученето вече!
Нека си играят те!

На зелената полянка
седна с новата читанка
и започна да чете.
— Да чета не ми е лесно,
но е много
интересно!

Лъчезар Станчев

Речник

палави — игриви

Отгатни!

Не е дърво, листа има,
не е риза, а е шита.

Що е то?

- Обичаш ли да четеш книги? Защо?
- Откъде се вземат книги за четене?

— Здравей, Мишо!
— Къде отиваш?

— Интересна ли е тази приказка?

— Аз също ще я прочета.

— Здравей, Руслане!
— Отивам в библиотеката. Искам да взема книгата «Снежанка и седемте джуджета» от Братя Грим.

— Много е интересна. Учителката ни разказа част от нея. Искам да я прочета цялата.

Забавни задачи

1. Получили сме телеграми, но подателите са пропуснали да запишат имената си. Помогни да открием от кого са телеграмите.

Телеграма

Срещнах в гората вълк.

Телеграма

От високо гледам, надалече виждам.

Телеграма

Почнах да вадя ряпата...

Телеграма

От баба избягах, на дядо се не дадох, но при вас ще дойда.

2. Вчера, като вървях по улицата, чух едно дете да разказва приказка. Коя е тя? Има ли нещо объркано в нея?

— Тръгна дядо за Златица, изгубил си кожуха. Там играла на поляна малка мишчица Гризана, тя кожухчето видяла и на топличко се свряла...

- Позна ли коя е приказката? Разкажи я на другарите си.

Книжка-пъструшка

Много си ми мила,
мила като дружка,
моя белокрила
книжчице-пъструшка.

Цялата сияеш
с весели рисунки:
зайчета играят,
скачат си маймунки.

Твоите бели листи
са криле на птица.
Буквите-мъниста
нижат се в редици.

Щом като разтвори
твоята шир прекрасна,
ти ми заговориш
простичко и ясно.

Много те обикнах,
мила бърборичке,
с теб нали привикнах
да чета самичка!

Калина Малина

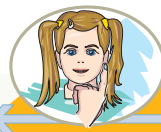

Речник

пъструшка — с много пъстри картинки;

бърборичка — която много говори

- С какво сравнява детето книжката?
- Как говори детето на своята книжка?
- Коя е твоята любима книжка?
- Разкажи приказка от твоя любима книжка.

Пословица

Без книга човек е като спял.

Как Мишко подготвя уроците си

Още несвършил обяда, Мишко над книгите сядва. Десет минути почете, затърка очите и двете. Учебника Мишко остави, почна чертежа да прави...

— Стой! Ами двете домашни? Почва да става май страшно!

Три часа време измина, Мишко за миг не почина. Започне с едно, захване се с друго...

— Късно е вече и без друго. Я да изляза на двора, че ме налегна умора! Книги, чертежи, тетрадки — «всичко за утре» в чантата бързо натика — обича реда ученика!

— Ех, пък и утре е ден! — рече си той успокоен. — Днес не можах да науча, но утре и за днес ще поуча...

Целия срок Мишко тъй учи и за награда — кош двойки получи!

Петър Милев

натика — слóжи небрежно в чантата

- Какъв ученик е Мишко?
- Какви съвети ще му дадеш?

Първокласник

На чин — кълбенце от бодли.
Ежанко е това, нали?
Подал глава с очички ясни,
гордей се, че е първокласник.

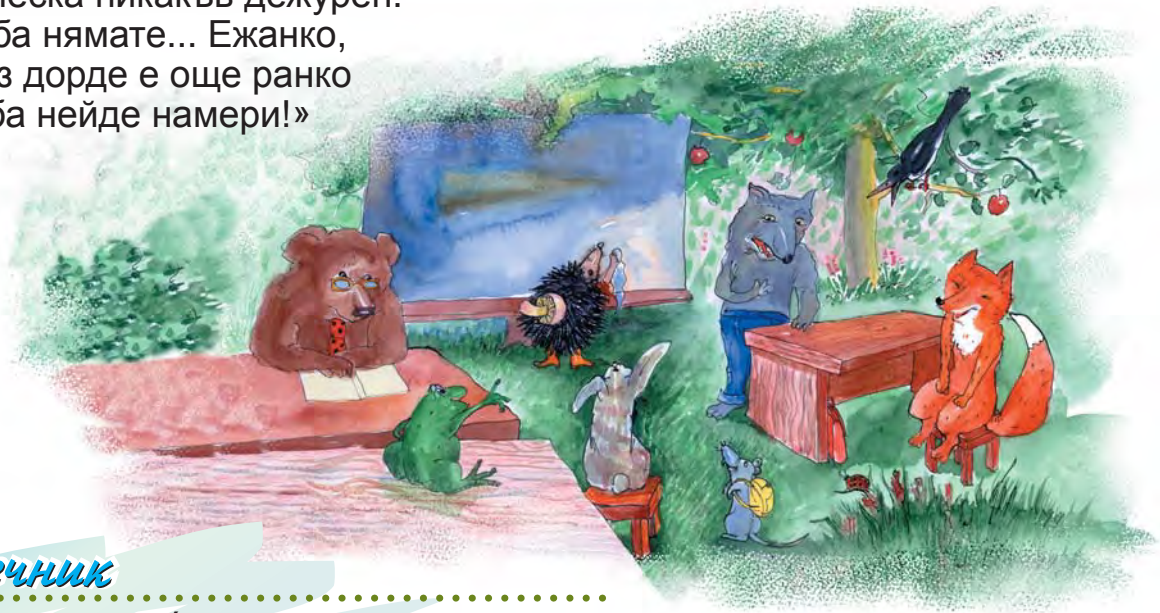
А влиза старият мечок —
учител строг за пръв урок —
и казва им: «Деца, седнете
и към дъската погледнете...»

Но той веднага забелязва,
че липсва нещо и им казва:
«Първаци сте и няма турен
за днеска никакъв дежурен.
И гъба нямате... Ежанко,
излез дорде е още ранко
и гъба нейде намери!»

И първокласникът дори
извън училище защъка,
за да изпълни тази поръка...
Но щом се върна той при тях,
посрещнаха го с бурен смях:

Ежанко като на игли
набол на своите бодли
печурки гъби и се чуди:
«Защо се смеят като луди?
Една ми искаха, а аз
набрах за целия ни клас!..»

Йордан Русков

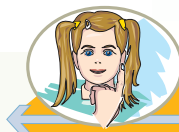

түрен — поставен;

гъба — тук: изтривалка за класната дъска;

дордe — докато

- Кое е смешното в това стихотворение?
- По какво горското училище прилича на вашето?
- Помисли и разкажи интересна весела случка от училищния живот.

Букет цветя

В училището беше невъобразим шум.

Първолачетата, като изплашени пиленца, стояха до вратата в коридора. Те чакаха своята учителка. Всички държаха в ръцете си букети цветя. Само Анишоара стоеше без букет. Беше го забравила у дома.

Ленуца учудено я попита:

— Нима ти нямаш цветя вкъщи?

— Имам, но аз ... забравих да ги взема — прошепна Анишоара и стана алена като божур.

Ленуца извади от букета си едно цвете и го даде на Анишоара.

— Вземи!

Анишоара взе цветенцето и дълго го гледа, сякаш броеше листчетата му. Очите ѝ пак бяха тъжни.

Тогава Ионел ѝ подаде своя букет.

— Избери си цвете и от моя букет!

— И от моя букет вземи! — намеси се Олгуца.

— Аз ще ти дам това бялото — каза Василике.

— И аз!

— Вземи!

След минути Анишоара държеше в ръцете си букет, който беше по-голям и по-красив от този, който забрави вкъщи.

Георги Георгиу

Речник

невъобразим — тук: силен;
се намеси — взе участие

- Какви са другарчетата на Анишоара?
- Имаш ли и ти такива приятели?

За таланта

— Иванчо много хубаво рисува! – похвали учителката нашия приятел. — Той има талант.

Госпожа Недова на никого не беше казвала такива думи досега.

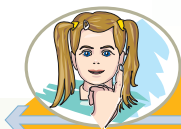
— Не знам защо — сърдеше се после Кольо — в училището все тебе хвалят! Ту хубаво пишеш, ту хубаво четеш, ту винаги си послушен, а сега още и хубаво рисуваш! Голямо нещо! А да крадеш череши от градината на дядо Васил те е страх! А ластик за хвърлене на камъчета нямаш! Хайде, удари онова врабче, нали имаш талант!

Иванчо и ние мълчим — Кольо в лошите работи е първи, както и Иванчо в ученето, но никой не му казва, че той има талант.

Георги Барбаров

талант — умение да прави нещо много добре;
ластик — тук: пращка за замърване

- Кой от героите наистина е талантлив?
- Мислиш ли, че и ти имаш талант?

В света на детството

Най-обичам у дома

Най-обичам у дома
вечер да се прибера.
Вредом спуска се тъма,
няма вече вън игра.

Няма хора, няма звън,
няма птичи гласове.
По дворовете без сън
само вятърът снове.

А пък вкъщи огън грей.
Топла пита се пече.
Татко влиза и се смей.
Щипе ме: «Здравей, момче!»

Сяда и рисува с мен
къщички и зверове,
плет с един петел червен
и висоооки върхове...

Вън навред лежи тъма.
Няма вече вън игра...
Най-обичам у дома
вечер да се прибера.

Владимир Голев

Речник

вредом — навсякъде;
снове — ходи насам натам

Баба

Баба каза, че не я обичам, защото не я слушам! Тя не знае колко много я обичам. Тя не знае колко мъчно е слушането! Тази заран тя ме прати да купя магданоз. Аз стисках парите в ръчичката си, а те паднали! Като се върнах баба извика: «Косата ми побеля от тебе!» Аз казах на баба: «Не ти побеля косата от мене, бабенце, а цъфна като вишњята. Нали ми каза, че вишњята цъфнала, защото слънцето я обича! И ти цъфна, защото аз те обичам. Ох, бабенце, много те обичам! Да знаеш колко ти прилича бялата коса!»

Баба се разсмя. Ох, как сладко ме целуна баба! Каква е хубава баба с бялата коса! И засмяна! Аз вече ще казвам само хубави неща на баба. И на всички хора ще казвам хубави неща!

Дора Габе

Речник

зáран — сýтрин;
магданóз — гради́нско;
расте́ние, коéто слúжи за подпáвка

• **Кога баба е весела и засмяна?**

• **Разкажи за своята баба:** как изглежда, за какво разговаряш с нея, защо я обичаш.

— Андрей, моля ти се, донеси ми очилата!
— Сложила съм ги в шкафа на полицата.
— Виж, бабиното, аз не мога да си спомня.
— Благодаря, Андрейчо! Голям да пораснеш!

— Къде са, бабо?
— На коя полица?
— Ето, намерих ги! Заповядай!
— Искам винаги да ти помагам, бабо, защото много те обичам.

Пословица

Дето старото не се почита, там за добро недей пита.

Най-малката дъщеря

Една майка имала седем дъщери и един син. Веднъж тя отишла при сина си, който живеел много далече. Върнала се едва след месец. Още не успяла да пристъпи през прага и дъщерите ѝ една през друга заговорили.

— Аз тъгувах за тебе, както тъгува мракът по слънчевата топлина — казала най-голямата.

— Аз те чаках, както сухата земя очаква капка вода — подхванала втората.

— На мене ми беше така тежко без тебе, както на пчелата без цвете — чуруликала четвъртата.

— Аз плаках без тебе, както плаче малкото птиче, останало без майка — казала третата.

— Аз те сънувах, както розата сънува росата в зори — говорела петата.

— Аз те очаквах, както вишневата градина очаква славея — пропяла шестата.

Най-малката дъщеря нищо не казала. Събула обувките на майка си и мълчаливо ѝ донесла вода да измие уморените си крака.

Василий Сухомлински

- Коя дъщеря обича най-много майка си? Защо мислиш така?

Петелът-летец

В пътнически самолет дружно седнаха наред Заяк, Котарак, Лисица и Петел—домашна птица.

— Ку-ку-ри-гу, аз съм смел, и гащат, и с ален гребен, — викнал гордият петел, — и на всички съм потребен! Аз кормилото държа, над селцето си кръжа, към горичката се връщам: вижте долу нашта къща...

Виктор Чеботаев

Речник

кормило — волан;
потребен — ну́жен

Кукла Варка

— Браво, браво, дядо Славе,
мойта сбъдна се мечта:
кукла хубава такава
купи ми, каквато ща!
Куклата нарекох Варка,
шава, само не гълчи,
тя затваря и отваря
своите хубави очи.
От глава и до пети
в дреха финна наредена,
в мъничко кресло седи,
като слънчице засмена.
С радост-драгост час по час
си играя с кукла Варка,
тя е моята другарка,
и се влюбих в нея аз!

Виктор Чеботаев

Речник

гълчи — говори;

фйна — тънка, красива

- Разкажи за своята любима играчка.
- Нарисувай я в албумчето си.

Хвалил ми се Данчо

Хвалил ми се Данчо,
Данчо мързеланчо:
— Кой е като мен
чист и пременен!
Дрешките ми прани,
прани са от лани.
Мил съм си главата
лятос на реката.
Ноктите не режа
да съм като ежа.
А носа за здраве
трия го с ръкави!
Хвалил ми се Данчо,
Данчо мързеланчо:
— Кой е като мен
чист и пременен!

Чули го момчета,
чули го врабчета,
чули го цветята,
чула го реката
и се смели, смели
цели три недели!

Асен Босев

Речник

лани — миналата година

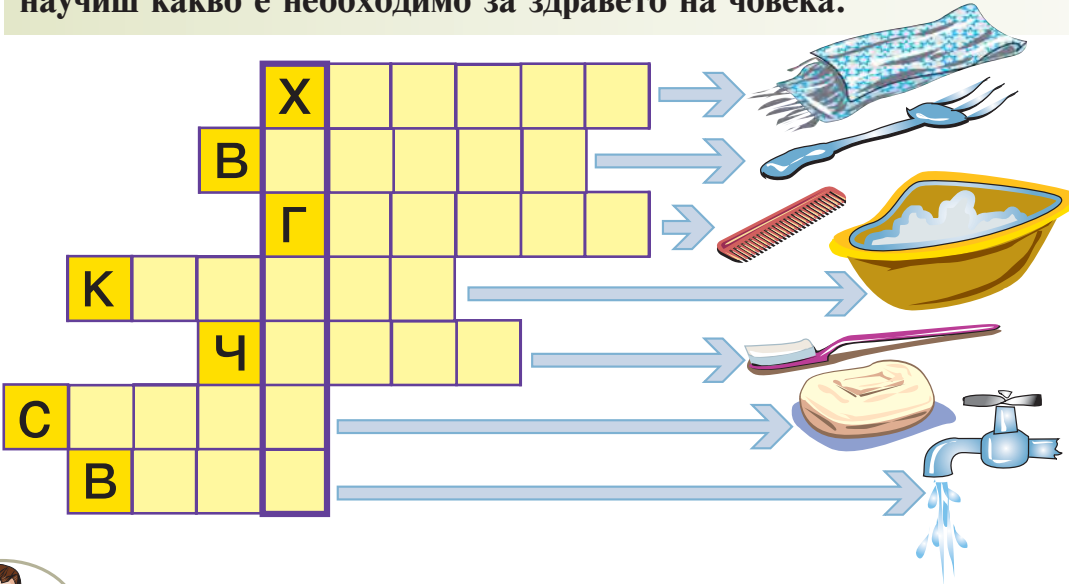

- Защо се смеели на Данчо момчетата, врабчетата, цветята и реката?
- Какво ще посъветваш героя от стихотворението?

Пословици

Чисто носи, сладко яде.
Здрав дух в здраво тяло.
Като е здрав, човек всичко постига.

• Попълни игрословицата с названията на нарисуваните предмети и ще научиш какво е необходимо за здравето на човека.

Две мухи

Една муха срещнала друга и я запитала:

— Какво си омършавяла, сестро?

— Остави се — отговорила другата — няма какво да ям. Стопаните ми покриват всичко вкъщи. И чисто, чисто... Навред чистота. Погнаха ме и ме натириха навън. А навън захладня. Сняг вали. Виждам, че скоро ще умра.

— А децата на стопаните ти здрави ли са?

— Здрави са.

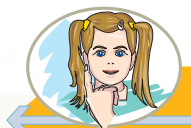
— А вкъщи всички са болни. У нас стопаните никога нищо не покриват. Затуй аз ще презимувам добре.

Стилиян Чилингиров

Речник

омършавяла — отслабнала;
натириха — изгониха

• На какво те учи разказът?

Урок по учтивост

Пет-шест години вече стана
как възпитавах Мецана:
— На гости ли си, знай това,
недей рева!
Не се хвали, не нагрубявай!
Познатите си поздравявай,
при среща шапка им свали,
не ги настъпвай, че боли!
Не млякай и не се прозявай!
Прозинеш ли се силната,
със лапа ти закрий тогава
устата си раззината!
Пет-шест години вече стана,
как възпитавах Мецана.
Но възпитателите, ясно,
са време губили напразно!

Самуил Маршак

Речник

учтѝвост — вежливост

- На какво са учили Мецана? Прочети.

Пословица

Има кой да говори, няма кой да слуша.

- Мамо, колко е часът?
- Вече е седем, Ира. Няма ли да закъснееш?
- Няма, мамо. Имам още малко време.
- Ела тогава да закусиш. Какво ще пиеш — чай или мляко?
- Мляко с какао, ако обичаш.
- Заповядай!
- Благодаря, мамо, много си добричка.

Отгатни!

*Пръв отличник е Асен,
а не казва ...*

Песничка на мъничкото цвете

Мили татко, мила майко,
сред големите цветя
аз разцъфвам, цвете малко.
Мир ми трябва на света!

За да мога да живея,
за да мога да раста,
да играя и да пея,
мир ми трябва на света!

Мили хора, защитете
всички мънички цветя.

Аз съм мъничкото цвете.
Мир ми трябва на света!

Андрей Германов

- **Защо в стихотворението детето казва, че е цвете?**
- **Защо поетът завършва всяка строфа с «мир ми трябва на света»?**

Спрете, бомби и ракети,
да летите вий безспир!
Чуйте, хора, чуйте всички —
искаме да има мир!

*Елица Момчева,
ученичка от 3 клас, Бългрия.*

Годишни времена

Четири желания

След като се напързала с шейничката по заледената планина, с кънки по замръзналата река, Митко дотърча вкъщи зачервен, весел и каза на баща си:

— Колко е весело през зимата! Бих желал да бъде все зима.

— Запиши си желанието в моя бележник — рече бащата.

Митко го записа.

Настъпи пролетта. Митко до насита се натича подир пъстрите пеперуди по зелената ливада, набра цветя, дотърча при баща си и викна:

— Колко е красиво през пролетта! Бих желал да бъде все пролет!

Бащата пак извади бележника си и поръча на Митко да запише желанието си.

Настъпи лято. Митко и баща му отидоха на сенокос. Цял ден момчето се весели: лови риба, набра ягоди, премята се в ухаещото сено, а вечерта каза на баща си:

— Днес мога да кажа, че се повеселих до насита. Бих желал лятото да няма край!

И това желание на Митко беше записано.

Настъпи есента. В градината беряха плодове — червени ябълки и жълти круши.

— Есента е най — хубавото време!

Тогав бащата извади бележника и показа на момчето, че е говорило същото и за пролетта, и за зимата, и за лятото.

Константин Ушински

Азб Речник

напързбля се — навóзи се с шейна́, ски, кънки́;

дотърча́ — дотича́;

премята — хвѣрля

- Има ли Митко любим годишен сезон?
- Кой е твоят любим сезон? Защо?
- Подреди илюстрациите последователно по текста.
- Разкажи, като си помагаш с илюстрациите.

- Подреди илюстрациите последователно по текста.

Хубави са всички

Хубавата пролет
идва със цветя!

Хубавата есен —
с жълтите листа!

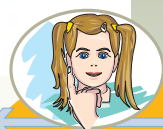
Хубавото лято
идва с плодове.

Хубавата зима —
с бели снегове!

Хубави са всички.
Всички времена!

Хубаво е всичко
в нашата страна.

Борис Светлинов

- На кои стихове отговаря илюстрацията? Прочети ги.
- Как разбираш последните стихове?
- По какво си приличат разказа «Четири желания» и стихотворението «Хубави са всички»?

- Здравей!
- Здравей! Откъде се връщаш?
- Бях на почивка в планината.
- Хубаво ли е в планината през пролетта?
- Който не е ходил в планината през този сезон, не знае как природата се събужда: раззеленяват се листата, показва се първата зелена трева, пенят се шумливи потоци.
- Да, наистина, това много впечатлява!

- Представи си планината през останалите сезони (есен, зима, лято).
- Нарисувай я с думи и с бои.

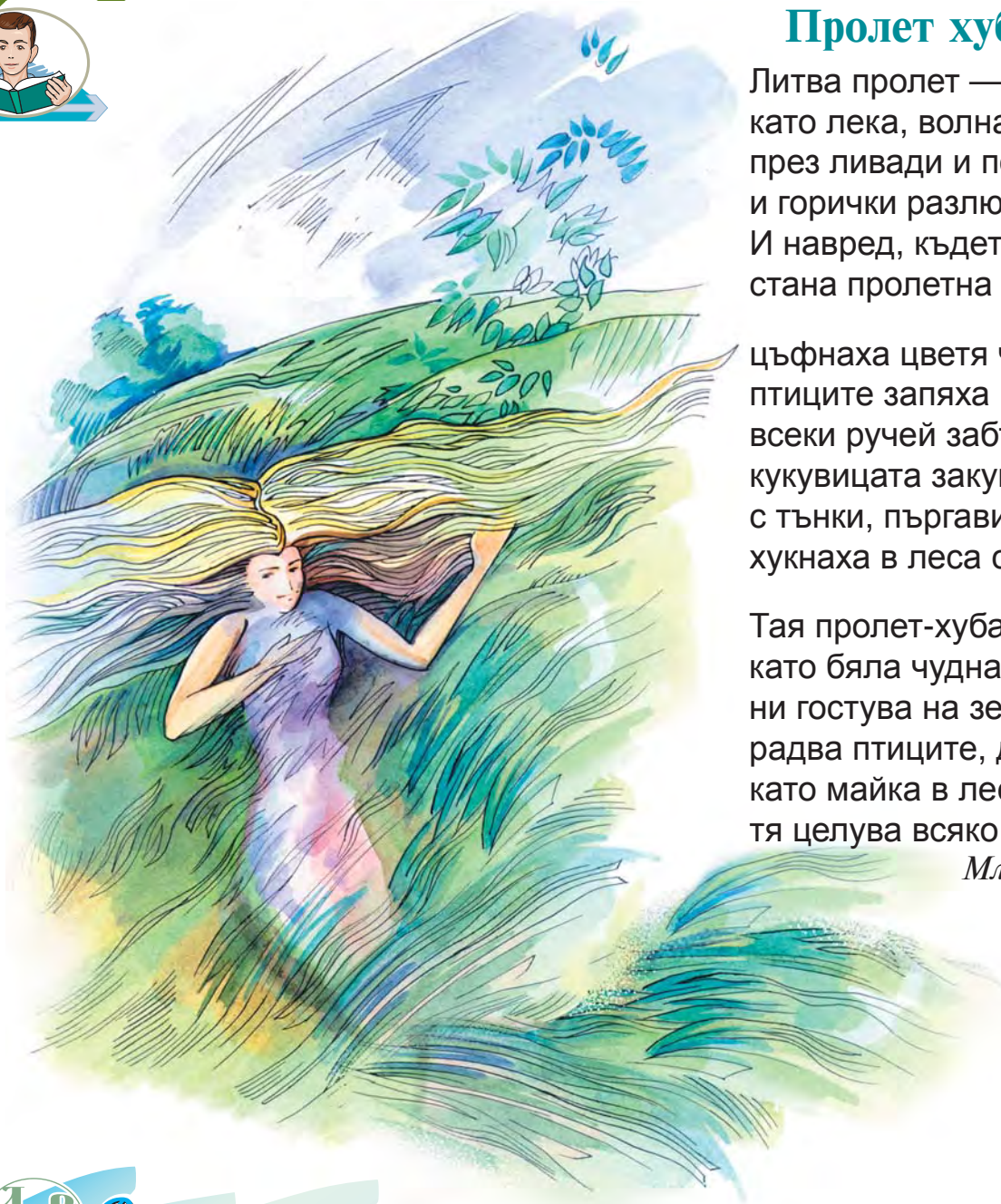
Пролет хубавица

Литва пролет — хубавица
като лека, волна птица
през ливади и поляни,
и горички разлюляни.
И навред, където мина,
стана пролетна градина:

цъфнаха цветя чудесни,
птиците запяха песни,
всеки ручей забълбука,
кукувицата закука,
с тънки, пъргави крачета
хукнаха в леса сърнета...

Тая пролет-хубавица
като бяла чудна птица
ни гостува на земята,
радва птиците, децата,
като майка в лесовете
тя целува всяко цвете.

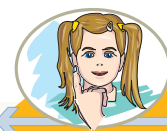
Младен Исаев

Речник

лѝтва — хврѝква;
хубавѝца — красавѝца;
хѝкнаха — бѝрзо побѝгнаха;
забѝлбука — клокочи, тук: издава шум;
пѝргави — бѝрзи

- С какви думи и изрази поетът е описал пролетта?
- Защо авторът сравнява пролетта с «майка в лесовете»?

Пролетна разходка

Една хубава сутрин, преди да изгрее слънцето, Кики се приготви за път. Най-напред среса опашката си, после наточи зъбите си.

Кики мина през дъбовата гора. Там дърветата бяха стари и дебели. Дивите гълъби току-що бяха се върнали от юг и сега търсеха удобни хралупи. В тях щяха да излюпят и отгледат гълъбчетата си.

— О, Кики, как прекара зимата? — попитаха я птиците. — Тая година нали няма да крадеш яйцата ни?

— Здравейте! — отвърна Кики. — Пак ли повдигате този въпрос? Казвала съм ви: ние сме приятели, но за яйцата не отговарям. Много ги обичам, крийте ги по-добре...

* * *

Кики се прехвърли от дърво на дърво, излезе от гората и ето че насреща ѝ се зададе заекът.

— Добро утро, Дългоушко, как си? Живо-здрово? — поздрави го Кики.

— Ох — каза заекът, — мина проклетата зима...

Слънцето се издигна над хоризонта и заекът стана неспокоен.

— Време е да си вървя — каза той. — Трябва да си намеря хубаво легло. Току-виж погне ме някое куче.

— И аз трябва да се прибера — забеляза Кики. — Опасно е да се ходи из гората сред бял ден. Пък и жилището си ще чистя. Пълно е със сухи листа от зимъс.

Те се разделиха... Кики се упъти към хралупата.

Голямото сутрешно слънце огря раззеленилата се земя. Гората сякаш се засмя. Птиците запяха още по-радостно.

Емилиян Станев

Речник

хоризонт — линия, където земята и небето сякаш се допират;

погна — подгоя

• Какво е настроението на катеричката Кики в пролетната сутрин?

Обясни защо.

• Нарисувай подходяща илюстрация към текста.

Отгатни!

Лете се облича
Зиме се съблича.

Есен

Глъхнат сред полята,
хълмове, горички.
Няма ги да пеят
веселите птички.

Към предели южни
някъде далече —
зад морето бяло
отлетяха вече.

Капят и листата
от унили клони,
златолиста есен
златни сълзи рони.

Трайко Симеонов

АБВ Речник

глъхнат — тук: мълчат, става тихо;
предели — граници;
капят — падат

- Разкажи за промените в природата през есента.

Снежинка

Аз снежинка се наричам
и децата най-обичам!
С мекичките си крилца
топля житните зрънца.

Ала капне ли капчука,
да ме няма тука!
Бързам през гори, полета,
към рекички и морета...

Веся Паспалеева

Отгатни!

Небето е голямо сито.
Земята — приказка любима.
Със захар всичко е покрито.
Това се казва снежна...

Лъчезар Станчев

АБВ Речник

капчук — дъждовна или снежна вода;
която пада от стряха

Тишина

Зимата пристигна неочаквано през нощта, когато цялото село спеше. Може би се страхуваше, че няма да я пуснат?

Дануц се събуди — зимата вече шеташе в градината!

— А-а-а, това си ти! — каза по навик момчето и видя през прозореца снежни преспи. — Вече дойде?

Никой не му отговори. Само дърветата поклащаха клоните си и сякаш казваха:

— Шшшуба шшшиете? Шшшуба шшшиете?

— Шшшием! Шшшием! Шшшием!

Беше им студено.

На леглото вече очакваха Дануц неговите ботушки, на стола — топъл вълнен елек и шапка. Дядо му беше приготвил зимните дрехи.

На улицата се събраха приятелите на Дануц: Думитрица, Ионел и Фулгуца с Василике. Всички се радваха на зимата и се възхищаваха:

— Вижте, колко е красива!

— Какво ще прави зимата у нас? — се чудеше Дануц. — Другите годишни времена работят в полето, даряват плодове и зеленчуци, хляб и цветя... А зимата? Какво ще прави тя цели три месеца?

— За нея също ще се намери работа — каза Думитрица...

Николае Рошка

Речник

шеташе — работеше

- Продължи разказа, като си помагаш с картината.

Използвай следните думи и изрази:

топло одеало
зимен покой
заспали житни зрънца
снежни цветя
гладни птици
радостни зимни игри

Отгатни!

Лист отбрулен хвърка из гората.
Где са птичите ята?
Чак в гнездата духа хладен вятър.

Туй е...

Лъчезар Станчев

Зима

Вятър вее
по полето,
сняг се сее
из небето.

Няма птички
у гората —
лястовички
под стрехата.

Студ, фъртуна
е навънка,
лед по друма
скрипти, дрънка.

Зъзнат всите
животинки
у горите
саменинки.

Цанко Церковски

Зима

Седем педи вече
снежко наваля,
с бял кожух облече
хълми и поля.

Мразовита зима
блъска всеки праг,
всяка къща има
пухкав бял калпак.

Цветан Ангелов

Речник

пéдя — разстояние мéжду пáлеца и мálкия пръст при разтвóрена рька́

Празници, обичаи

Коледа

Разтвори се тъмно небе
със сребърна месечина,
с облачета и звездици —
разтвори се нашироко,
нашироко, надълбоко,
че се спусна златна стълба
от небето до земята,
а по нея млада Бога
слезе долу при децата.
Кое дете сън заспало,
млада Бога не видяло,
кое дете лошо било,
млада Бога натъжило.
Само дете коледарче
млада Бога веселило
а звездата Витлеемска
люлката му осветила.

Дора Габе

Коледни обичаи

След слънчевото лято и кратките есенни дни, настъпва студената бяла зима и полският работник се прибира в къщата си да си почине. Идват тогава свети дни.

Но най-светите от всички зимни дни са дните, през които се празнува рождението на Исус Христос. Тоя светъл празник се нарича Рождество Христово или Коледа. Тогава се пеят много песни, разказват се много приказки, изказват се много благословии. Нито един празник не е свързан с толкова много обичаи, веселие и шеги, както празникът Рождество Христово!

За празника се почистват и измазват къщите, момците се събират на групи и учат песните и благословиите, с които ще споходят всеки дом по празниците. С тях те молят Бога да даде на стопанина златогриви и бързоноги коне, шарени агънца и агнати овци, млечни крави, ройни пчели, мед и масло, сребро и злато. А когато напуснат дома, коледарите благославят: «Като излезем ние, Господ да влезе!»

По Илия Волен

благослови́и — бла́ги, добри́ дѹми;

споходѹят — посетѹят;

агнѹти — който ще се агнят

- Как празнува Коледа твоего семейство? Разкажи.

Нова година

Нова година при нас долетя,
радости нови донесе ни тя.

Книжки, играчки,
пѹстри сурвачки,
блокче, тетрадки,
лакомства сладки
и за закалка —
ледена пѹрзалка!

Нова години, добре ни дошла!
Дай ни за полет орлови крила!

Да сме умели,
дружни и смели,
весели, здрави,
в труд и забави.

И да сме сити,
волни, честити!

Весела Нова години, здравей!

С нас на забавите песни запей!

Асен Босев

честѹти — дово́лни

- С какво настроение трябва да се прочете стихотворението? Защо?
- С какви радости свързваш идването на Новата година?

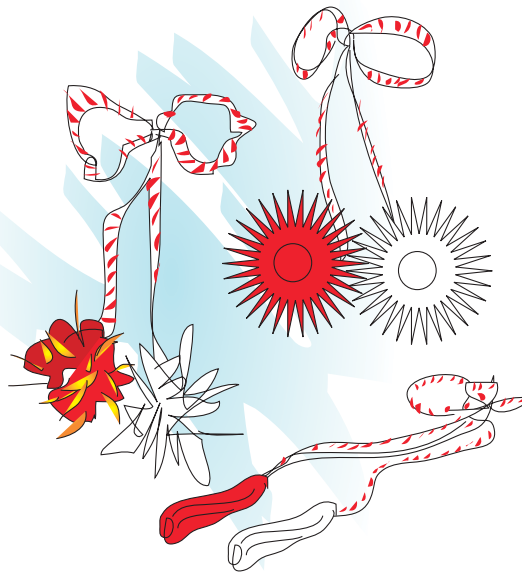
Мартенички

Тази пъстра мартеничка
баба ми я върза —
да съм като лястовичка
пъргава и бърза.

Както тя е от коприна
бяла и червена,
да съм цялата година
бяла и червена.

И ще стана аз тогава
хубава, голяма,
весела, засмяна, здрава,
също като мама!

Елисавета Багряна

- Какво настроение създава мартеничката на детето?
- На кого искаш да подариш мартеничка?

Знаете ли, че...

Трябва да свалите мартеницата, едва когато видите лястовица или щъркел. Мартеницата се закача на цъфнала клонка или се слага под камък. След девет дена се гледа, какво има под камъка. Ако са се настанили мравки, то годината ще е богата.

Мама

— Кой ме буди?

Отварям очи. Ах, това с милата ми майчица! Надвесила се над леглото ми, тя оправя с ръка разрошените ми коси и ме милва по сънливото лице. На устните ѝ е цъфнала топла усмивка, а очите ѝ греят като две светли звездици и ме гледат с безкрайна нежност.

Аз се пробуждам и протягам ръце към мама. И без да искам, и без нужда, извиквам:

— Мамо!

— Няма ли да станеш, детето ми?... Виж, топло слънце е огряло в градината.

По Иван Василев

Речник

надвеси́ла се — наве́ла се;
разро́шени — несреси́ани

Букет за мама

Утре с татко сутринта
ний по росната прохлада
ще се спуснем през степта
право в цветната ливада.

Слънце в синия простор
тръгва в пътя си небесен —
птиците запяват в хор
утринната звънка песен.

Добро утро, хоризонт!
Добро утро, пеперуди,
весел ветре — ветрогон,
светъл слънчев ден и чуден!

Тук цветя цъфтят навред
из ливадата голяма...

Слънцето пък спре ли пред
своя син въздушен замък —
хубав и голям букет
ще си наберем, за мама!

Нико Стоянов

Речник

росна — покрита с роса;

ливада — земна тревна площ, която се коси за сенó

- Разкажи за своята майка, като изразиш обичта си към нея.

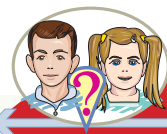
- Добро утро, мила мамо!
- Добро утро, чедо!
- Честит празник!
- Колко ми е приятно!
- Поднасям ти тези кокичета и ти пожелавам да бъдеш здрава, весела и засмяна.
- Благодаря ти, дете мое!

*Мила моя майчице, златна моя сенчице.
Майка за чедото си и в огъня влиза.*

Пословици

- Как ще поздравиш своята майка с празника 8 март?
- Какво ще напишеш в поздравителната картичка?

Великденска свещица

Свети, свети, свещице!
Закрилай я, ръчице!
Спри, вятърко, спри, не вей
и пламъка не люлей!
И ти, дъждец, не роси —
свещицата не гаси!

Вкъщи ще я занеса
и на баба поднеса:
— Бабо, Христос Възкресе!
Светла радост донесе!

Ран Босилек

- По какво си приличат думите от текста: свещице, ръчице, вятърко, дъждец?
- Защо авторът е употребил тези думи? Какво се изразява с тях?

Великденско яйце

До разжареното огнище бяха наредени гърнета с бои и черен котел, пълен с вода. Вуйна донесе от зимника две кошници яйца и ги сложи пред баба, която седеше на трикрако столче.

— Хайде сега да измием яйцата едно по едно! — рече тя.

Вуйна сложи котли с вода, донесе кърпи и сама седна до нас да мие яйца. Приказвахме, смяхме се, избирахме кое яйце ще бъде най-якото.

Вуйна изплакна яйцата и ги тури в черния котел, гдето водата вече кипеше.

Скоро тепсиите се напълниха с чисти сварени яйца.

— Сега, деца, излизайте навън, че ще се боядисват яйцата! — покани ни баба.

Вратата се затвори след нас. Излязохме на пътя, играхме, тичахме, ходихме до кладенеца. Пролетното слънце припичаше. Няколко бели облачета се виеха над планината. Откъм реката се носеше мирис на цъфнали върби.

Когато се върнахме и влязохме къщи, видяхме около огнището боядисаните яйца.

— Не пипайте, аз ще ви дам! — рече баба. Тя взе едно яйце от паницата, което първо е боядисано, и потри с него лицето на Дика.

— Да си бял и червен като това яйце! — С тая благословия тя потри лицата на всички деца...

По Никола Ракитин

разжаре́но — разпа́лено с мно́го жар;

вуйна — жена́ на бра́та на ма́йката;

тепси́я — тава́;

не пипа́йте — не доко́свайте

- Разбра ли от текста как се боядисват великденски яйца?
- Как се празнува Великден във вашето село (град)? Разкажи.

24 май

Във сребърна рамка,
окичена с цвете,
на двамата братя
блестят ликовете.

Кирил и Методий!
О, братя славяни!
Към слънце ни водите,
от слънце огряни.

Борци мълчаливи
със воля сурова,
дарихте ни живо
и огнено слово.

Трептят знаменцата
във детските длани,
днес празник е личен
за всички славяни.

Веся Паспалева

Речник

ликовéте — лицáта;

длан — вéтрешната част на ръкáта

- **Защо се празнува 24 май?**
- **Какво знаеш за делото на двамата братя?**

Отгатни!

В суха шума—блага дума.

*Да е човек — не е човек,
а с човека приказва.*

Ум дава, а не приказва.

Отгатни!

*Трийсетина сестрици,
все от тънки чертици.
Станеш ли със тях другар,
туй ще ти е ценен дар:
с тяхна помощ най-добре
ум и разум се бере.*

Що е то?

Пословица

Азбуката е стъпало към мъдростта.

31 август

31 август е празник в Република Молдова, посветен на нашия държавен език (Limba noastră). Провеждат се тържества, с които се възхвалява красотата и благозвучието на езика на Еминеску. Ние тачим и изучаваме своя държавен език.

благозвучие — който звучи приятно

- Как се празнува 31 август в твоя град (село)? Разкажи.

Приказен свят

Страшният звяр

Една мишка излязла да се разходи. Походила из двора и пак отишла при майка си:

— Знаеш ли, мамо, че видях два звяра. Единият — страшен, а другият — добър!

— Кажете какви са зверовете?

— Единият, страшният по двора ходи ей така: краката му са черни. Качулът му е червен. Очите изпъкнали, а носът като кука. Повдигна крак и почна да крещи. От страх не знаех къде да се дяна.

— Това е петелът — каза старата мишка. — Той никому не прави зло. Не се бой от него. Е, а другия звяр?

— Другият лежеше и се припичаше на слънце. Шийката му е бяла, крачетата сиви, гладки. Лиже белите си гърдички. Помръдва опашчицата си и ме гледа.

Старата мишка каза:

— Глупава си ти, глупава! Та това е самият котарак!

Лев Толстой

Речник

качул — израстък на главата на животно;

изпъкнали — издъдени напред;

кука — закривена и заобстрена пръчка

- **Защо мишлето не познало истинския враг?**
- **Каква е поуката от приказката?**

Пословици

Когато лошият се преструва на добър, тогава той е най-лош.

Ангел на лице, дявол на сърце.

Бащина поука — синова сполука.

Ранобудно петленце

Кукурига петленце,
че събуди детенце.
То очички потрива,
сладичко се засмива.
— Ах, ти Петльо, петленце,
събуди ми детенце.

Васил Ив. Стоянов

Хитрото коте

На дивана
под юргана
коте бяло
се е свряло.
Хърка,
мърка
недоволно —
прави се на болно!

Йордан Друмников

Скоропоговорка

*Петленце три пъти
три плета прескача,
петленце три пъти
петлите надскача.*

Спи, спи

Свещта в светилника запраця и замига. Големи сенки се разклатиха из стаята. В огнището гаснеят сини пламъчета. Всичко задрямва.

Щурчето млъкна за миг, приближи до Ванката и му прошепна:

— Умори ли се да слушаш?.. Ха, стига вече! Ела да се поразходим малко, че после пак ще продължим. Я погледни! Колата чака.

Ванката се обърна и се смая. Сред стаята бе спряла чудна кола от синьо стъкло, впрегната в две бели пеперуди. Цялата свети.

— Хайде, качвай се по-скоро! — каза щурчето.

Ванката се поогледа и отвърна:

— Че да бяхме повикали и Катето... и то да се повози...

— Не може сега — каза щурчето. — Двама не може... Ще натежи много, пък кончетата са слабички. Друг път нея сама ще повозя.

Качиха се... Ванката потъна вътре като в пух. Щурчето скочи отпред и подсвирна:

— Кри-кри!.. Хайде! — И полетяха.

Ф-р-р! Всичко се завъртя. Земята остана долу. Наоколо трепнаха звезди, по-едри и по-дребни. Ей и двурогият месец се мярна наблизко. По-далече и по-горе!.. Млечният път посипваше сребърен пращец върху колата.

Надалеч светнаха високи елмазени палати. Щурчето се обади:
— Ще те вода на гости. Чуваш ли каква сладка музика?.. Това са Сънчовите палати. Ей го сам Сънчо на прага. Маха с ръка насам, маха и ни вика: «Хайде де!.. Откога ви чакам!..» Чуваш ли? Кри-кри... кри-кри...кри-кри!

Константин Константинов

Речник

запращя — издава особен остър звук;

се смая — се учуди

- Кое е приказното в това произведение?
- Как си представяш Сънчовите палати? Опиши ги с думи. Нарисувай с четка и бои. Какви цветове ще използваш?
- Състави диалог (разговор) между Ванката и Сънчо. Изиграй го заедно с твоє другарче.

Лоша дума

Закачило се едно мече в един трънак. Минал дървар. Извадил мечето от трънака.

Видяла го мечката. Рекла му:

— Жив да си, човече! Голямо добро ми направи. Искаш ли да станем другари?..

Сприятелили се мечката и дърварят. Почнали често да се срещат.

Една вечер дърварят замръкнал в гората. Няколко къде да спи. Влязъл в мечата дупка. Мечката го нагостила.

На сутринта дърварят си тръгнал. Мечката го целунала.

— Мецо, — казал дърварят, — много добре прекарах. Едно само не ти харесвам. Миришеш на лошо.

Домъчняло на мечката. Рекла му:

— Вземи брадвата и ме удари по главата!

Дърварят вдигнал брадвата и я ударил... Потекла кръв, ала мечката нищо не рекла. Дърварят си отишъл...

Минали години. Веднъж дърварят пак попаднал в мечата дупка. Мечката го посрещнала и пак го нагостила. На тръгване дърварят попитал:

— Какво стана, Мецо, с раната?..

— Коя рана?.. Е, тя ме боля, преболя, зарасна и съвсем я забравих. Ала тая дума, дето тогава ми рече, никога няма да забравя.

Българска народна приказка

трънбк — бодлив храст;
 сприятелѝли се — стáнали приятели;
 замръкнал — закъснѝл вечертá (в мрáка);
 домъчнѝло — стáнало тѝжно

- С коя от народните мъдрости се изразява поуката от приказката:
Живей с разум и лекар няма да ти трябва.
Дълбока рана заздравява — лоша дума не се забравя.
Скромността краси човека.
- Към кои други приказки можеш да съотнесеш другите пословици?

Двете козлета

На една планинска река имало тясно мостче. Две козлета се срещнали на средата на мостчето. Те не могли да се разминат. Едното казало:
 — Върни се да мина първо аз!
 — Върни се ти! Аз ще мина първо — отговорило другото козле.
 Не отстъпвало нито едното, нито другото. Ядосали се и си блъснали рогата. От удара козлетата се подхлъзнали и паднали във водата.

Българска народна приказка

се ядóсали — се разгневѝли;
 се подхлѝзнали — стáнали неустойчѝви

- Защо двете козлета паднали във водата?
- На какво те учи приказката?
- Направи илюстрации към основните моменти на приказката.

Двете козички

Две козички се срещнали на една планинска пътека. Над нея се издигала висока скала. Под нея зеела дълбока пропаст.

Пътеката била много тясна. Козичките нямало как да се разминат. Те не могли да се обърнат, за да се върнат назад. Замислили се козичките какво да направят. И ето: едната легнала на земята, а другата внимателно минала по нея. Така двете козички продължили живи и здрави по своя път.

Българска народна приказка

- Какво са си казали двете козички, когато се срещнали?
- По какво си приличат и се различават двете приказки?

Хитрата лисица

Плюл Пат на лед, дигнала се парица, търтил Патьо да бяга. Бягал, бягал — срещнал лисицата: «Бягай, Кума Лисо, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ний ще изгорим». Бягали, бягали — стигнали мечката: «Бягай, Мецо, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ний ще изгорим». Бягали, бягали — стигнали вълка: «Бягай, бягай, Вълчо, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ний ще изгорим». Бягали, бягали — стигнали заека: «Бягай, Зайо, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ние ще изгорим». Бягали, бягали — стигнали петела: «Бягай, Петльо, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ние ще изгорим». Бягали, бягали — стигнали мишката: «Бягай, Мишле, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ние ще изгорим». Бягали, бягали — стигнали жабата: «Бягай, Жабо, да бягаме, че се запали горната земя и долната и ний ще изгорим». Бягали, колкото бягали — стигнали до един трап. Прехвъркнал Патьо — паднал в трапа. Тръгнал Вълкът да прескача — паднал в трапа. И тъй — всичките нападали в трапа, никой не можал да го прескочи.

Седели два дни, три дни — огладнели. Кого да изядат? — Който е най-малък. Изяли Мишлето. Седели два дни, три дни — кого да изядат? — Изяли Жабата. Подир два-три дни изяли Зайо, Петльо и останали Меца, Вълчо и Лисицата. Минало се два-три дни – кого да изядат? – Няма кого. Пък Лисицата си скрила от патока малко червица под мишницата и яде. Другите я питат: «Кума Лисо, какво ядеш?» — «Ами пробих си тук малко под мишницата и начевам да ям от мене си» — излъгала ги лисицата. Те казват: «Ами да си пробием и ний». — «Пробийте си». Те си пробили и измрели. Лисицата ги изяла, подир туй излязла от трапа и си отишла.

Българска народна приказка от Буджак

Речник

пáрица — пáра;
търтил — побягнал бързо;
трап — дупка в земята

Пословица

Ум с пари не се купува.

Тиндала

Един прекрасен ден жената на Тиндала го изпратила на пазара да купи кисело мляко и сметана. Колкото за отиването, Тиндала отишъл, но забравил да си вземе гърнета. Пристигнал на пазара, а там-ха, наливай сега мляко и сметана в шепите си! Като помислил малко, Тиндала снел шапката си от главата и промърморил:

— Ето в какво ще купя!

Приближил се до една жена, която продавала мляко, и я помолил:

— Сипи ми, жено, мляко в шапката.

Тя му сипала кисело мляко и си прибрала парите.

Сега — друга беда! В какво ще купи сметана? — Помислил, помислил и така решил:

— Ще обърна шапката от другата страна! — И като се зарадвал на хрумването си, обърнал шапката наопаки, без да забележи, че млякото се изляло. Купил сметана и — туп, туп, туп... — поел обратно път.

Жена му вече го чакала и като видяла, че е купил само сметана, запитала:

— А къде е млякото, Тиндала?

— Ей го на! — казал Тиндала и обърнал шапката налице. Сметаната — пльос! — на земята.

Така донесъл Тиндала покупките до къщи.

Молдовска народна приказка

Народни умотворения. Пъкала и Тиндала

Веднъж Тиндала срещнал по пътя Пъкала с торбичка на тоягата и го попитал:

— Ей, приятелю, накъде?

— Отивам при овчарите, искам да им дам овцете си за през лятото.

— А много ли овце имаш?

— Бели — нито една, а черни — още по-малко.

Молдовска народна приказка

Гатанки

От един огън цял свят се грее. Що е то?
Чакат ме, викат ме, кога дойда, всеки бяга да се крие.

Що е то?

Ум дава, а не приказва. Що е то?

Народна песен

Горо ле, горо зелена,
пътят ми не е оттука,
ала оттука ще мина,
че имаш сянка дебела
и бистра вода студена.

Броилка

Конче — тонче,
спукано балонче,
риба — щука,
махай се оттука.

Пословици и поговорки

Дървото се превива, докато
е младо.
На лъжата краката са къси.
Не е срамно да мълчиш, ако
няма какво да кажеш.
Книгата има очи.
От дъжд на вятър.

Ваканция

Радост

Лятото отседна вече
в слънчогледовата пита.
И щурчето върху нея
почна песен гласовита.

Със чадърче от цветенце
на красива незабравка,
до свирача спря се плахо
кръшна тъмноока мравка.

И калинката пристигна
в своята алена премяна,
весел паяк спусна люлка
над листо като поляна.

И отекна в тишината
смях и песен гласовита...
Лятото отседна вече
в слънчогледовата пита.

Слав Хр. Караславов

Речник

отсѣдна — намѣри си място;
незабравка — полско цвете
с дребнички цветѣта;
плахо — неувѣрено;
кръшна — извита, гъвкава;
отѣкна — се разнѣсе

• Опиши радостта,
която носи лятото на
героите. Помогни си с
илюстрацията.

Ваканция

За ваканция отново
чуй звънчето как звъни.
Сбогом, моя класна стая,
сбогом, мои класни дни.

Сбогом на тетрадки сини!
Сбогом, книги! Раз, два, три!..
Чантата ми днес е пълна
само с песни и игри!

Петя Йорданова

Довиждане

Учителко любима,
ти беше тъй добра,
ти майчица ни беше,
ти беше ни сестра!
Ти мъчните уроци
така ни обясни,
че ний ще ги запомним
за много, много дни.
А пролетния излет
до двете пещери,
и веселите песни
сред сините гори,
и тихата усмивка,
и топлия ти глас,
но не забравяй никой
от твоя славен клас.
Довиждане!

Наесен
пак тук ще се сберем,
от тебе да се учим,
край тебе да растем!

Найден Вълчев

Прощавай, училище мое,
до днеска другарче ти бях,
но лятото вече дошло е —
полята ме викат при тях.

Асен Босев

Речник

сбогом — довиждане

Да играем заедно

Мили деца!

След упорит труд през учебната година вие се разделяте с вашия първи учебник по български език «Светулка». Дойде дългоочакваната ваканция. Желая ви весели игри и да не забравяте своя роден български език!

Авторите

Предлагаме ви няколко игри, които играят децата в България.

Прескочи магаре

Тази игра е всеизвестна сред момчетата. Един от участниците се навежда от кръста надолу, като опира ръцете в коленете си. Всеки, който прескочи първото «магаре», изтичва няколко крачки и бързо се навежда, като заема същата стойка и става второ «магаре». И така, докато се подредят всички.

Участниците в играта често я усложняват, като върху магарето поставят шапка. Този, който по време на скока бутне шапката, «изгаря» от играта.

Камък и дърво

Участват неопределен брой деца. Избират един да гони, а всички останали бягат. Гонещият няма право да хване бягащ, който е стъпил на камък или на дърво. Играта продължава, докато един от бягащите бъде заловен. Тогава той става гонещ.

Пускам, пускам пръстен

Тази игра обичат да играят предимно момиченцата. Те сядат в кръг и притискат дланите си една в друга. Едно дете скрива пръстен между своите длани и последователно прави движения сякаш подава пръстена между дланите на всяко едно от останалите деца. На едно от тях то наистина пуска пръстена. Всички внимателно следят тези движения. Водещият посочва дете, което трябва да познае, у кого е пръстенът. Ако успее да стори това, то взема пръстена и започва играта отново.

Acest manual este proprietatea
Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Școala _____				
Manualul nr. _____				
Anul de folosire	Numele de familie și prenumele elevului	Anul școlar	Aspectul manualului	
			la primire	la restituire
1				
2				
3				
4				
5				

Dirigintele verifică dacă numele elevului este scris corect.

Elevul nu trebuie să facă niciun fel de însemnări în manual.

Aspectul manualului (la primire și la restituire) se va aprecia folosind termenii: *nou, bun, satisfăcător, nesatisfăcător.*